

60'lar hikaye 70'ler terane 80'ler ŞAHANE

4. BASKI

MUHARREM KAŞITOĞLU

1H
Birharf

Yayın No: 08

60'lar Hikaye, 70'ler Terane, 80'ler Şahane

Muharrem Kaşıtoğlu

İMTİYAZ SAHİBİ / Mehmet Kocabaş

GENEL MÜDÜR / Şeniz Baş

YAYIN YÖNETMENİ / Ece Özbaş

İÇ TASARIM / Adem Şenel

KAPAK / Yunus Karaaslan

BASKI / Ayhan Matbaası

İstanbul Ağustos 2006

ISBN 975-9198-62-2

© Birharf Yayıncılık 2004

Ayhan Matbaası

Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sit. 5. Cad. No. 17

Bağcılar-İstanbul (0212 629 01 65)

Genel Dağıtım:

Artı Yayın Dağıtım

Çatalçeşme Sok. Çatalçeşme Han. No.25/2

Cağaloğlu - İstanbul

Tel: 0212 514 57 87 - Faks: 0 212 512 09 14

ŞE-CE YAYINCILIK SAN. LTD.ŞTİ

Firuzağa Mah. Ağahamamı Sok. Şeref Apt. No. 5/2

Cihangir-Beyoğlu / İSTANBUL

Tel. 0212. 245 55 10-11 - Fax: 0212 245 55 30

60'lar Hikaye
70'ler Terane
80'ler Şahane

MUHARREM KAŞITOĞLU

1H
Birharf
YAYINLARI

Nasıl başlanır ki bu kitabı anlatmaya, kendine has bir dönemi anlatmak öyle kolay mıdır? Yüzyıl içindeki en karmaşık ve ilginç kuşaktır 80'ler... Türkiyemiz için sancılı ve çok konuşulan, acı ve eğlencenin birbirini adım adım takip ettiği bir dönem..

Yazılacak çok konu olmasına karşın kitapta bambaşka bir 80'ler bulacaksınız. Kitabı yazarken, sosyolog, tarihçi, araştırmacı ve akademisyen bir tavırla yaklaşmadım elbette, çünkü ben böyle bir kimliğe sahip de değilim. Kitabı hazırlarken bir çocuğun dünyasındaki saf 'insani' tavırla bakmaya çalışarak kendime bir yol haritası belirledim. Bu dönemi çocukluk ve ilkgençlik dönemi olarak yaşayanlar, artık 'orta yaş' denilen o hüzünlü çağa vardılar ya da varmak üzereler. Bizler, o dönemin çocukları, silah sesleri ve ağlamalar, asker botları ve sokağa çıkma yasaklarıyla "gözümüzü açtığımız" dünyada ilkgençliğimize Maykıl Ceksın ve Madonna'nın aykırı tavrı ile geçiş yaptık, birbirinden farklı iki dünya arasında büyüyen ilginç bir nesiliz. Büyüklerimizin ellerimizden tuttuğu günlerde yol ortası aramaları görüp, kısa bir süre sonra tonton bir liderin gülümsemesiyle ilkokul çağımızı aşarken Netekim Paşa'nın cumhurbaşkanlığını izledik. Aslında biz de hüzünlü çocuklardık, 60 ve 70 çocukları gibi.. Sonra birden her şey değişti, Voltran, Hi-men, Vikingler ve Şeker Kız Kandi'yi izlerken neşemizi bulduk, yazın yazlıkları doldurup Modern Tolking'i dinler olduk.

Şimdi orta yaşlardayız, Netekim Paşa artık bir ressam, tonton liderimiz de aramızda değil. Madonna hâlâ aykırı, Michael Jackson ise daha az siyah. Ne çok genciz artık, ne de yaşlıyız henüz... Bir tarafta taze anılar, bir tarafta da dün 'yitirilmiş anıların' burukluğu...

Ey bu satırları okuyan sevgili okuyucu! Bu kitap aslında bir 'yitik anılar albümü'dür. Bunların hepsini yaşamış olsak da, artık onlar bir anlamıyla bizim ama bir anlamıyla da bizden uzakta. Şimdi aslolan çocukluk ve ilkgençlik düşlerimizin harmanladığı bir dönem olan 80'li yıllara denk düşen her şeye 'işte bunlar bizim' diyerek sahip çıkmamızdır.

Bu kitap 80'li yıllar kuşağının bir üyesinin gözünden o yılların kült ve efsanelerin bir araya getiren bir çalışmadır. Kitapta yer alan herhangi bir başlığı okuyan her 80'ler kuşağı üyesi eminim ki bazen hüzünlenecek, bazen tebessüm edecek, ama genelde 'vay be, gerçekten bu da vardı' diyecektir.

Unutulan onlarca başlık olacaktır elbette; fakat, şunu unutmamak gerekir ki 80'ler hakkında ciltlerce kitap yazılsa unutulan bir şeyler mutlaka olacaktır. 80'li yıllar dünyanın ve ülkemizin inanılmaz bir değişim geçirdiği, sosyal yaşantıdaki değişimin zihinlerimizi ve hatta ruhlarımızı allak bullak ettiği bir 'başkalaşım' dönemiydi.

Bu kitapta adı geçen yabancı kelimeleri, yazıldığı şekliyle değil de Türkçe okunuş şekliyle vermeyi uygun buldum. Bunun daha bir 80'li yıllar ve daha bir sıcak olacağını, yabancı isimlerin o yıllarda telaffuz edebildiğimiz şekliyle yazılmasının daha doğal duracağını düşündüm.

Elinizdeki kitabı okurken veya okuduktan sonra kim bilir belki de 'Aaa şu da vardı' 'Yahu bu da vardı!' diyecek ve benim aklıma gelmeyen bir sürü konu başlığı hatırlayacaksınız.

Ben de size diyorum ki: 'Onları güzel saklayınız. Çünkü onlar iyisiyle, kötüsüyle, eğrisiyle doğrusuyla, günahı ve sevabıyla bizim yıllarımız, bizim hatıralarımızdır.

Ben o zamanki kendi düşlerimi kendi arzularımı, kendi yıllarımı harmanlamaya çalıştım. Harmanladığım benim ya da bizim olan bu efsaneleri sizinle paylaşıyorum.

İyi okumalar...

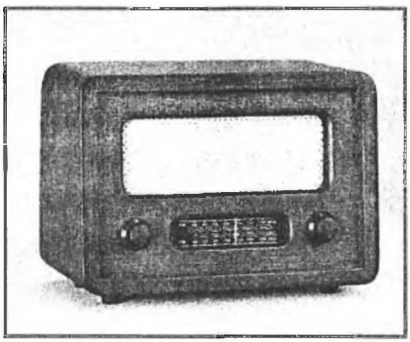

ANNE KUCAĞINDAN İLK GÖZATIŞ
KÜÇÜCÜK DÜNYANIN BÜYÜKLERİ

Ahşap Radyolar

80'li yıllar boyunca evlerin çoğunda 50-60'lı yıllardan, hatta belki daha da eskilerden kalma, dışı ahşap, önündeki frekansların yazılı olduğu camda ise "Rome", "Sofia", "London", "Moscow" gibi şehirlerin adlarının yer aldığı büyük radyolar olurdu. Fakat arama çubuğunu bu şehirlerin üstüne getirseniz bile ses çıkmazdı bunlardan. Kısa dalga ve uzun dalga gibi tabirleri vardı.

Bunlar lambalı radyolardı. Büyüklükleriyle performansları hiç uyuşmazdı. Dedemiz veya babamız bir nedenle radyonun arka kapağını açtığında, yanan kocaman lambaları seyretmek çok hoş olurdu. Radyonun içi adeta bir uzay üssünü andırırdı. Cızırtılı olarak yabancı bir ülkenin yayınını bulduğumuzda, kendimizi sanki dünyayı keşfediyor zannederdik.

Şehirlerarası Telefon Bağlatma

İşte, seksenli yılların başlangıcından en meşhur enstantane! Bağlatacağımız şehirlerarası telefonu santrale bildirir, sonra bize geri dönmelerini beklerdik. Sonunda da aradan saatler geçtikten sonra aranırdık ve santral memuru sorardı, "normal mi, acele mi, yıldırım mı?" Yıldırım en pahalı ama en çabuk olandı. Fakat bunu seçseniz bile yine de en az bir saat beklerdiniz. Diyelim ki bütün şartlar hazır, araya birileri girmezse hasretliğiniz sona ererdi, fakat şu diyaloğu ne kadar da çok duymuşsunuzdur 'Alo Adana çık aradan…'

Civardaki tek telefonlu evseniz bir nevi santrallik de size kalmıştır. 'Ayşen abla telefon var koş…' Ayşen abla pürtelaş koşarak gelir ve belki de bir iki mutluluk gözyaşıyla taçlanırdı günü siz de onun hayatına müdahil olur bir kahveyi iki güzel kelimeyle kırk yıllık hatıra dönüştürürdünüz.

Komşu Teyzeler

Onlarsız bir sokak ve mahalle olmazdı, olamazdı. Onlar her şeyi bilirler, her şeyi görürlerdi. 'Senin bu kız erkenden kocaya kaçar', 'Senin bu oğlun başınızı çok derde sokacak!' türünde yorumlar yaparlardı. Kapılarının önünde ya da bahçelerinde oynamamıza izin vermezlerdi. Ancak buna karşın oyunumuzun en heyecanlı yerinde bizi bakkala gönderirlerdi. Annelerimizin yanında onların evlerine gittiğimizde, çayın yanında ya kendi yaptıkları mis gibi kurabiyelerden ya da bir kenarda hazır tuttukları kaymaklı bisküvilerden ikram ederlerdi. Bayramlarda hazırlıklarını yaparlar, bizleri beklerlerdi. Ellerini öper, harçlığımızı ya da mendil veya çorabımızı alırdık. Onlar adeta ikinci annelerimiz gibiydiler.

Şimdi, o komşu teyzeler artık yok oldular. Bu yüzden sokaktaki oyunlarda, bayramlarda ve ev gezmelerindeki çay saatlerinde hep bir şeyler eksik gibi...

Eğer Bir Maniniz Yoksa...

"Eğer bir maniniz yoksa, annemler bugün size gelecek."

Ne de çok duyardık bu sözü! Hepimiz, o dönemlerdeki çocukluğumuz boyunca annelerimiz tarafından haber vermek üzere komşuya mutlaka en az birkaç kez gönderilmişizdir. Ha-

ber vermek için gönderildiğimiz o kapının açıldığı ana kadar çektiğimiz heyecan belki de hâlâ hepimizin aklındadır.

Komşuluk, 80'li yılların sonuna doğru başlayarak beton yığınına dönen apartmanlaşma furyası ile beraber unuttuğumuz bir güzellikti. Şimdi, elli daireli apartmanlarda, yanındaki komşusunu bile tanımadan, selam bile verilmeyen hayatlar yaşıyoruz. Oysa o dönemlerde, mahallemizin öbür ucuna yeni taşınanlara bile 'hoş geldin'e gidilirdi.

Çivit

O dönem annelerimizin kullandığı 'çivit' diye bir şey vardı. Bakkallarda satılırdı, küçük, mavi bir paketti. Suya katılınca su hemen lacivert olurdu. Çivit, annelerimiz tarafından çamaşırı beyazlatmak için kullanılırdı. Ben ise suyu bile laciverde boyayan bir şeyle çamaşırların nasıl laciverde boyanmadığını, üstüne üstlük bir de beyazladığını bir türlü anlayamamıştım.

Aramızda haylaz olan çocuklar aşırdıkları çivitleri suya koyar, laciverde dönen suyu da su tabancasına koyarlardı. Böylece tabanca lacivert su fışkırtır, bu su üstüne gelen çocuk da yaygarayı kopartırdı!

Çamur Temizleme Demiri

Özel bir adı var mıydı, hatırlamıyorum. Hatırlar mısınız, eskiden apartmanların giriş kapılarının kenarında bulunan, insanların ayakların yapışan çamurları çıkartması için kullanılan demir plakalar vardı. Kısacık iki demir çubuğun üzerine yere paralel kaynatılmış bir demir plaka olur ve siz ayakkabınızın altını o demire sıyırarak temizlerdiniz. Oradaki çamurlar zamanla kurur, apartman süpürülürken onlar da süpürülürdü.

Bu çamurluklar o zamanın çocuklarının eğlencesi de olurdu. O ince şerit üzerinde hiç bir yere dokunmadan durmaya çalışılır, bu sırada dengede dururken hızla sayılarak, kaça kadar üstünde durulduğuna yönelik yarış yapılırdı. Oldukça sağlam olan bu çamurluklar zaman içinde ortadan kayboldu. Artık sadece çoook ama çook eski binalarda görebileceğimiz bu aksesuar, bir zamanlar nasıl zarif yaşadığımızın birer sessiz birer tanıklarıdır.

Televizyon ve Araba Bandrolleri

O dönemi unutmak mümkün mü? Arabalara ve televizyonlara habire bandrol yapıştırıyorduk. Kim kontrol ediyordu onları bilinmez, ama yapıştırıyorduk işte!

Bir dönem arabaların camları hep bunlarla dolmuştu. Sonraları kim akıl ettiyse camlara yapıştırılmaktan vazgeçildi ve ruhsatların arasına konmaya başlandı. Televizyon ve radyolarda ise küçük yeşil bandroller genellikle cihazın arka tarafına yapıştırılırdı.

O dönemde bu olay bayağı bir ciddiye alınırdı, "Sökülürse suçlu olur, hapse girersiniz" şayiası ortalıkta dolaşırdı. Hatta bazı minik el radyolarında bile bandrol vardı.

Necefli Maşrapa

İşte, 70'li yılların sonundan, 80'li yıllara miras kalan bir efsane daha! Necefli maşrapa ekranda belirdiğinde hem keyfimiz kaçar, hem de filmi ya da diziyi seyretmeyi bırakamadığımız dolayı yapamadığımız işlerimizi (tuvalete gitmek gibi) koşa koşa gider, yapardık. Altında, "Necefli maşrapa, 14 yüzyıl, ... yö-

resi" diye bir yazı olurdu ve ekranda ona bakmaktan hipnoz olurduk. Bu, bir anlamda bize bir uyarıydı. TRT yetkilileri, halkımızın teknik bir arıza olduğunu anlaması için ekrana bu görüntüyü getirirdi. Aksi takdirde halkımız zincirleme reaksiyon gösterip çatıya fırlar, başlardı görüntü gelsin diye antenle oynamaya. Bu arada o bilindik repliklerle bağırmaya başlar, "Oldu mu hanım, geldi mi görüntü?" diye feryat edip dururlardı.

Necefli maşrapa, bir anlamda bugünün reklamları gibiydi. Ne zaman çıkacağını bilemezdiniz ve ne zaman biteceğini de bilemezdiniz. Tamamen isteğimiz dışında devreye girerdi. O zamanlar "zaplamak" eylemi varolmadığı için, o çıkınca zorunlu ihtiyaçlar giderilirdi. Bugünkü reklamlarda olduğu gibi hareket yoktu belki ama fonda müzik her zaman vardı ve genellikle İpekyolu'nun müziği çalardı.

Filmin en heyecanlı yerinde kesilip de Necefli maşrapanın ekrana gelmesi yüzünden sonunu hiç öğrenemediğimiz, hep merak ettiğimiz, finali içimize ukde olan bir sürü film vardır. Hep aynı maşrapa yıllarca gösterildi. Yıllar boyunca tüm aileler ekran başında delirdi durdu. Televizyonu da kapatamazdık ve öyle saf saf bakar, beklerdik. Bazen de yayın hiç gelmezdi. En içten dileklerimizi Necefli maşrapaya bildirerek, gidip yatardık! Ama bizi ne kadar delirtmiş olursa olsun, Necefli maşrapa bir efsaneydi!

Regülatör

Televizyonun ilk yıllarında regülatörsüz ev yoktu ve olmaması da düşünülemezdi. Yayını karlı izlemek istemiyorsanız ve ani voltaj düşmelerinde televizyonu kaybetmek istemiyorsanız mutlaka bir regülatörünüz olması gerekirdi.

O dönemin her evde bulunan kahverengi, klasik iki katlı tv sehpalarının alt rafında dururdu onlar. Üzerinde bir düğmesi olurdu ve açıldığını üzerindeki kırmızı düğmenin yanmasıyla anlardık. Televizyonu açtığınızda onu da açmak zorundaydınız. Üzerlerinde de mutlaka dantel bir örtü bulunurdu.

Siyah-beyaz televizyonların ayrılmaz bir parçası olan regülatörler, genellikle televizyon sephasının alt rafında durduğundan, ev ahalisinin çoğu eğilmeye üşendiği için regülatörü ayak başparmağı ile açardı. Titizlikleriyle şöhretli anneler, "Pis çoraplarınızı regülatöre sürmeyin!" diye bağırırlardı. Evin babaları da arada sırada regülatörü ellerler ve "Çok ısınmış, biraz ara verelim!" diyerek televizyonu kapatırlardı.

Renkli televizyon yayınlarının başlaması ve teknolojinin sıçrama yapmasıyla beraber, regülatörler de birer birer eskicilerin arabalarına teslim edildi ve ortalıktan çekildiler.

Renkli Televizyon Camı

70'li yılların sonundan 80'li yılların başlangıcına miras kalanlardan biri de, siyah- beyaz televizyonların önüne konan renkli camlardı. Genelde rengi yeşil olurdu. Böylece siyah-beyaz yayınlar biraz olsun renklenirdi! Bazı ekran camları ise olağanüstüydü, tam bir zengin işiydi. Bu camlar 5-6 değişik renkten oluşuyordu. Aslında bu camları sadece renk versin diye değil, televizyonun camını haylaz çocukların şerrinden korumak amacıyla piyasaya çıkartmışlardı. Fakat çok uzun ömürlü olmadılar. Renkli televizyonların çıkmasıyla birlikte ortadan kalktılar.

Zetina Dikiş Makinası Reklamı

"Her genç kızın rüyası,
Zetina dikiş makinası"

İşte, o yıllarda çocukların ağzında bile bir tekerlemeye dönüşen efsane bir dikiş makinası ve onun reklam nakaratı! O yıllarda evlenecek her kız mutlaka evinde bir dikiş makinası olmasını isterdi. Bazıları elini bir kere sürmeyecekti belki ama adettendi, bir dikiş makinası çeyizde olurdu. Dikiş makinası deyince de akla Zetina markası gelirdi.

İki ortaklı bu şirket epeyce bir kâr ettikten sonra iflas etti. Ortaklardan biri öldü, diğeri ise Feriköy'de bir kilise yardımıyla verilen bir evde uzun yıllar yaşadı. O hâlâ hayatta mıdır bilinmez ama, bir zamanlar her genç kızın rüyası olan Zetina dikiş makinası hem marka olarak, hem de evimizde bir eşya olarak çoktan hayatımızdan gitti.

Hover Reklamı

"Ho ho hooo hoverrr süpürür döver, her yeri temizleyen hover hover hover!"

Bu nakaratı ve melodiyi unutmamız mümkün mü? Durup durup, sanki liste başı bir şarkıymış gibi, dilimize dolanan bu nakaratı söylerdik. En çok da, bir oyunda karşımızdakini yendiğimizde, sevincimizi ifade eden bir zafer şarkısı olarak söylerdik. Belki de o dönemlerde ülkemizdeki ilk ve tek elektrik süpürgesiydi. Sonraları onlarca marka geldi belki ama "Ho ho hooo hoverrr"in yerini hiçbiri tutamadı.

Eti Reklamı

Fazla bir şey yazmaya gerek yok; aşağıdaki satırları okuyan herkes, hâlâ dillerden düşmeyen bu cıngılı hemen söylemeye başlayacaktır:

"Bir bilmecem var çocuklar,
Haydi sor sor,
Çayda kahvaltıda yenir,
Acaba nedir nedir,
Bisküvi denince akla,
Tamam şimdi buldum,
Hemen onun adı gelir,
Eti eti eti!"

Eros Çamaşırları Reklamı

"Kıskanç bayanlar, eşinize Eros giydirmeyin!"

Bu veciz sözü güzel Türkçemize kazandıran ve o dönemde epeyce bir paranoya sebebi yaratan bu reklamı da burada yad etmeden geçmek olmazdı. Gerçekten de kocasına Eros iç çamaşırı giydirmeyen kıskanç kadınların varlığından söz edilmişti o dönem. Reklamın gücü müydü yoksa tipik bir kadın paranoyası mıydı, orası bilinmez!

Banker Kastelli Reklamı

"Biraz şundan, biraz bundan... aman hocam patlar, matlar... işte sonunda becerdim... ben de güvenli bir yol seçtim..... Banker Kastelliiiii!"

Televizyonda o dönemin en bomba reklamıydı. Dönemin bütün ünlü sinema oyuncularının oynadığı, mizansenli, müzikal tadında, 2-3 dakikalık reklamlardı. Cüneyt Arkın, Selma Gü-

neri, Eşref Kolçak, Fikret Hakan gibi o dönemde hatırı sayılan oyuncular, epeyce iyi paralar karşılığında bu reklamlarda rol almışlardı.

Bu isimlerin reklamına çıkması, Kastelli'nin sağlam ve güvenilirlik imajına katkısı olmuş, o dönemin yatırım modasına uyarak halk parasını akın akın bankerlere, en fazla da imajından dolayı Kastelli'ye yatırmıştı. Sonrası mı?... Ne siz sorun, ne de biz yazalım...

Honki Ponki Tonino

Çocukluğumuzun bu şarkısını Şenay söylerdi. Aslında yetişkinler için söylemişti ama biz, o dönemin çocuklarının dillerinden düşmez olmuştu. Oyun oynayacağımız zaman ebe seçerken de bu şarkıyı söylerdik. Sözleri aşağı yukarı şöyleydi:

"Honki ponki tonino çalına bimbo porino muşi muşi popozo kozizo, şiki şiki şayne tikitak tok!"

Küçük Kız Söyle Bana Nerdeydin

"Küçük kız küçük kız söyle bana nerdeydin, dün akşam bekledik oynamaya gelmedin"

Ayça ve Elma Şekerleri'nin söylediği, 70'li yıllardan 80'li yıllara yadigâr kalan bir şarkıdır. Çok ama çok sevimli bir şarkıydı. Ayça, bu şarkıdan sonra ortada bir daha görünmedi. Bu şarkıyı söyleyen Ayça şimdi kaç yaşındadır acaba? Ne yapıyordur?

Yoğurtçu

O yıllardan en net hatırladığımız simalardan birisi de mahallenin yoğurtçusuydu. Omuzlarının üzerine attığı uzun sopa-

nın iki tarafından iplerle bağlanmış yoğurt tepsileri sallanır, iki taraftaki yoğurt tepsilerini terazi gibi dengede tutarak dolaşır, bir taraftan da "yoğurtçuuuu" diye bağırarak elindeki çıngırağı sallardı. Annelerimiz ellerinde kaplarla aşağı iner, yoğurtçular da ellerindeki küçük küreklerle tepsiden o güzelim yoğurdu kalıp kalıp keserek verirlerdi. Sonra plastik kutular içinde hazır yoğurtlar ortaya çıktı ve bu seyyar yoğurtçular da yavaş yavaş kaybolup gittiler. Ama hiçbir yoğurt, o yoğurtçuların tepsilerindeki yoğurdun kaymağının yerini tutamadı.

Eskici

Bir zamanlar sokaklarda duyduğumuz seslerden biri de eskicilere aitti. Bugün onlardan hâlâ var; ama, bizim bahsettiğimiz, her şeyiyle bugünkü eskicilerden bambaşka olan o eskiciler! Mahallede oturan semt sakinleri, evde eski bir eşyası varsa kapıya çıkar ve eskici ile sıkı bir pazarlığa girişirdi. Eskici, bu işlerde tecrübeli olduğu için eşyasını satmak isteyen mahalle sakininin satmak istediği eşyanın para etmeyeceğini vurgular ve elinden gelse neredeyse bedavaya alırdı. Eskiciler, giysiden, çatlak ya da kırık olmayan tabak çanağa kadar değeri olduğuna inandıkları her şeyi alır, aldıkları eskilere karşılık tahta mandal, plastik leğen, kova falan verirlerdi. Erkek giysileri, özellikle pantolonlar ve ceketler en değerli olan eşyalardı ve en çok mandal da onlara verilirdi. Evlerin içi tahta mandaldan geçilmezdi.

Eskicilerin yanı sıra birde hurdacılar vardı. Bu hurdacılar da çok değişik şeyler alırlardı. "Sarı alam, bakır alam, demir, çinko, aliminyum alam, hurdaciyeaa!" diye bağırır ve insanların dikkatini çekmeyi başarırlardı. Bizimde çocukluğumuzda bazen harçlığımızı çıkartmak için hurda topladığımız olmuştur. Civar-

da bulunan oto tamircilerinden çıkan her türlü parça ve bakır kablo parçalarını toplar, hurdacıya satardık.

Kalaycı

Eskiden kalaycılar kapı kapı dolaşıp kalaylanacak tencere toplarlar, sonra da onları boş bir arsada ateş yakarak kalaylarlardı. Bu işi roman vatandaşlarımız yapardı ve işlerinin gerçekten ustasıydılar. Sokaktan geçerken "kalaycı geldii hanıım!" diye bağırarak, seslerini mahalleliye duyururlardı. Anneler, yaramaz çocuklarını "seni kalaycı Çingenelere veririm!" diye korkuturlardı.

Bugün de tek tük rastlanıyor ama o dönemin kalaycılarının sanatlarını icra etmelerini seyretmek bir başkaydı. Bugün, toprağa çukur kazıp da ateşi ellerindeki eski püskü körükleriyle harlandırmak yerine artık benzinli jeneratör kullanıyorlar çünkü...

Niyetçilik

O dönemlerde, evimizden topladığımız çer çöp ne varsa toplar, bulduğumuz bir karton kutu ya da meyve kasasının içinde sergiler, bu çer çöpün her birine bir numara verir, niyet kâğıtlarına da bu numaraları yazar ve mahallenin çocuklarına o niyet kâğıtlarını para karşılığı çektirirdik. Bu işin meşhur seslenişi: "Şans, talih, kader, kısmet, beş kuruş!" idi. Bu iş babalarımızın kulağına gidince ya "kumarbaz mı olcan başımıza!" şeklinde, ya da "aslan oğlum, büyüyünce işadamı olacak!" şeklinde iki türlü tepki alınırdı.

Bakkal Kokusu

Bakkallar, o dönemi yaşayanlarımızın birçoğunun gözünde dünyanın en zengin insanlarıydı; çünkü her şeyleri vardı ve canları ne zaman ne isterse yiyebilirlerdi! Bakkalların o koku zenginliği hâlâ burnumuzu sızlatır hafiften. Açıktaki teneke peynirin ve zeytinin, kırmızı camlı kutularda satılan açık bisküvilerin ve gofretlerin, ekmeklerin, deterjanların ve daha bir sürü şeyin birbirine karışmış ve zihnimize işlenmiş o kokusunu, bugünkü marketlerde hissedebilmek mümkün mü?

70'lerin sonlarında bakkallar gaz da kokuyorlardı. Hemen her bakkalın sote bir yerindeki bir kazan veya varil içinde gaz olurdu ve millet ellerindeki 6 litrelik plastik bidonlarla buradan gaz alırlar ve evlerindeki "Vezüv" veya "Auer" marka gaz sobalarında yakıp ısınırlardı.

"Aile bakkalı" dediğimiz bu bakkallar zamanla marketlere ve ilerleyen zamanla da hipermarketlere teslim oldular. Hâlâ bakkallar var elbette, ama 80'lerin bakkalları hem koku hem de görünüş olarak bambaşka ve kendine hastı, o dönemin tüm sadeliğini ve albenisini taşıyorlardı. Şimdilerde kenar mahallelerde hüküm süren benzeri bakkallar var ama ah nerede o eski günler...

Bakkal Bisküvisi

O dönemin bakkallarında kırmızı teneke kutular içinde muhafaza edilen kilo ile satıldığı için de daha ucuza gelen, açık bisküviler vardı. Kutuların kapakları açılınca ortaya muhteşem bir aroma kokusu yayılırdı. Heyecanla bakkal amcayı seyrederdik, o bisküvileri tarttıktan sonra eski gazetelerden kesilen dikdörtgen parçalarla yapılan sivri uçlu külahlara doldururdu bisküvi-

leri. Eğer alacağımız bisküvi miktarı çoksa eski gazetelerden yapılan kese kâğıtlarına konurdu. Daha eve ulaşmadan dayanamaz elimizi daldırırdık pakete, eğer kremalı bisküvi aldıysak ortasını açıp önce kremasını yalar, sonra da dışını yerdik. Ağzımızda bisküvi hazzıyla evin yolunu tutardık.

Sonra paket bisküviler çıktı, mertlik bozuldu. Şimdi bu kadar çeşit bisküvi var, ama o açık bisküvilerin tadını hiçbiri tutmuyor.

Bakkal Gofreti

O dönemlerde bakkallarda büyücek bir kutu içinde bulunan çikolatalı ve vanilyalı gofretleri görmek apayrı biri heyecandı. Yine Bakkal amcanın gazete kâğıdından yaptığı külahta taşırdık o muhteşem gofretleri. Markasızdı, sadece gofretti işte, inanılmaz lezzetliydi bizim gofretler...

Bisküviler ile gofretler yan yana o büyük cam kutularda dururdu. Ambalajlı gofretlerin, dokuz katların çıkmadığı zamanlardı. Cicili bicili ambalajlar ve yığınla çeşidi var şimdilerde, ama o gofretlerin tadı nerede?...

Çamlıca Gazoz

Çamlıca gazoz bir dönem İstanbul ile birlikte sembol olmuş en eski, hatta ilk gazozlardandır. İlkokulda teneffüs aralarında ve yazın futbol maçlarından sonra nasıl da kana kana içerdik. İddialı mahalle maçlarının ödülüydü.

Hâlâ üretiliyor ama eskiden aldığımız o tadı alamıyoruz nedense... Eskiden çay bahçelerinde oturan sade ailelerin en favori içeceğiydi. O şeffaf ve estetik cam şişesi çok zaman yetmezdi. Hepsini bir defada içmeye çalışır, gözlerimizden yaş getirirdik.

Çokomel

Çocukluğumuzda Çokomel diye bir şey vardı. Evet, hâlâ var ama o dönem ilkti ve bizim için bir başkaydı!

İncecik bir alüminyum kâğıda sarılıydı. Açarken bu kâğıdı yırtmadan açabilmek için azami dikkat sarf ederdik. En tazesinin bile bisküvisi hep bayat gibi yumuşacıktı. Üstündeki pufunu yavaşça bisküviden ayırma bölümü çok zevkliydi. Önce üstündeki pufu yer, sonra bisküvisini hallederdik!

Çokomel yendikten sonra alüminyum kağıdı itinayla düzeltilir ve defter aralarında saklanırdı. Tırnaklarımızla ne kadar da özenli düzeltirdik o alüminyum kağıtları! Bu kâğıtlar zaman zaman tekrar düzeltilir, üzerlerinde kalmış bulunan çikolata kokusu içe çekilir, mutlu olunurdu.

Tüpte Şokella

Şimdi de var, hem de gani!... Ama o zamanlar her çocuğun rüyasıydı. Önceleri Türkiye'de yoktu. Almanya'dan gelen çocuklarda ilk örneklerini görmüştük. Sonraları Türkiye'de de çıktı. Fiyatı diğer çikolatalara göre pahalıydı, ama bir çocuk için yemesi, sıkması acayip zevkliydi. Tüpü dümdüz yapar ve kapak kısmını dahi yalayarak tertemiz yapardık birçoğumuz. Aslında onu ilginç kılan çikolatası değil de, çikolatanın tüpe doldurulmasıydı...

Tipitip Sakız

Tipitip gelmiş geçmiş en iyi tada sahip sakızdı. Bugün bile onun kendine özgü tadına ulaşabilen sakız yoktur.

Tipitip'in tadı o kadar güzeldi ki, çiğnedikçe şekeri azaldığında ağzımızdakini atmadan yeni bir tane daha çiğnerdik. Böylece üç dört sakız birden çiğneyerek çenemiz yorulunca, onları dev bir topak şeklinde çıkarıp atardık.

Tipitip sakızlarından Tipitip adlı karikatür kahramanın serüvenleri çıkardı. Gırgır'ın çizerlerinden Bülent Arabacıoğlu çizerdi Tipitip'i... Tipitip'in karısının adı da Tipitoş'du ve Tipitip'in adeta kopyasıydı.

"Peşin Satan ile Veresiye Veren" Posteri

O poster, posterlerin kralıydı! Bütün esnaflarda, özellikle bakkallarda bulunurdu. Çelik bir kasasının yanına kurulmuş, pahalı bir koltukta bacak bacak üstüne atıp oturmuş şişman adam purosunu içerek keyifle gülümser (bu malını peşin satandır); hemen yan tarafındaki karede ise fareler oynaşan dükkanında borç senetleriyle boğuşan bir deri bir kemik yoksul esnaf (bu da veresiye mal verendir) hüzünle bakardı. Bu posterin olmadığı bir dükkan bulmak mümkün değildi o zamanlarda...

Ağlayan Çocuk Posteri

Bir dönemin en popüler posteri, ağlayan çocuk posteriydi. Genellikle şehirlerarası seyahat otobüslerinin arka camlarında

sıkça rastlanırdı. Evlerde ve işyerlerinde de sıkça görmek mümkündü. Posterin genelinde kahverengi bir ton hakimdi. Kalın, kahverengi bir ceket giyen kumral saçlı, yeşil gözlü bu çocuğun çok hüzünlü bir bakışı ve gözlerinden akan yaşlar vardı. Posterdeki çocuğun biraz da mahsun bir Ömercik havası vardı.

O resmin uğursuz olduğuna dair söylentiler çıkmıştı bir dönem. Bu posteri duvarına asanların evleri yanmış, otobüslerine asanlar kaza yapmış, işyerlerine asanlar iflas etmiş falan diye...

Aslında o resimle ilgili anlatılan bir rivayet vardır ki, şöyledir: Resimdeki çocuk, Kıbrıs çıkartmasında ölen bir askerin oğluymuş. Çocuk, babasının şehit olduğunu bir şekilde öğrenmiştir. Bu haberi öğrendiği anda da gözlerinden o yaşlar akmıştır. Tesadüfen orada bulunan bir fotoğrafçı da çocuğun o halinin fotoğrafını çekmiştir. Bu fotoğraftan yola çıkarak da bir ressam bunu resme çevirmiş olabilir. Tabii bütün bunlar o dönem büyüklerimizin konuştuğu, bizim de kulağımızda kalmış rivayetler... Ama gerçek olan şey şu ki, ağlayan çocuk posteri, o yılların poster efsanelerinden biriydi.

Boş Arsalar

O zamanlar böyle dağ, taş, dere, tepe ev ve apartman dolu değildi.. Her sokakta mutlaka boş arsalar bulunurdu ve bizler de oralarda dilediğimizce oynardık...

Hepimizin arsalarında mutlaka bir kurumuş ağaç ya da çocukların eziyetlerine dayanamayarak sonunda meyve vermekten kesilmiş bir zavallı ağaç bulunurdu. Bütün oyunlarımızı o ağacının etrafında kurardık. Sohbet etmek için mutlaka o ağaca tırmanıp, dallarına otururduk. Zavallı ağaç meyve vermese bile, bahar gelince en azından onun çiçeklerini yerdik. 80 nesli çocuk-

larının olmazsa olmazıydı boş arsalar; mahalle maçları, uçurtmalar, kukalı saklambaçlar, misket oyunları, yakalamacalar, yağmur yağdığı zaman ıslanan zeminde oynanan çivi oyunu ve patlatılan maytaplar için en ideal oyun alanıydı boş arsalar. Etraflarında da çoğunlukla bahçeli evler olurdu.

Sabahtan akşama bütün günümüz arsamızda geçerdi. Yemeğe çağrılacağız diye ödümüz kopar, seslenen annelerimizi duymazdan gelirdik. Fakat işin içine "baban çağırıyor" tehdidi girdiğinde, yüzümüzü düşürerek, çaresizce evin yolunu tutardık. Evet, şimdi bir sürü oyun parkları var, ama bu kadar keyif verir mi çocuklara, bunu bilmiyorum. Çünkü bizim oyunlarımız dar zamanlarda değil, babamız eve girene kadar geniş zamanlarda yaşanırdı. Elbette ki annelerimizin gözü önünde olduğumuz, sokağımızdaki boş arsalarımız sayesinde...

Topaç

Tahtadan bir oyuncaktı. Etrafına ip dolar, yere atarak çevirirdik. Kiminki daha çok dönecek diye başında dakikalarca beklerdik. Topaç sahipleri aynı anda topaçlarını fırlatılırdı. Birbirine çarpan topaçlardan dönmeye devam edeni, sahibini nasıl da mutlu ederdi...

Birçoklarımız tahta topaçları ellerimizle boyardık ve döndürürken çok güzel görünürdü. Şimdi hâlâ var, ama çocuklar dönüp bakmıyor bile... Sultanahmet'te seyyar satıcılar turistlere zorla satmaya çalışıyorlar...

Telli Arabalar

Kalın demir bir tel alınır, bir tarafı yuvarlanarak direksiyon şekli verilirdi. Diğer tarafı ise plastik oyuncak arabanın tepesine geçirilirdi. Böylece gayet ilkel bir uzaktan kumandalı araba elde etmiş olur, bununla hava atardık.

Bu arabalarla mahalleler arasında yolculuk yapmak ne kadar da güzeldi. Ama şimdiki gibi süper kalite değildi bu arabalar, adi plastiktendi. Modelleri de ya Murat 124 ya da Reno 12 olurdu. Sık sık lastikleri çıkardı. Herkesin ayrı bir klakson sesi vardı ama en ünlü, Gırgır'daki Korna Kamil'den esinlenerek çıkartılan "ebüüüüüüüveeeeeeee" sesiydi.

O zamanlar bir sopa ve ucundaki plastik tekerlekte dönen sesli çıngırak vardı. Tekerleği çıkarır, direksiyon olarak telin ucuna bağlardık. Böyle çok daha havalı olurdu. Ayrıca bir de direksiyonun hemen altına bir karış uzunluğunda kalınca ve düz bir tel ekler, bunu da koldan vitesmiş gibi düşünür ve vites değiştirirdik.

İlerleyen yaşlarımızdaysa bu telli arabalara bir de far yapardık. Arabanın arka bagajını keserek bir yassı pili arabanın içine koyardık. Daha sonra ön farlara iki tane küçük cep feneri ampulü koyar ve o pile bağlardık. Aynı yerden tele sarılı bir şekilde direksiyona kadar uzanan bir anahtar ile birlikte farları açar ve kapatırdık. Ayrıca renkli pullar yapıştırarak, telli arabalarımızı Çiçek Abbas'ın yaptığı gibi süslerdik.

Misket

Fazla söze gerek yok sanırım! Onlar, erkek çocukların her şeyiydi. Cam, demir, mika, kemik gibi çeşitleri olurdu. Mesela "kaflik" denilen bir misket vardı. Ne anlama gelir bilmezdik

ama kaflikti işte adı! Hani en güzel, en büyük misketimiz o olurdu ve "baş" oynadığımız zaman onunla atış yapardık. Her zaman için bir kaflik 4-5 misket değerinde olurdu.

Zengin çocuklarının kemik misketleri olurdu. Bunlar ağırca, havalı misketlerdi ve birçoklarımızın içi giderdi bunlara. "Yitik, mit, baş, kafakarış, tumba, otuzaltı, mors, çukur" gibi oyunlar vardı. "Atış, açıl, pay mıyız? Çer çöp her şey benden, baş benden yana, öbür baş, sen dip kal ben açılacam, hiza verme lan! kapııııış!..." gibi bir sürü de tabir...

Baş oyunu da şöyleydi: yere bir çizgi çizilir ve herkes atış yapar. Çizgiye en yakın misket sahibi 'birinç' olur. Sonrakiler 'ikinç, üçünç' falan. Sonra ikilik mi, üçlük mü olduğuna karar verilip herkes o kadar misketi yan yana dizer. Çizgiye ayak basmadan atış yapılır. Eğer en baştaki misket vurulursa ve yerinden ayrılırsa hepsini alırsın. Yok yanındakileri vurursan onları alırsın. Bitmedi elbette. Bir de arka taraftan atış hakkın olur. Bunda da en uzakta olan çocuk atış hakkında birinci olur. Vuran vurur ve alır, vurulamayan misketler yerde kalır. İkinci seferde o kadar daha misket yere dikilir.

Bir de "kaptıkapçı" olayı vardı ki hiç tasvip edilmez ve bunu yapan çocuk bir dahaki oyunlarda oynatılmazdı.

Misket, kendi içinde bir sektördü adeta. İlerde iyi bir işadamı olacak arkadaşları bu oyundan tespit etmek hiçte zor değildi. Bu arkadaşlar iyi misket oynar, fazladan kazandıklarını da diğer çocuklara satarlardı.

Kukalı Saklambaç

Normal saklambaçtan farklı değildi. Farkı, duvara yummak yerine, kukanın (ki genellikle eski bir konserve kutusu

olurdu bu) mümkün olduğu kadar uzağa atılması ve ebenin koşa koşa onu alıp, atılan yere geri geri getirmesiydi. Ebe herhangi bir kişiyi gördüğünde sobelemez, doğruca kukaya doğru gider, ayağı ile dokunarak "kuka" derdi. Ebe, saklananları görünce kukalardı, ama saklanan oyuncular kukalanmadan kukaya tekme atarlar ve mümkün olduğu kadar uzağa gitmesini sağlarlardı ki, ebe kukayı tekrar yerine dikene kadar herkes tekrar saklanabilsin.

Normal saklambaçtan en önemli farkı şuydu: saklambaçta oyunculardan biri ebeden önce sobelediği zaman sadece kendisini kurtarmaktaydı. Ama kukalı saklambaçta bir kişinin ebeden önce kukalaması durumunda, daha önce ebe tarafından görülüp kukalanan herkes kurtulmuş olurdu.

Gazoz Kapağı

O dönemde çocuklar için gazoz kapağı toplamak çok ama çok önemli bir işti! Bu kapaklar değerli ve değersiz diye ayrılırlardı. Mesela, Kızılay ve Sarıkız soda kapakları çok değerli, bira ve kolalar değersizdi. Çünkü kola ve bira kapakları çok kolay bulunuyordu.

Bazı çocuklar, kendilerine zor bulunan bir gazoz kapağı getirenlere bisikletlerinden tur verirdi. Gazoz kapağı ararken yerlere baka baka yürümekten mahallenin sınırlarını aştığımız zamanlar çok olmuştur.

Gazoz kapaklarını taşla düzleştirirdik. Bu kapaklar, misketlerimizle oynadığımız ilk kumarlarımızın casino fişleri sayılabilirdi bir anlamda. Mesela, "baş" diye bir oyun oynardık. Kapaklar toprağa dizilir, belirli bir mesafeden misketle vurulmaya çalışılırdı. Vurduğunuz kapağın sağındakilerin hepsi size kalırdı.

Bu kapaklardan çok fazla kazanan çocuklar zaman zaman mahallenin çocuklarıyla "kapış"ırlardı. Bunun şekli kapakları havaya atarak saçmak ve diğer çocukların kapışmasını izlemekti.

Yılan Oyunu

O dönemin şahane oyunlarından biri de yılan idi... Yere tebeşirle ya da kırmızı kiremit parçasıyla kıvrıla kıvrıla giden bir yılan şekli çizer, yılanın kafası olarak düşündüğümüz yuvarlak daireye de 12 rakamını yazardık. Bir gazoz kapağına biraz ıslak toprak doldurup ağırlaştırarak ve kapağın içine doldurduğumuz ıslak toprağı iyice sertleştirdikten sonra, gazoz kapağının sırtını mermer veya taş gibi yüzeylere iyice parlayana kadar sürter dururduk. Böylece, gazoz kapağının yerde kaymak gibi ilerlemesini sağlardık.

Yılanın kuyruğundan başlayarak, ufak fiskelerle gazoz kapağını ilerletmeye çalışırdık. Amaç, yılanın şeklinin dışına çıkmamak ve yılanın başına ulaşmaktı. Yılanın kıvrımları ne kadar çok kıvrımlı çizilirse, oyun o kadar zorlaşırdı.

Yoyo

İpe sarılı makara gibi bir şeydi. İpin ucunu orta parmağımıza takar, topladığımız yoyoyu aşağı salıverirdik. İp tamamen açıldığında hafifçe çekerdik ve yoyo tekrar yukarı gelirdi. Bunu defalarca kez, ritmi hiç bozmadan yapmak çok zevkliydi.

Şıveps limon gazozunun kapağının altından hediye olarak çıkardı. Annelerin belki de hiç itiraz etmediği yegâne oyuncaklardan biriydi. Çünkü yumuşacık ve sessiz bir şeydi; hiç canımızı yakmaz ve korkunç sesler çıkarmazdı. Onu eline alan her ço-

cuk, dakikalar boyunca hiçbir şeye zarar vermeden, adeta hipnoz olmuş gibi onunla oynardı.

Arabaların Kapılarındaki Sarı Siyah Kare Şeritler Damalı Taksiler

Ne büyük lükstü taksi, babalarımızın damalı taksileri izlemeyi aldığını gözünüzün önüne getirirsiniz. Taksi ve dolmuşların kapılarının hemen üstünde, camların alt kısmında sarı siyah renklerde, çapraz kare şeklinde şeritler vardı. Özellikle o dönemlerin Türk filmlerinde çok göze çarpardı. Taksilerin o günlerde sarı renk olması zorunluluğu yoktu. Birbirinden farklı renkteki arabaların üstünde bambaşka dururdu kareler. Fakat 80'lerin ikinci yarısında bu güzel stil yavaş yavaş bitmeye başladı. Zaman geçtikçe taksiler sarı oldular. Taksilere neden sarı renk zorunluluğu getirildiği konusunda ise "Kenan Evren sarıyı çok seviyormuş, öyle istemiş" diye uydurma bir rivayet ortalıkta dolaşmıştı. Ha unutmadan, bu taksilerin önünde, kaputun sağında, taksimetre görevini gören ve su saatine benzeyen kilometre ölçerler vardı bir de!...

Eski İstanbul Plajları

Biz en son nesil şanslı çocuklardık belki de! Akşamdan mayomuzu havlumuzu hazırlardık. Annemiz börekler, çörekler hazırlardı ve sabah erkenden çoğunlukla oturduğumuz semtin bir plajına gitmek için yine çoğunlukla trene biner, plaja giderdik. Parası olanlar bir plaj kabini alır, alamayanlar havlulardan yapılan paravanların arasında mayosunu giyerdi. O zamanlardaki plajlarda, bugün her tarafı kuşatmış "kıro"lar yoktu. Tek başına

ya da grupça gelmiş gençler bile kimseye rahatsızlık vermeden kendi eğlencelerine bakarlar, denizin ve kumun tadını çıkartırlardı sadece. Denize girenler mutlaka mayoyla girerlerdi. Bugünkü gibi donla ve abuk subuk şortlarla denize girilmez, herkes işin adabına riayet ederdi. 80'lerin ikinci yarısına yakın zamanlarda plajlar birer birer kapatıldı. Bugün, o eski plajlar tekrar açılıyor ama o zamanlardaki tadı ve temizliği asla olmayacak, olamayacaktır.

Yazlık Sinemalar

Genellikle arka arkaya oynayan iki film, tahta sandalyeler, püfür püfür esen rüzgâr, arada soğuk bir kola, "Alaska Frigo buuuzzz", uykusu gelen küçük çocukların büyüklerin kucaklarına yatması, yere atılan izmaritlerin karanlıkta ateş böceği misali ışıltısı, arada sırada görüntünün ve sesin gitmesi, "huuop makinist görüntüüü!" ya da "sesss" diye bağırmalar, ıslıklar, bazen ansızın bastıran yağmur ve yanan biletler...

Ayçekirdeği, elvan gazozu ve tahta sandalyeler! Bunlar yazlık sinemaların olmazsa olmazlarıydı. Tahta sandalyelerde rahat oturabilmek için, kadınların birçoğu evden minder götürürdü.

Çocukken biz de ailemizin diğer fertleriyle birlikte yazlık sinemaya giderdik. "Bizi de götürün!" diye tutturur, sonra da o tahta sandalyelerin üstünde oturmaktan rahatsız olup mızırdanmaya başlardık. Gece geç saatlerde yorgun, mabadımız hafif ağrıyarak ama mutlu bir şekilde evlerimizin yolunu tutardık.

Şimdilerde bir ev salonu boyutundaki konserve kutusu cep sinemaları sardı ortalığı. Ultra modern koltuklarda en son sistem ses sistemleriyle film seyrediliyor şimdi; ama, o güzelim yazlık sinemaların bir tek tahta sandalyesi bile bu konserve kutusu sinema salonlarına lezzet olarak on basardı.

Alaska Frigo Dondurma

"Alaska Frigo dondurmaaaaa!..."

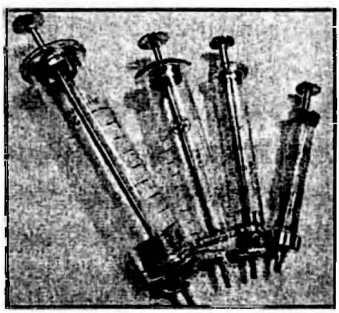
İşte, çocukluğumuzda sinema salonlarının olmazsa olmaz yiyeceği Alaska Frigo dondurma!

Satıcı tahta bir kutuda satardı bunları. Tahtaya genelde açacak ile vurur ve dikkatimizi çekerdi. Sarı yaldızlı bir kâğıdı vardı. Kâğıt zor ayrılırdı ve biz sinema salonunun karanlığında çok zaman kâğıtla beraber yutardık onu. Bazen satıcı en altta kalan dondurmayı verirdi. Bu, ezik büzük ve yamulmuş olurdu ama yine de güzeldi.

Başka yerlerde de satılırdı ama sinemadaki tadı vermezdi.

İğneciler ve Cam Enjektörler

Tek kullanımlık plastik enjektörlerin ortaya çıkmasından önce, dezenfekte olsun diye suda kaynatılarak kullanılan cam enjektörler vardı. İğneyi sıklıkla iğneci amcalar seyrek olarak da iğneci teyzeler vururdu. Ellerinde çoğunlukla siyah deriden bir doktor çantasıyla gelir, çok önemli bir iş yapıyormuş edasıyla enjektörü ve parçalarını çantadan ağır hareketlerle çıkarır, ilacın ampulünün ağız kısmını küçük bir keskiyle kesip ufak bir fiskeyle kırar ve içindeki sıvıyı enjektöre çekerlerdi. O kocaman enjektör daha suda kaynatılıp dezenfekte edilirken, iğne korkusu bizi darmadağın ederdi. O koyu gri metalik renkli enjektörler, kaynatıla kaynatıla yüzlerce kişiye iğne korkusunu ve acısını yıllar boyunca yaşattı.

Sus işareti Yapan Hemşire Resmi

Bunun üstüne söylenebilecek fazla bir şey yok ki! Her hastanenin vazgeçilmez demirbaşıydı bu resim. Çok güzel, kumral bir hemşire parmağı dudaklarının önünde "sus" işareti yapıyordu. Kimdi o hemşire? Gerçekten de bir hemşire miydi? Neredeydir şimdi? Bu soruların cevabını hiçbir zaman öğrenemedik. Ama o güzel yüzü, yaşımız kaç olursa olsun hiç unutamadık!

Teker Üstü Seyahat

Bugün Anadolu yollarında tek tük gördüğümüz 302 model otobüslerin şehirlerarası yollarda taşımacılık yaptığı yıllarda aldığınız bilet tekerlek üstündeki koltuğa denk geldiyse, yolculuk adeta bir kabus olurdu. Tekerleğin, otobüsün içinde yaptığı çıkıntıda ayaklarınızı uzatamadan yolculuk yapmak zorundaydınız. Bilet alırken biletçiye özellikle "tekerlek üstü olmasın" diye tembih edilirdi. Eğer bileti son dakikada alırsanız, kesin tekerlek üstüne kalırdınız.

Bugün artık otobüslerde o durum olmasa bile, o günleri yaşamış insanlarda, bilet alırken hâlâ teker üstü korkusu vardır.

Birinci ve Bafra Sigaraları

Birinci sigarası, o dönemin en kötü sigarasıydı. Filtresiz ve çok sert bir sigaraydı. Kısaydı ve beyaz bir paketin içinde olurdu. Genellikle çok yaşlılar, yokluk zamanlarını görmüş eski adamlar bu sigarayı içerlerdi.

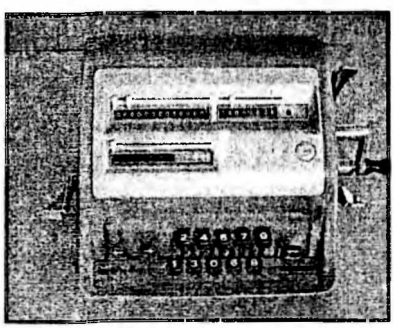
Bafra ise birinci sigarasından biraz daha kaliteli gibiydi. Hatta bir ara filtrelisini de çıkarmışlardı. Bu da Birinci sigarası gibi çok kötü kokardı. Yeni yeni markalar çıktıkça ve ithal sigaralar geldikçe ortadan kalktılar, tarih oldular...

Yıldırım Baskı

O dönemde, gün içinde çok çok önemli bir olay olduğunda bütün büyük gazeteler "yıldırım baskı" adıyla ikinci bir baskı daha yaparlardı. Bu ikinci baskılar, kimi zaman ilk baskının üzerine giydirilmiş ve adı geçen önemli olayın resim ve detaylarını içeren, genellikle 4 sayfalık bir gazetecik olurdu. 1960 ve 1980 ihtilâlleri, Kıbrıs Barış Harekatı, Independenta tankerinin sabaha karşı Haydarpaşa açıklarında infilâk etmesi gibi toplumu bütünüyle ilgilendiren önemli olaylarda gazeteler, ikinci ve hatta bazen üçüncü baskı bile yapmışlardı. Günümüzde artık onlarca televizyon kanalı ve internet siteleri, güncel haberi saniyesi saniyesine duyurduğundan dolayı, 1999 yılındaki Marmara depreminden beri gazeteler yıldırım baskı yapmamışlardır.

Facit Marka Kollu Hesap Makinası

O dönemlerde gri ile mavi arasında bir rengi olan, sağ ve solunda toplam üç tane mekanik kelebek kolları bulunan Facit marka hesap makinaları vardı. Kollardan biri toplama çıkarma yapmaya yarardı. Kolu ileri sararsan toplar, geri sararsan çıkarırdı. Diğer kol çarpma işlemi yapardı. Bu kollardan biri de ekranı silerdi.

Bu makinalar hiç hata yapmazdı, ama biraz hantal bir görünümü vardı. Kaçınılmaz bir benzetmeyle, küçük bir daktiloyu andırırdı. O zamanlardaki Sümerbank mağazalarında mutlaka bulunurdu. Ancak çoğunlukla kuyumcularda bulunurdu. Dük-

kan sahibi bu kelebek kolları hızla çevirir, on parmağıyla düğmelerini şıklatıp hesabını yaptıktan sonra tutarı söylerdi. Bu makinaları kullanan kişilerin el hareketlerini takip etmek gerçekten de çok zordu. Çünkü tüm bu işlemleri inanılmaz bir hızla yaparlardı. Elektronik hesap makinalarının ortaya çıkmasıyla birlikte bu efsane Facit marka hesap makinaları da birer antika oldular.

Yassı Pil

Kırmızı renkte, ortasında beyaz logo ile yazısı olan piller vardı. Pilin markası "Kiwi" idi. Şekil olarak şimdiki piller gibi değildi. Ucunda, biri sağda biri solda olmak üzere açılan iki tel vardı ve çalıştıracağınız cihazın kablosu bu tellere bağlanarak çalıştırılırdı.

1,5 voltuk 3 tane pilin yan yana gelmiş haliydi. Çocuklar, o pillerin bir ucuna el fenerlerinde kullanılan küçük ampullerden bantlar ve diğer ucunu da ampulün altına değdirmek suretiyle el feneri gibi kull

ANNE KOLLARINDAN OKUL YOLLARINA

İlkokul

İlkokul hayatımızın ilk başlangıç noktasıydı. Okula gittiğimiz ilk günü, belki de hepimiz hâlâ anımsarız: Yüzlerce çocuk okulun bahçesinde acemice sıraya girmişler; sınıflara dağıtılmayı bekliyorlar; ağlayanlar sızlayanlar, annesini isteyenler... Çocuklarının yanındaki anne ve babalar büyük bir ciddiyet içinde, çocuklarının sınıflara dağıtılmasını beklerdi ve çocuklar sınıflara dağılırdı. İşte, hayatımızda yeni bir dönem başlamıştı artık! Okulda ilk gün öğretmenimiz kısa bir konuşma yapar ve kendini tanıtırdı; sonra da bir liste verir, "velileriniz bunları alsın" derdi. Bir iki gün sonra da dersler başlardı. İlk önce alfabe sökülmeye çalışılırdı ve sonra tabii ki elde birler ikiler başlardı. Başarılı olan öğrenciler öğretmenlerinden "aferin" alırdı ve sonra kırmızı kurdeleyi takarlardı ki bu bir başarı simgesiydi ve bunun sonunda sınıfta "çalışkanlar" ile "tembeller" grubu şeklinde iki grup oluşurdu. Okulun en eğlenceli tarafı teneffüslerdi. O kısa molalar bize ne kadar da kısa gelirdi. Hademe zili çaldığı anda merdivenlerden kafamızı gözümüzü patlatma riski olmasına rağmen deli gibi koşar, kendimizi bahçeye atardık. Terden sırılsıklam olmuş halde sınıflara dönüp de kafayı derse vermek pek mümkün değildi. Okuldan çıkışta eve dönüş ayrı güzeldi. Annemiz bize nefis yemekler hazırlar, hem çizgi film seyreder hem yemeğimizi yerdik ve sonra kendimizi dışarı atardık. Verilen ödevler umurumuzda bile olmazdı. Pazartesi sabahları "Türküm, doğruyum" ile başlayan hafta, cuma günleri "Korkma sönmez" ile biterdi ve herkes sevinç içinde evlerine koşardı. Pazartesi en sevmediğimiz, cuma ise en sevdiğimiz gündür ve hâlâ da öyledir!

Siyah Önlük, Beyaz Yaka

Ahhh o siyah önlükler ve kar beyazı yakalıklar! O dönem nasıl da nefret ederdik ama gelin bir de şimdi sorun bize! Yeniden giymek için can atarız, can!

Siyah önlük beyaz yaka olayının, ekonomik eşitsizliği çocukların daha o yaşlarda yaşamamaları için düşünüldüğünü söylenirdi. Bu yüzden herkes tek renk giyinirdi. Gerçi bu sorunu çözmüyordu. Çünkü maddi durumu kötü olan çocuklar aynı önlükle neredeyse beş yıl okurken, durumu iyi olan ailelerin çocukları parlak saten kumaştan önlükler giyerlerdi. Fakir aile çocuklarının önlükleri o kadar küçülürdü ki, kollar artık dirseklerde, bel göğüs hizasında olur ve dirsekler yamalanırdı. Siyah renk de giderek koyu griye dönerdi.

Yaka olayı ise ayrı bir dertti. Önceleri sert, karton gibi olan yakalardan kullanmıştık. Boynumuzu keser, kıpkırmızı iz yapardı. Sonraları kumaştan ve hatta dantelli olanlar çıktı da rahatladık.

Tahtayı sildiğimiz zaman önlüklerimiz tebeşir tozuna bulanırdı. Teneffüste yakalamaç oynarken erkeklerin önlüklerinin arkasındaki kuşakları çekince kopardı. Bu oyunlar sırasında yakalığın biri kurtulur ve yakalık, tek düğmeyle tutulu halde öylece sarkardı.

Sonraları siyah önlükler kalktı ve önce mavi, daha sonra da diğer renklerde önlükler giyilmeye başlandı. Fakat biz siyah önlük gi-

yip beyaz yaka takan nesil, her zaman şimdiki nesilden daha şanslı olacağız! Evet, birçoğumuz siyah önlük giymek ve yakalığımız yana kaymış vaziyette, tebeşir tozlarına bulanmak istiyoruz! Keşke, keşke...

Beslenme Çantası

Beslenme saati ve beslenme çantaları!... Bu, kokusu beynimize kazınmış ve asla çıkmayacak olan bir imgedir. Annelerimizin özenle hazırlamış olduğu ufak ve şirin çantacıklardı. Genellikle plastik, mavi bir çantaydı; üzerinde çiçek ve sevimli çocuk resimleri vardı. Çoğunlukla poşetlere sarılı yarım ekmek arası sandviçler ve meyve hazırlanırdı. Köfte getirenlerin çantaları, kapalı çantada epeyce bir bekledikten sonra adeta osuruk gibi kokardı. Yumurta getirenler, karizma olarak sıfırın altına düşerlerdi. Çünkü bir tek yumurta bile bütün sınıfı kokutmaya yeterdi. Bu çantaların yanında bir de plastik matara vardı ve bütün yıl boyunca plastik tadıyla karışık su içmek zorunda kalırdık. Beslenme çantasının kokusuna büyük bir katkısı olan elbezi kabı da vardı. Anneler tarafından sabun kaplarının içine sabunlu ıslak büyükçe bir elbezi konarak çantaya atılır, "yemekten sonra ellerini bununla sil e mi!" diye tembih edilirdi.

Öğle saati gelince herkes sırasının üzerine örtüsünü yayar, beslenme çantasını açardı. Beslenme saati bitince, geriye kalan artıklar beslenme çantasına adeta tıkıştırılırdı. O yıllarda muz, salam-sucuk gibi şeyler sakıncalı yiyeceklerdi. Öğretmenler bunlara kızardı. Fakir ailelerin çocukları görüp imrenmesinler diye böyle davranılırdı.

Şimdi herkeste para var, okullarda kafeler var, kafelerde döner var, pizza var, o var bu var, var oğlu var! Şimdiki çocuklar

ya kantinden hamburger yiyor, ya da birkaç hazır kek ve bir kutu meyve suyu ile işi hallediyorlar.

Dido

Zamanının en güzel çikolatalı gofretiydi. Önce büyük boyu çıkmıştı. Hatta uzunca bir süre bu böyle devam etti. Büyük boy bordo renkli bir kâğıda, onun altında da beyaz jelatine sarılmış şeklindeydi. Daha sonra küçük boyları çıkmıştı. İlk çıkan çikolatalardan olması hasebiyle o dönemin çocukları arasında özel bir yeri vardır. Fakat aynı zamanda bugün için bile en güzel çikolatalar arasında yer almaktadır.

Emzik Şekeri

İşte içimizdeki çocuğun kanıtı! Bu şeker emzik şeklinde ve birkaç renkte olurdu. Genelde kırmızı renkteydi ve evdekilere bu şekeri aldırmaya çalıştığımızda aldığımız cevap hep aynı olurdu: "Eşşek kadar adam oldun hâlâ ne emziği?!" derlerdi.

Evet, şeker bile olsa ağzında emzikle dolaşan kocaman çocuklardık ama sırf o günlerin hatrına, şimdi olsa bu yaşımda bile yeriz belki de!...

Macun Şekeri

Tadı bir harikaydı! Satan amcalar genelde bir tornavida ile tahta bir çubuğa sarıp verirlerdi macun şekerini.

Okulun önünde, tablasıyla her teneffüste gelen bir macuncu olurdu genellikle. Yuvarlak tabladaki bölmelerin içinde rengarenk nefis macunlar olurdu. Teneffüs bitmeden alabilmek için birbirimizle itişirdik.

Aynı satıcılar mahallemize de gelirlerdi ama annelerimiz 'mikroplu olur' diye genellikle aldırmazlardı. Fakat çocukluk çağı mikrop dinlemiyordu ki!

Meybuz

Bir dönem acayip derecede moda oldu. Küçük, dar ve uzun bir naylon poşetin içindeki sıvı meyve suyundan ibaretti. Bunu bakkaldan alır buzluğa atardık ve buz haline gelince de yerdik. Annelerimiz 'yeme o buzları hasta olacaksın, yiyeceksen dondurma ye' diyerek yasaklasalar da, biz meybuzun tadına bayılırdık.

O dönemde bizim de meyve sularından meybuz yapma girişimlerimiz olmuş ama aynı tadı vermemiştir mutlaka...

Annelerimiz sırf sokaktan ve bakkaldan almayalım diye evde yaparlardı bazen ama bu bakkaldaki ve sokaktakiler kadar lezzetli olmuyordu. Meybuz çok çabuk erirdi. Bazen günde yedi-sekiz poşet yediğimiz olurdu. Sonunda olan bademciklerimize olurdu tabii!...

Leblebi Tozu

Okuldan kan ter içinde çıkarsın, birden aklına o gelir! İşte, plastik minik çöp kovasına benzeyen o kaplar ve üstünde paraşüt benzeri kapaklar! Paket lastiğini açarsın, plastik kaşık kasar seni, bırakırsın kaşığı ve yalarsın o sarı tozlarını! Sonra, işte o an! Nefes alamıyorsun! Yapışmış boğazına, ağzını bile açamıyorsun! Arkadaşın bir şey soruyor, konuşamıyorsun! "Yok yok, bu son, bir daha hayatta almam!" diyorsun, ertesi gün aynı okul çıkışı yine aynı bakkaldasın! Yapış yapış ağzınla eve koşar, lıkır lıkır suya kanarsın!

Güzeldi leblebi tozu... Manyakçaydı evet, tehlikeliydi evet, ama güzeldi işte! Aslında ya sarı tozlar güzeldi ya da çocukluğumuz onu güzel kılıyordu. Hangisi olduğuna karar vermek çok zor...

Öyle ya da böyle bayıla bayıla yerdik. Kaç defa boğazımıza kaçarak ölme tehlikesi geçirdik kimbilir... Birçok çocuk, leblebi tozu yerken ölümden dönmüştür. Amma çok eğlenceliydi işte, gerisi hikaye!...

Kalem Kutuları

Bir zamanlar kimi fermuarlı, kimi şifreli, kimi bir hayvan şeklinde plastikten, kimi de tahtadan olan ve içinde renk renk kalemlerin, kokulu silgilerin, kalemtıraşların bulunduğu kalem kutularımız vardı. Bunların plastik olanları en ucuz olanıydı. Küçük kırtasiyelerden ya da semt pazarlarından alınırdı. Ayrıca otomatik açılan modelleri de vardı. Bunlar ya pahalı kırtasiyelerde satılırdı, ya da bir akrabası yurtdışında çalışan çocuklara akrabaları getirirdi. Bu model kalem kutularının üzerinde 3-4 düğme olurdu ve düğmelere basınca kutusunun değişik bölmeleri açılırdı.

Arı Mayalı Silgi

Belki de kokusunu en çok özlediğimiz şeydir bu silgiler... O dönemlerde üzerinde arı maya resmi olan silgiler piyasaya çıkmıştı. Yeşil ve pembe renkte olurlardı ve inanılmaz güzel kokarlardı. Yeşil renk olan elma kokuluydu. Pembe olanı da şekerli sakız gibi kokardı. Ders boyunca elimizden düşürmez, daha doğrusu burnumuzun önünden çekemez, sürekli koklardık.

Hatta koklamalarımız sonucu bununla yetinmeyip, büyük bir hazla dişlediğimiz anlar bile çok olmuştur. Herhalde içimizde ilkokul hayatı boyunca bu silgiden kullanmayan yoktur. Bir aralar "Koklamayın, kanser yapıyor" geyiği ortalıkta çok dolaşmış, ama bu bile bizi bu güzelim silgilerden soğutamamıştı.

Yanlış yazdığımızda bitmesin diye bu silgiyi kullanmak istemez, silgimiz kirlenecek diye epeyce bir canımız sıkılırdı. Her kullanışımızdan sonra silgiyi sıranın üstüne sürterek temizlerdik. Silgi bu, elbette kirlenecek tabii ki ama, işte o yaşlarda çoğumuz böyleydik.

Uhu ve 404

Uhu, aslında yapıştırıcının markasıydı. Fakat küçük bir sarı tüp içinde kırtasiyelerde ilk arzı endam eden yapıştırıcının üstünde bu marka yazdığı için, daha sonra piyasaya çıkan bütün kırtasiye tipi yapıştırıcılar hep "uhu" adıyla bilinmişlerdir. Uhu'nun ardından çıkanlar arasında bir '404' adlı marka biraz daha kendi adıyla anıldıysa da, yine de bütün yapıştırıcıların adı Uhu idi.

İlkokula gittiğimiz yıllarda kırtasiyecilerin vazgeçilmez malzemesiydi ve en güzel kâğıt ve kibrit yapıştırıcısıydı. Kibrit evet; çünkü hemen her mahallede kibritten çok güzel çerçeveler ve gemi maketleri yapan birileri mutlaka çıkardı. Bu kişiler bu sanat ürünlerini meydana getiren kibritleri uhu ile birbirlerine yapıştırırdı.

Bazılarımız Uhu'yu biraz sıkar, sonra jöle kıvamına gelene kadar beklerdik. Parmak ucumuzda bunu evirir çevirir ve ortaya siyah renkte, burun pisliği gibi bir şey çıkarırdık. Sonra da bunu, sanki gerçekten burun pisliğiymiş gibi başkalarına, özel-

likle de kızların üstüne sürmeye çalışarak kendimizce şaka yapardık. Ayrıca kokusu çok hoşumuza gittiği için, tüpü burnumuza tutup koklamaktan da acayip bir haz alırdık.

Küme Oluşturmak

İlkokulda mutlaka yapılan bir çalışmaydı. Sayıları dörtten az olmamak üzere kızlı erkekli öğrenciler öğretmen tarafından seçilerek bir araya getirilir, grup çalışması yapılırdı.

Küme başkanı sınıfın en akıllı çocuklarından seçilirdi. Öğretmenin "kitaptan şurayı çalışın" emriyle birlikte küme başkanı diğer çocuklarla ilgilenir ve ezberlemeye yardım ederdi. Bazen kümeler arası bilgi yarışması düzenlerdi. Hoşlandığımız kızla ya da çocukla bir arada oturma fırsatı yakaladığımız için, küme oluşturmayı çok severdik. Kümeye bir de isim koymak gerekliliği vardı ve en çok Atatürk kümesi ya da cumhuriyet kümesi isimleri konurdu. Hınzır çocuklar ise kıskandıkları diğer kümelere "tavuk kümesi" ismiyle seslenir, onları kızdırmaya çalışırlardı.

Hayat Bilgisi Dersi Kitabı

İlkokulun efsane dersi ve kitabı!

O kitaplardaki resimler bambaşkaydı... Hele bir pazaryeri resmi vardı ki, gerçek hayatta bul bulabilirsen! Çizgili tentelerle gölgelenen, satıcıların üstü başı tertemiz, güler yüzlü ve kalem efendisi tipli adamlar olduğu, sebzelerin, meyvelerin kuyumcu vitrini gibi dizildiği bir pazardı resimdeki! Mesela bir de ailemizi ve evimizi tanıtan bölümler vardı ki, evlere şenlikti yine! Bu evler, gökyüzünde minik bulutlar ve arkasında dağlar bulunan

sevimli, bahçeli, ağaçlıklı evler olurdu. Anneler, babalar ve çocuklar hep gülerlerdi. Lay, lay ve lom! Çoook kandırdılar bizi hayat bilgisi dersinde çoook!

Yerli Malı Haftası

"Yerli malı yurdun malı, her Türk onu kullanmalı!" Acaba bugün hâlâ kutlanıyor mu yerli malı haftası? Belki de "kutlanabiliyor mu?" diye sormak daha doğru olacak. Çünkü yerli ne kaldı ki artık? Neyse, yerli malı haftası için yapılan kekleri, annelerimizin elleriyle açtığı börekleri, dalından toplanan meyveleri çok ama çok özledik. O zamanlar en güzelinden Anamur muzu vardı belki ama bugün artık her taraf Çikita muzlarla dolu.

Yerli malı haftasında şiirler okunurdu. Alın size bir yerli malı haftası şiiri:

her tarafta / yerli malı bu hafta / yediğimiz yiyecek / giydiğimiz giyecek / hepsi yerli olmalı / para yurtta kalmalı / tutum gelir en başta / alışmalı her yaşta / az harca çok kazan / yorgana göre uzan.

Yerli malı haftası geldiğinde her birimize hangi yiyecek düşmüşse onu sınıfa getirirdik. Sıralar birleştirilip uzun masalar oluşturulur, üzerlerine meyveler, kuruyemişler, börekler, kekler dizilir ve duvarlara da yerli malı kullanımını teşvik eden yazılar asılırdı. Velilerimiz de bizimle birlikte o gün okula gelirdi.

Mandolin ve Flüt

İşte o dönemlerin olmazlarından biri daha! Müzik derslerinde hemen hemen her çocuğun mutlaka bir flütü olurdu. Müzik derslerinde ortaya çıkan ve duyan herkesi deliye çeviren o ber-

bat sesler korosunun dışında, çalmayı öğrenicem derken evde, aile bireylerinin kafalarını şişirme faslı başlı başına bir faciaydı. Bu flütler rengarenk olurlardı. Genellikle ilk öğrenilen şarkı ya "daha dün annemizin kollarında" olurdu, ya da "neşeli ol ki genç kalasın" olurdu. "Do, do, re, mi, mi, re, do, re, mi, do"

Bir de mandolin vardı tabii ki... Mandolin çalanlar genellikle yılsonu müsamerelerine de çıkartılırlardı.

Hatıra Defteri

"Kalbin kadar temiz bu beyaz sayfayı bana ayırdığın için sonsuz teşekkürler" diye başlayan, saf duyguların açığa çıktığı hüzünlü bir defterdir. Bunun üstüne daha başka bir şey yazmaya gerek var mı sizce?

Bazen kilitli bazen açık olurdu. Hatıra defterlerimiz hep merak edilen ve ele geçirilince diğer aile fertleri tarafından hemen gizlice okunan tatlı bir anı olarak, o yıllarımızın en güzel objesi olacak.

Mektuplaşmak

O zamanlarda telefon neredeyse yok gibi bir şeydi. Var olduğunda da şehir dışı konuşmak imkansız gibiydi. Belki de bu yüzden o zamanlarda herkes mektuplaşırdı. Postacının yolunu beklemek, önce zarfın üzerindeki pulları incelemek, sonra heyecanla mektubu açıp, o tanıdığımız el yazılarıyla karalanmış satırları bir solukta okumak, sonra da biraz zaman geçtikten sonra bu defa ağır ağır bir kez daha okumak bambaşka bir duyguydu. Sonrasında o mektuba cevap yazmak, postaneye gitmek, pul yapıştırmak, zarfın üstünü dikkatle yazmak ve posta kutusuna atmak; bunlar da ayrı bir güzellikti.

İlkokulda, hayat bilgisi ve Türkçe derslerinde "mektup nasıl yazılır, telgraf nasıl yazılır?" diye konular bile işlenirdi. Mektup hayatın bir parçasıydı.

Mektup yazanlar, itina ve özenle yazardı. Çoğunlukla yeşil çizgili kâğıtlara yazılırdı mektuplar. Bazıları da resimli ya da kokulu kâğıtlar kullanırlardı.

Bir dönem yabancı mektup arkadaşı bulmak ve eğitimini aldığımız yabancı dilde mektup yazmak modaydı. Kendimizden, arkadaşlarımızdan, ailemizden falan bahsederdik, birkaç resim de gönderirdik. Sürükleyici mektuplar yazmak isterdik, ama zaten yerlerde sürünen sistemin verdiği yabancı dil eğitimiyle, ancak birkaç cümle kurabilirdik. Bu yüzden birçoğumuz birkaç mektup sonra pes etti, ama anılarımızda birkaç fotoğrafı belki de hâlâ elimizde olan bir yabancı mektup arkadaşı kaldı.

Bir de "bu mektubu en az yedi kişiye daha yollamazsanız bütün felaketler sizi bulur" diyen mektuplar gelirdi. Toplumsal paranoyaya sebep olan bu mektuplar, o dönemlerde ortalığı kasıp kavurmuştu. Sürekli insanlardan bu tür mektuplar gelirdi. Mektupta, "bu mektubu alıp da yollamayan bilmem kimin kızı öldü, bir diğerinin arabası takla attı, biri canına kıydı, biri iflas etti. Onların yaşadıklarını yaşamak istemiyorsan bu mektubu en az yedi tanıdığına gönder" gibi cümleler yer alırdı. Mektubu alan aman benim de başıma böyle şeyler gelmesin diye hemen kopyalayıp yedi kişiye daha postalardı. Böylece o mektup bütün ülkeyi dolaşırdı. Şimdi böylesi mektuplarım yerine sms mesajları ve e-mailler geliyor artık. Mektup ise, her çeşidiyle çoktaaan tarih oldu...

Kartpostal

Eskiden bayramlarda ve yılbaşlarında eşe, dosta, akrabaya hep kartpostal atılırdı. Hatta birçoğumuz o kartpostallardan koleksiyon bile yapardı. Son dönemlerde simli olanları bile çıkmış ve çok sükse yapmıştı. Özellikle artist resimlerinin yer aldığı kartlar ile üzerinde şehir manzaraları olan kartpostallar çok satılırdı. Zamanla telefonlar, ardından cep telefonları ve kısa mesajlar, en sonunda da e-mail mesajları bu güzelim kartları ortadan kaldırdı.

Kemalettin Tuğcu

Onu çocuklar için diğer yazarlardan ayıran en önemli cümle, belki de Yılmaz Erdoğan'ın da dediği gibi "bizim Kemallettin Tuğcu'larımız vardı" cümlesiydi.

Kemalettin Tuğcu'nun romanları çok acıklıydı ama çoğunlukla hep mutlu sonla biterdi. En azından bu bile bir teselliydi ve mutlu sonlara olan inancımız güçlenirdi. Ayakları tutmadığı için tekerlekli sandalyeye mahkûm olan Tuğcu, sayısını belki de kendisinin bile hatırlayamadığı kadar çok hikaye yazmış, ezilen, acı çeken çocukların dramlarını hikayelerine ana konu yapmıştır.

Tatil Kitabı

O dönemlerde tatil kitapları vardı. İlkokuldayken, her yılsonu gelip de tatile çıkacağımız zamanlarda öğretmenimiz bize ta-

til kitabı aldırırdı. Bu kitaplar, okul açıldığında devam edeceğimiz sınıfa göre tatil kitabı-1, tatil kitabı-2, tatil kitabı-3 diye devam ederdi. İçinde okuma parçalarından boyamaya, matematik problemlerinden bilmece-bulmacaya ve fıkralara kadar her şey olurdu. Çok eğlendirici ve bilgi verici bir seriydi. Bir önceki ders yılında öğrendiğiniz konuları çaktırmadan, eğlenceyle karışık tekrar ettirirdi bize...

Tatil boyunca elimizden düşmezdi ama çoğumuz daha tatilin ilk hafta sonunda kitabın tamamını bitirirdik. Bugün hâlâ bu tarzda kitaplar varsa da, o günlerdeki tadı vermekten çok uzaklar ya da biz artık çoktaaan orta yaşlı olduğumuz için böyle görüyoruz.

Milliyet Çocuk

Çocukluğumuzun, o dönemlerin efsane çocuk dergisi!

Çıktığı günü bekler ve her noktasına, virgülüne kadar tekrar tekrar okurduk. Milliyet çocuk deyince aklımıza çizgi romanlar gelir. Onları ilk kez orada okumaya başlamıştık. Her hafta sabırsızlıkla yeni sayısını beklerdik. Sonraları başka benzerleri çıktıysa da hiçbiri onun yerini tutmadı.

Esem ve Mekap Spor Ayakkabılar

Esem ve Mekap ayakkabıları, aynı dönemin spor ayakkabılarıydı. Spor ayakkabı kavramının lüks sayıldığı bir zamanda, piyasada ilk onlar vardı. O zamanlarda herkes ya Mekap giyerdi, ya Esem. Esem'in de iki çeşidi vardı; biri süet biri de kumaştandı.

İlk spor ayakkabılar içinde bir de Panter diye bir marka vardı. Diğerleriyle aynı dönemde çıkmıştı. Altı beyaz lastik, kenar-

lar lacivert bez, yanlardan gelen iki deri beyaz şerit ve beyaz bağlar vardı.

Çocuklar arasında Esem giyenlerle dalga geçmek için uydurulmuş ve melodili bir şekilde söylenen tekerleme vardı ki, bu tekerleme aslında kıskançlık sebebiyle uydurulmuş olabilirdi. Tekerleme şöyleydi: "Esemspor sanayii, bunu giyen enayiii!.."

Yabancı markaların sadece yurtdışından getirilen dergilerde görülebildiği yıllarda, onlar birer efsaneydiler...

Espadril

Tabanları hasırdan, üstü değişik renklerde ucuz ketenden yapılmış, 80'lerin kült ayakkabısını unutmak mümkün mü?

Yaz gelip de okullar kapandıktan sonra başlardık espadril giymeye ve taa sonbahara kadar, yağmurlar başlayana kadar giyerdik. Ama çoğu sezonu çıkaramazdı espadriller. Ya başparmaktan ufak delik açılırdı, ya da koyu renkler hemen solardı. Hele bir de yaz yağmuruna yakalandın mıydı onunla, dağılır giderdi zavallı espadril...

Romantik tasarımlı espadrilin üstüne mutlaka bir cuul imaj olmalıydı. O yüzden gömlek dar kesim boru paçalı kotun dışında salınır, espadrilin de özellikle topuklarına basılır ve terlikmiş gibi giyilirdi.

Espadriller çoğunlukla havlu çorapla giyilirdi. Bazen beyaz çorap ile giyildiğinde ise hafiften Maykıl Ceksın havası verirdi.

Ne güzel ayakkabılardı onlar gerçekten de... İki çift espadrille bütüün yazı geçirirdik. Zor olan, hangi renk alacağımıza karar vermekti. Harika, canlı renkleri vardı...

Bugünün kocaman ayakkabılarının yanında öyle zarif kalırlar ki, adeta birer biblo gibiydiler. Espadril ile çok fazla aksiyon

yaptığınızda, sarmal şeklindeki hasır tabanı hemen dağılmaya başlardı.

Yazın deniz kenarında espadril ile sıcak kumların üzerinde dolaşmak, ahhh, bu bile ömre bedeldi!...

Tüftüf

80'li yıllarda oturduğumuz mahallelerin civarlarındaki inşaatlardan yürüttüğümüz plastik elektrik borularını keser, daha önceden banknot boyunda kestiğimiz ince uzun kağıtlardan yaptığımız külahları bu borulardan üfleyip, müthiş savaşlar yapardık. Bu silaha genellikle "tüftüf" denilirdi.

Birden fazla boruyu kibrit kutuları vasıtasıyla birleştirerek çiftli hatta bazen daha fazla namlulu tüftüf elde edebilirdik. O yaşta, tasarımcılığımızın doruğuna çıkardık. Biraz daha piskopat olan çocuklar ise külahların uçlarına iğne koyarlardı. Hedefleri de genellikle sokaktaki masum kız çocukları olurdu.

Tornet (bilya tekerli tahta kaykaylar)

Genelde inşaatlardan yürütebildiğimiz geniş kalaslarla yapardık. Altında kullandığımız ve esas adı "rulman" olan yuvarlak, tekerlekimsi şeylere de "bilya" derdik. Bilyaları genellikle makina tamir eden dükkanlardan alırdık.

Yaklaşık 1-1.5 metre uzunluğunda 50 santim genişliğinde bir tahtanın alt arkasına enlemesine bir kalın çita çakardık. Çakma işleminde çivileri kullanırdık. Sonra ön bölümünü, yani direksiyonu yapardık. Fakat öndeki çıta sabit olmazdı. Tam ortasından baba bir çivi veya büyük bir somun ile tutturulur, çıtanın sağ ve soluna bir ipin iki ucu bağlanır, yokuş aşağı kayarken ip sağa sola çekilir, yön değiştirilirdi.

80'lerin çocuk oyuncaklarının en güzellerinden biriydi bu tornetler. Yokuş başına mahallede ne kadar çocuk varsa dizilir, aramızda yarış yapardık. O zaman asfalt çok değerliydi. Mahalleli "asfalt bozuluyor!" diye tornet kullanmamıza kızarlardı. Tornetlerin çıkardığı o dehşet sesi söylemeye bile gerek yok tabii!...

Çivi Oyunu

İşte, oyunların hası, en kralı! Çivi sadece bizim kuşağın oyunu! Bizden sonra onu kimse oynamadı, daha doğrusu oynayamadı!

Yağmurlu bir günün ardından, hafifçe yumuşamış olan sert toprak zeminde oynanan bir oyundu. Kişi sayısına göre yere v, y veya x şekli çizilir, rakiplerin çizgileri hapsedilmeye çalışılırdı. Sıralamayı belirlemek için yere bir çizgi çizilir ve herkes sırayla çivisini çizginin üstüne denk getirmeye çalışırdı. Çizgiye en yakın olan "birinç", sonraki "ikinç" falan olurdu. Bu oyunda her şey çok adaletliydi.

Normalde çivi, tersinden tutulup yere saplanırdı. Ancak bir kez "kılboğaz" yapmışsanız, içerde kalan rakibinize toprağa çok yakın bir şekilde çiviyi sivri tarafından tutup atma şansını verirdiniz. Yoksa çocuk orada sıkışıp kalır, siz de habire çevrelerdiniz, oyun kopardı. Dedik ya, yağmur ertesi zamanların ve oyunlarda bile adaletin arandığı bir dönemin oyunuydu çivi!

Vampir Dişleri

Bir zamanlar bakkallarda satılan beyaz plastikten vampir dişleri vardı. Ağzımıza takar ve özellikle kız arkadaşımız yaklaşınca ağzımızı kocaman açıp, üstelik bir de "vooaaaa" diye

bağırarak korkuturduk. Kendimi o halde aynada izlemeye bayılırdık.

Vampir dişin yanında bir de yine bakkallarda satılan kartondan maskeler vardı. Bu dişlerin üstüne bir de Drakula maskesi takınca süper korkunç olunurdu ve mahalledeki kızlar zevkle korkutulurdu!

Bazen o kadar uzun süre takardık ki dişetlerimiz acırdı. Bazılarımızın bu dişlerle yemek yemeğe çalıştığı vakalar da görülmüştür o dönem...

Üç Korner Bir Penaltı

Mahallede minyatür kale maç oynadığımızda kornerleri biriktirirdik ve üç korner bir penaltı olurdu. Penaltıyı atış şekilleri mahalle mahalle değişirdi. Ama genelde boş kaleye sırtı dönük şekilde ve topukla vurmak suretiyle kullanılırdı. Çoğunlukla golle sonuçlanırdı ama bazen mahallenin bozuk zemininden dolayı taştan, yani direkten geri dönerdi.

Sokak futbol tarihinin en tartışmaya açık uygulamasıydı ve hep kavga çıkardı. "Üç oldu!", "Hayır bu daha ikinci korner" gibi tartışmalar sıkça yaşanırdı.

Bacak arasından şöyle bir kaleyi kesip, topumuzla topu kaleye yuvarlamak çok zevkliydi.

Uzun Eşek

Bu başlıktan sonra aslında söylenecek çok fazla bir şey yok aslında! Bilenler bilir işte! Uzun eşekte yastık olan arkadaşların başka şeyler çağrıştıran esprili nidaları unutulmaz.

"Bizim köyün imamı, alttan verir samanı, üstten çıkar dumanı, çattı pattı kaç attı? Tek mi çift mi?"

"Tek..."

"Bilemedin çift, yat aşağı!"

"Hile yapıyorsunuz, yatmıyoruz!"

Haydaaa kavga!...

Türk erkeklerinin bugünkü durumunun acı tarihinin özeti gibidir bu oyun. Bir de hep bu oyunu kızlarla birlikte oynama hayali kurmuşuzdur arada...

Su Tabancası

Mutlaka herkesin bir su tabancası olurdu. En sulu şakalar bu su tabancalarıyla yapılırdı doğal olarak!...

Bu tabancalar çoğunlukla mavi veya siyah oluyordu. Bu su tabancalarının doldurulma işlemi genellikle varsa çeşme, yoksa en yakın camiden gerçekleştirilirdi. Her ne kadar tabancalar havalı olsalar da, her zaman içi su dolu halde taşınması çok zordu. Çünkü bunu elinizde taşısanız bir dert, pantolonunuzun cebine koysanız ayrı bir dertti. Tıpası aşağıya geldiği müddetçe, önünde herhangi bir kapak olmadığından dolayı cepten aşağıya damlalar düşer, siz de resmen işemiş pozisyonuna düşerdiniz.

Genellikle mahalleler arası su savaşları yapılırdı ve düşmanı bir sıçana dönüştürebilirdiniz! Genellikle yazın oynanan ve kimseye ıslatmaktan başka bir zarar vermeyen, yaralamayan, üstelik de herkes ıslanınca kavga çıkarmadan oyunu doğal olarak bitiren oyunların kahramanı su tabancaları, tüm zamanların en sevimli oyuncaklarıdır...

Mahalle Savaşı

Mevsimlere göre şekli değişirdi. Yazın su savaş yapılırdı ki, burada ya su tabancaları ya da daha konvansiyonel olan o eski

kocaman mavi Pril kutuları kullanılırdı. Hele içinde biraz da Pril bırakınca düşmanın gözüne sıkılırdı ki, breh breh breh!...

Çok zaman toprak ve kil parçaları ile savaş yapılırdı. Bunlar yumuşak malzemeler olduğu için, düşmanın kafasını yarma ve sonra da babasının kapımıza dayanma olasılığını ortadan kaldırırdı. Bu malzemeler düşmana çarpınca dağılır, üstünü başını toz toprak içinde bırakırdı.

Bu savaşların en korkuncu taş savaşıydı. Bu genellikle daha büyük yaştakilerin yaptığı ve iki mahallenin birbirine ciddi gıcık olduğu yerlerde olurdu. Sonunda mutlaka bir vukuat çıkardı.

Kışın ise mutlaka kartopu savaşı olurdu. Bazen kartoplarının içine küçük taşlar da konurdu.

Bu savaşlar sırasında bir de esir alma olayı vardı... Daha sonra esirleri geri almak için uzlaşmaya varırdık. İki taraf da aralarından 2-3 kişi seçer, onlar görüşme yaparlardı.

Mahalle savaşı işini iyice abartanlar da olurdu. Bazı mahallelerde peynir tenekesi kapaklarından kalkanlar ve tahtadan kılıçlar yapılır, bunlar yetmediği gibi bir de sırıklardan mızraklar yapılırdı.

Mahalle Maçı

Belki de en dürüst ve en içten oynanan tek maçtır.

O zamanlar mahallemizdeki arkadaşlarımızla kurduğumuz mahalle takımlarına, genelde bulunduğumuz mahallenin ismini koyar ve diğer mahallenin takımlarıyla maçlar yapardık. Bazı günler üst üste üç maçın yapıldığı bile olurdu.

Mahallenin en iyi oynayan çocukları toplanır, diğer mahalleden maç için randevu alınırdı. Sokak arası, arka bahçe veya

okul bahçesi gibi mekanlarda maçlar yapılırdı. Kaleler genelde birkaç taşın üst üste konmasıyla hazırlanırdı.

Bu maçlar genelde 'iddiası'na yapılır, iddia objesiyse genellikle kola olurdu. Bu maçların kazanılması mahallenin namus, şeref ve haysiyeti açısından çok önemliydi tabii ki!

İsim Şehir

"İsim-şehir-hayvan-bitki-eşya-artist-ülke" sıralaması ile oynanan basit ama şahane zevkli bir oyundu. Baştan herkes kâğıtlara çizgilerini çizip bu başlıkları yazarak hazırlık yapardı. Sonra bir arkadaş içinden alfabeyi okurdu, başka bir arkadaş da ona "dur" dediğinde o anda hangi harfteyse, onunla başlayan şeyler bulunmaya çalışılırdı.

Diğerlerinden farklı bir şey yazana daha fazla puan verildiği için değişik acayip şeyler bulmaya çalışılırdı. Mesela "o" harfinden bitkiye herkes "ot" yazarken bazıları "okaliptüs" yazardı. Mesela bazıları "n"den hayvan bulamayınca "nil timsahı" yazardı, diğerleri de bunu kabul etmez ve kavga çıkardı. Yalın zamanların fakir ama gururlu bir oyunuydu...

Japon Kale Maç

Böyle bir futbol oyun çeşidi vardı. Mesela 10 kişi aynı anda oynayabilirdi. Her oyuncunun kendine ait bir kalesi olurdu ve herkes birbirine gol atmaya çalışırdı. Genellikle herkesin tek vuruş hakkı olurdu. Topa arka arkaya birden fazla dokunan kişiye penaltı atılırdı.

Japon kale tam bir entrika futboluydu. Gol attığınız kişi başka birine düşman olabilir, dost dediğiniz kişi de en ufak bir po-

zisyona size şut çekerdi. Genelde 5 gol yiyen çıkardı. Bu yüzden de herkes 4 gole gelir ve maç final havasına dönerdi.

Minyatür kale maçı andırırdı ve belden yukarısı gol sayılmazdı. Birçokları bu oyunu oynarken kalenin önünden ayrılmazdı.

Endetura

Bu sözün aslı en-de-trua idi. Yani Fransızca bir-iki-üç demekti. Biz bunu kendimize uyarlayıp endeura veya ebe-tura yapmıştık.

Ebe bir duvara dönerek, "endetura bir iki üç" diye sayar ve geri dönerdi. Döndüğü anda hareket eden birini yakalarsa o yanar ve çıkardı. Onun her sayışında, arkasındaki diğer oyuncular ona doğru üçer adım atardı. Herkesin adım uzunluğu farklı olduğu için, bir süre sonra herkes ebeye doğru farklı mesafelerde yaklaşırdı. Kim ilk önce ebeye yaklaşıp da onu ebeleyip geri kaçarsa ve de ebe başlangıç çizgisine kadar kovalayıp onu ebeleyemezse, ebe yine ebe olarak kalırdı. Eğer ebelerse, ebelenen ebe olurdu! Resmen tekerleme gibi anlattık ama bu oyunda başka türlü anlatılamazdı ki!

Dekman

"Dekman, dekman! Vuruldun oğlum, çık oyundan!"

"Ölmedim ki oğlum, kolumu sıyırdı!"

İşte bu diyaloğun en çok yaşandığı oyundu dekman... Tabancacılık, kovboyculuk, Kızılderilicik oyunlarının genel adı idi dekman. "Dekman" kelimesiyse kurşun atıldığı zaman kurşunu atan çocuk tarafından söylenirdi (tabancanın sesi gibi düşünebilirsi-

niz) Herhangi bir nesne, bir tahta parçası, makul boyutlardaki güzel bir taş, bir karton parçası bile silah olabilirdi. Herkesin birbirini öldürebildiği, ama kimsenin oyunda dahi ölmediği, bir süre sonra kimsenin ölmemesinden dolayı tüm çocukların sıkılarak oyunu kendiliğinden bitirdiği, tatlı bir oyundu dekman...

Hep sorun çıkardı. Çünkü kimse ölmezdi ve ölenleri zorla oyundan atardık.

Pazar Akşamı Banyoları

İşte olay budur kardeşim! Tam bir 80'li yıllar klasiğidir! Bütün aile ve özellikle de evin çocukları, pazar akşamları yatmadan önce sırayla banyo yaparlardı. Pazar akşamı banyoları çok meşhurdu evlerde... Ailenin ekonomik durumuna göre leğenden küvete kadar türlü ortamlarda bu banyolar yapılır, annelerimiz mutlaka yüzümüzü ve vücudumuzu bir keseyle kızartana kadar yıkarlardı!

Pazartesi sabahı okul vardı ve okul çağındakilerin bu banyodan kaçma olanakları asla ve kat'a mümkün değildi. Banyo faslından sonra bir de el ve ayak tırnaklarını kesme faslı vardı ki, işte bu biz çocuklar için hepten bir işkence anıydı.

Şimdi kocaman herifler ve kadınlar olarak, o mütevazı pazar akşamı banyolarının tadını, belki de bugünün lüks banyolarında mumla arıyoruz...

Adile Naşit ve Uykudan Önce

Çok sevimli, sımsıcak bir kadındı Adile Naşit... Ağlaması, gülmesi, oynaması, şarkı söylemesi, muziplikleri hâlâ aklımızdadır... Münir Özkul'la başrol oynadıkları o sıcacık aile

filmlerinin tadı zihinlerimizde aynen duruyor.

Tarık Akan'la oynadığı bir filmde, evde kalmış geçkince bir kızı oynuyor, Tarık Akan'a âşık oluyor, onun kaçmasına engel olmak için Tarık Akan'a sarıldığında boyu Tarık Akan'ın beline kadar geliyordu. Bu filmdeki rolünde inanılmaz komikti ve gülmekten insanın gözünden yaş getiriyordu. Ama biz onu, Hababam Sınıfı'nda Hafize Ana rolüyle kalbimizin en derin köşesinde sakladık. Bu rolü yeni versiyonlarda kesinlikle bir başkası oynamamalı düşüncesi, tüm Hababam Sınıfı fanatiklerinin ortak sesidir hiç şüphesiz.

Onu en son Uykudan Önce programında, o dönemin küçük çocuklarına, onun deyimiyle kuzucuklarına masal anlatırken seyrettik. Televizyondan bizi görüyor sanırdık. Çocuk isimleri sayar, eğer bizim adımızı o gece söylemezse, kendi çapımızda küserdik. Çocukları çok severdi. 1969 yılında çocuğu öldüğü için, çocuklara karşı çok derin hisleri vardı Adile Naşit'in...

Onu anlatmaya cümleler yetmez... Buna gerek de yok zaten... O, hepimizin Adile teyzesi ve biz de onun kuzucuklarıyız...

Musti

Uykudan Önce programının vazgeçilmez çizgi filmiydi Musti. Bu çizgi film kahramanının ismi, daha sonraları Mustafa adlı arkadaşlarımızın kod adı, lakabı haline geldi. Musti'nin en

komik tarafı da "ama anneeee!" derken ellerini ileri geri bir şekilde, yere paralel ama avuçları açık bir şekilde hareket ettirmesiydi. Biz Türkler'in karşı tarafa malum hareketi çekerken yaptığı eylemin kopyası olan bu hareket, o dönemde büyükler arasında kendine çok sempatizan toplamıştı.

Musti, en azından bu hareketiyle bile ölümsüz klasikler arasında yerini almıştır.

Sabah arkadaşlarıyla karşılaşınca Musti'nin repliği şöyle gelişirdi: "Günaydın!" dedi bay tavşan, "günaydın!" dedi Musti... Musti, günaydın derken bile bu kol hareketini yapardı. Yazık oldu tüm Mustafalara!...

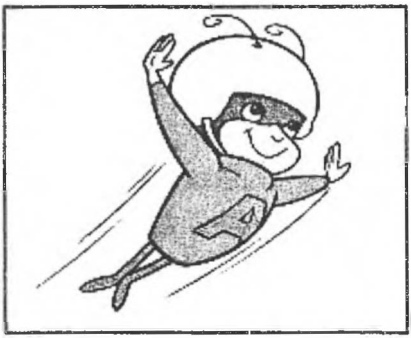
Arı Maya

Çok basit çizgileri ve çok basit konuları vardı ama bir o kadar çok da izleniyordu Arı Maya. Çünkü o dönemin çizgi filmleri bile bugünkülerden çok farklıydı. Her şey teknoloji, süper kahramanlar, azılı düşmanlar, inanılmaz maceralar demek değildi. Arı Maya ile arkadaşı Vili, anılarımızın en güzel yerinde her zaman saklı kalacaktır.

Atom Karınca

"Atoooom karınca geliyooooorrr!!!!"

Uykudan Önce'nin değişmez kahramanıydı. O dönemin süper çizgi kahramanlarının belki de en sevimlisi olan Atom Karınca bir ağaç kovuğunda yaşıyordu ve bir yerlerden sinyal alır almaz uçup gidiyordu. Karşısına çıkan düşmanını da sonunda genellikle parmağından tutup bir o yana bir bu yana güm güm güm vuruyordu.

Halteri tek eliyle kaldırarak antrenman yapardı. Kafasında kask, kaskından çıkan iki anten vardı. Elbisesinin üzerinde "A" harfi vardı. O dönemde o kadar revaçtaydı ki, ilkokul öğrencilerini çoğunun okul çantasının üstünde atom karınca resmi vardı. Okul çıkışlarında ve sokaklarda "atom karınca geliyoooooor!!!" diye bağırarak koşan çok sayıda çocuk olurdu.

O dönemde Beşiktaş'ta oynayan Rıza Çalımbay, İnönü stadının yarı çamurunda acayip savaşıyordu ve bu yüzden ona "atom karınca" lakabı uygun görülmüştü.

Flipper

İşte o günlerin en güzel dizilerinden biri daha... Flipper, süper akıllı bir yunus balığı. Flipper'ın sahibi de küçük bir çocuk. Flipper denizde başı derde girenleri sahibine haber veriyor, çocuk bunun başını okşuyor, Flipper de kuyruğunun üstünde dans ederek çocuğa sevgi gösterisi filan yapıyor. Filmin akışı hep böyleydi ama Flipper'ın zekasına her defasında şaşar kalırdık. Bir de Flipper uzun zaman ortada gözükmediğinde bu çocuk korna gibi bir şeyi denize sokup "foink foink" diye bir ses çıkarır, Flipper da nerede olursa olsun bu sesi duyup, hemen gelirdi.

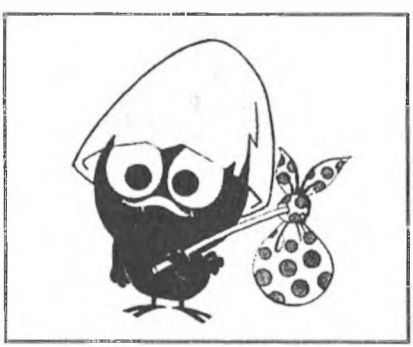
Ayı Yogi

Çocukluğumuzun en sevimli çizgi film kahramanlarından biri daha! Her zaman karnı aç olan Yogi ile arkadaşı akıllı Bobo'nun serüvenlerini unutmak mümkün mü? Piknik yapan insanlar, Yogi'nin açgözlülüğünden çektikleri kadar hiçbir şeyden çekmediler.

O kalın ve boğuk sesiyle, sevimli sevimli bakarak "Bobo" deyişi hâlâ kulaklarımızdadır. Ayı Yogi orman bekçisine, orman bekçisi de Ayı Yogi'ye az çektirmediler.

Ayı Yogi'yi gözümüzün önüne getirdiğimizde unutamadığımız ayrıntılardan biri ise Yogi'nin kravatı ve fötr şapkasıydı.

Calimero

Kalimero! O ne güzel bir tipti! Hele "Ama haksızlık bu!" derken kaşlarını yukarı kaldırıp şaşkın şaşkın bakması yok muydu, işte bu sahne insanı bitirirdi.

Kafasında şapka niyetine yarım yumurta kabuğuyla dolaşan, kapkara, talihsiz bir civcivdi. Bir türlü şansı gülmezdi. Belki de 80'li yılların kuşağını en güzel anlatan çizgi karakterlerden biridir. Aslında hepimiz, doğuştan şanssız, kara renkli, haksızlığa uğrayan, "ama haksızlık bu" diyerek ortalıklarda pıtır pıtır dolaşan birer küçük Kalimerolar değil miydik?...

Heidi

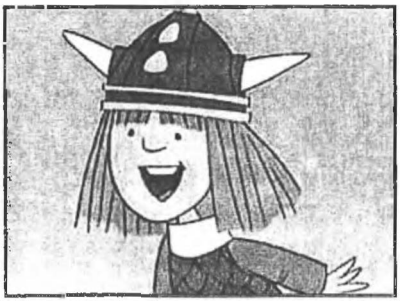
Büyükbabanın, Peter'in ve Klara'nın gerçek dostu! Aksi bir ihtiyar olan büyükbabasını yola getiren, minicik kalbine koskoca sevgileri sığdırabilen, bizi bu ütopyalara inandıran masumiyet sembolü!

Heydi, dedesiyle birlikte çok şirin bir dağ kulübesinde yaşıyordu. Bir tane küçük kuzusu (adı Kartanesi idi) ve büyük bir Sen Bernard cinsi köpeği (onun da adı Jozef idi) vardı. Daha sonra, teyzesi onu Frankfurt'a götürmüştü. Annesi olmayan, zengin bir ailenin kızı olan Klara ile birlikte büyüyorlardı. Bu evin idarecisi Bayan Rothenmayer çok asabi bir tipti. Saçları sürekli topuz modelli, uzun siyah elbiseli ve gözlüklüydü. Her zaman kaşları çatıktı ve Heydi'ye çok gıcık olurdu. Fakat, Heydi, uşak Sebastiyan ve hizmetçi Ninet'le bile çok sıkı arkadaşlıklar kurmuştu. Hele köyünde bile görmediği beyaz ekmekleri yatağının altına saklayıp da köydeki gözleri görmeyen, dişleri olmayan büyüknineye götürmek istemesi, başlı başına çizgi filmi aşan bir olaydı.

Heydi, Peter, dedesi, o dağ kulübesi, yemyeşilden bembeyaza dönen o bayır, o iştah açan kahverengi ekmekler, eritme peynir, Heydi'nin her dem kırmızı yanakları, başa bela açmakta usta olan koyunlar ve keçiler, küçük umutlar ve büyük mucizeler! Kaldı mı şimdi böyle çizgi filmler!

Vikingler

"Haftayaaa, buluşaaalım haaaftayaaa, Vikingler geeeliyooor, devamı haaaftayaaa, ha ha ha haaaftayaaa, buluşaaalım haaaftayaa, Vikingler geeeliyor, devamı haftaya" Avrupa'nın kuzey kıyılarında yaşayan korkusuz kahramanlar; Vikingler! Vikinglerin şefi Halvar ve oğlu Viki.. Gerçekten zeki ve becerikli bir çocuk.

Viki'nin bir çare düşünürken parmaklarını burnunun üzerine koymasını ve de burnunu oynatmasını, aklına parlak bir fikir geldiğinde "buldum" diyerek gülmesini, bu arada yıldızların çakmasını hâlâ anımsarız. Elbette, o bir çare düşünürken bütün gemi mürettebatının onun başında şaşkın ve endişeli bekleyişlerini de unutmadık...

Kimler yoktu ki bu çizgi filmde; Viki'nin babasının kaptanı olduğu gemide çok yaşlı bir Viking vardı. Saçı, sakalı bembeyaz olan bu Viking'in adı Pinpon'du. Bir de çok şişman ve uzun boylu, ama bir o kadar da saf bir Viking daha vardı. Onun adı da Minik'di.

Her bölümün sonunda "Buluşalım haftaya!" şarkısı girer, biz de o şarkıya sonuna kadar eşlik ederdik.

Schaub Lorenz Televizyonu Reklamı

"Ahmet Beyin televizyonu Schaub Lorenz" diye başlayan reklamı vardı. Bilge Zobu olduğunu hayal meyal hatırladığımız kişi koltuktan başını çevirip, "Benim de televizyonum Schaub Lorenz" diyordu.

Ondulin

İşte unutulmayacak televizyon reklamlarından biri! 70'li yıllardan 80'li yıllara miras kalmış, tadını hiçbir zaman yitirmemiştir. Belki de Türk televizyonlarında yayınlanan ilk çizgi reklamdı. Kapıcının hızlı hızlı merdivenlerden inip çıkışı, iki apartman sakininin "Kapat şu kaloriferi kapıcı yanıyoruz!" ve "Yak şu kaloriferi kapıcı, donuyoruz!" haykırışları, gelecek nesillere bir deyim olarak miras kalacak, "Yöneticimiz uyuyor mu!" feryadı, kamyonun geri geri giderken Ondulini ezmesi sonucu kapıcının söylediği "Uy ezdin oni, ezdin Ondülini!" repliği hâlâ kulaklarımızda ve dilimizdedir.

Demirbank Reklamı

İşte bir 80'li yıllar klasiği daha! Radyonun en az televizyon kadar önemli olduğu o zamanda, her sabah erken saatlerde tok bir erkek sesi günün tarihini şöyle verirdi: "Bugün 8 Ekim Pazartesi, Demirbank hayırlı günler diler. Demirbank!"

Mintaks Reklamı

Jenerik müziği belki de hâlâ birçoklarımızın ezberindedir: "Mintaksla canım mintaksla, mintaksla canım mintaksla!"

Bulaşık yıkayan bir kadın vardı. Bulaşığı bitirdikten sonra yeşil ışığı yakalayıp Mintaks kabının içine yerleştirince kabın kapağını kapattığını hatırlıyorum.

Reklam tam akış metniyle şöyleydi:

çamaşır yıkadım... vıyk vıyk vıyk (fondan bu ses gelirdi)...

tertemiz oldu.... vıyk vıyk vıyk... (camlardan uzanan kadın kafaları da kadına bakarak sorarlardı)

nasıl becerdin?... nasıl becerdin?...

mintaksla canım mintaksla, mintaksla canım mintaksla...

Bir işi başaran insanlara o işi nasıl başardığı sorulduğunda, kadın ya da erkek fark etmez, uzun yıllar gururlu bir tebessüm eşliğinde "mintaksla canım mintaksla" esprili yanıtı verilmiştir.

Milli Piyango Reklamları

"Çıkmaz demeyin, şansınızı deneyin, milli piyangoo!" diye bir şarkısı vardı. Daha sonraları Zeki-Metin ikilisi "Alırsanız milyarder olursunuz, almazsanız "milyarrr" der dururusunuz." diye bir sloganla reklamlara çıkmışlardı.

Çokoprens Reklamı

Reklamın mizanseni her defasında değişiyordu. Olay bazen bir belediye otobüsü, bazen bir nikah salonunda geçiyordu. Soru ve cevap hep aynıydı. Mesela otobüslü olanı şöyleydi: Bir otobüs dolusu yolcu, otobüs şoförünü bekliyorlar. En sonunda hep bir ağızdan soruyorlar:

"Şoför bey neredeler?"

Bir adam cevap veriyor:

"Çokoprens almaya gitiler."

Elmor Reklamı

Ondulin reklamından sonra zihnimizde yer etmiş ikinci çizgi reklam da bu olsa gerek. Elmor bir musluk bataryası markasıdır. Çizgi kahramanımız, Elmor adında bir muslukçudur. Elmor'un pelerinli bir elbisesi vardı ve üzerinde "E" harfi yazılıydı. Kadının biri musluğu patladığı için "Ellllmooooooorrrr!" diye

bağırdığında uçarak gelir, yeni Elmor musluğu takar ve yine uçarak giderdi.

Kenan Evren

80'li yıllar denilince akla ilk gelen yüz, hiç şüphesiz ki Kenan Evren'dir. Çünkü henüz seksenli yıllar serisi başlayalı dokuz ay olmuşken diğer konmutanlarla braber yönetime el koymuş, milyonlarca insanın, özellikle de o dönemde çocukluk -ergenlik- gençlik dönemini yaşayan kuşak üzerinde tartışmasız büyük izler bırakmıştı. Bu dönemde yaşanan travma, birkaç yıl sonra Turgut Özal'ın Türkiye'yi hiç tanımadığı bazı şeylerle ansızın tanıştırmasıyla devam etmiş, sonrasında da Türk insanı için her şey baştan sona değişmişti.

Nitekim kelimesini konuşmalarında sürekli olarak kullanan, ama bunu "netekim" olarak söyleyen, bu yüzden de adı "Netekim Paşa" olarak kalan Kenan Evren, uzuun yıllar sonra emekli olacak, Marmaris'te bir ressam olarak hayatını sürdürecektir. Onun TRT ekranında komutan arkadaşlarıyla birlikte yaptığı konuşmayı ve sokaklardaki askerleri, o yılların genç kuşağı hâlâ çok net bir fotoğraf olarak hafızasının bir kenarında tutmaktadır. Günahı ve sevabıyla, Türkiye yakın tarihinin kırılma noktalarından biridir ve biz o dönemin çocukları için belki de hiçbir zaman hakkında net olarak "ne karar vereceğimize karar veremediğimiz" bir olay olarak kalacaktır.

Turgut Özal

Kenan Evren'in Türk siyasetine armağan ettiği Özal, o vakte kadar sadece bilenlerin bildiği bir bürokrattan ibaretti. Ancak, askerlerin desteklediği emekli askerler, kurulan partilerin

başına atanınca, halk da sempatik tavırlı Özal'ı keşfetmiş ve onu ilk seçimlerde iktidara taşımıştı. TRT'deki tartışma programında Necdet Calp'in "köprüyü sattırmam" çıkışına karşılık müstehzi bir gülüşle verdiği "satarız, satarız" karşılığı hâlâ hafızamızdadır. "Benim sevgili vatandaşlarım" diyerek konuşmasına başladığı "İcraatın İçinden" programlarının mucidi Özal, elinde tutup salladığı kalemle bütün halkı hipnotize etmiş, yıllarca iktidarda kalmıştır. Red Kit okumaktan büyük keyif alan Özal, "Semra Hanım, koy bir kaset de neşemizi bulalım" sözüyle hafızalara yer etmiştir.

KDV

Özal'ın ve meşhur prenslerinin ortaya çıkardığı şeylerden biri olan KDV, o dönem birçok insanı acayip kıl etmiş ve uğraştırmıştı. Ancak bizim aklımızda en çok kalan "Ödediğiniz her kuruş vergi, köprü demek, ödediğiniz her kuruş verginin yol, su, elektrik olarak size geri dönmesi gerek!" sloganlı reklamlardı. Bu reklam uzun yıllar televizyonda yayınlandı ve hatta bir deyim olarak hayatımızda yer buldu. Özal ve ekibinin hayatımıza armağan ettiği bu fiş toplama illeti, hâlâ devam etmektedir ve aradan geçen onca yıla rağmen hâlâ birçokları KDV zarflarının üstünü doldurmayı bilemediği için yakaladığı birine bu işini hallettirmektedir...

Benim Balonlarım Vardı

"Benim balonlarım vardı, onları kimler aldı, mutlu bayramlar vardı, nerde o çocuksu saf gülüşler, gitti mi yoksa yine gelir mi o günler..."

İbo adında, şişman, gözlüklü, askılı pantolon giyen tonton bir adamcağızın söylediği bir şarkıydı. Bu şarkıyı hep balon-

ların içinde söylerdi ve bu şarkısının dışında başka şarkısı bilinmezdi.

Aslında o dönem için bile bizim adımıza çok hüzünlü bir şarkıydı: Balonları kaybolmuş, askılı pantolonlu tonton bir amcanın hüzünlü hikayesiydi. Belki de bizim bugünlerimizi o zamandan anlatıyordu, bu yüzden hüzünlüydü...

Huşeng Azeroğlu

Bir dönem TRT'nin kadrolu sanatçısı olan azeri sanatçı Huşeng Azeroğlu'nu unutmak mümkün mü? O dönemde ülkemizde en çok sevilen Azeri türküsü "Size selam getirmişem" türküsüydü. Huşeng Azeroğlu bir de "Vay benim göçek gızım, saçları ipek gızım, ömrümee bedeel gızzıımm!" türküsünü söylerdi. Bu türküyü söylerken de bir taraftan tar çalardı ve tar çalarken kendini öyle bir kaptırırdı ki, adeta transa geçerdi.

90'lı yıllarda o da yavaş yavaş ortalıktan kayboldu ama o türkü, sevsek de sevmesek de 80'li yıllar hiti olarak kulaklarımızda kaldı.

"Gatar gatar durnalardan yeşil başlı sunalardan heeey, atalardan babalardan Azerbeycan diyarından size selam, size selam getirmişeeem!..."

Gel Teskere Gel ve Esmeray

"Gel teskere gel teskere bitsin bu gurbet, evde anan baban bacın yüzüne hasret..."

Bu ne kadar güzel bir şarkıydı ve sen de ne kadar tatlı, ne kadar sevecen yüzlü bir kadındın Esmeray!

Seni de çoktan yitirdik, Allah rahmet etsin sana!

O zamanlar birçoğumuz küçüktük, askerlikle bir ilişkimiz yoktu ama mutlaka askerde olan yakınlarımız, abilerimiz, onların sevdikleri ve onları çok özleyen eşleri ve anneleri vardı. Televizyonda askerlikle ilgili bir haber olduğunda bu şarkıyı mutlaka fonda duyardık...

Fakat gerçek olan bir şey var ki, en duygusuz insanı bile hüzünlendiren bu şarkı Esmeray'ın o naif ve halktan tavırlarıyla daha bir başka güzeldi. Ne de güzel özetlerdi askerdekilere olan özlemi, sevenin sevdiğine hasretini ve de izin günlerini puslu gözlerle bekleyen annelerin yüreklerindeki evlat hasretini. Bir daha böyle bir şarkı yazılmadı ve kimse bu kadar puslu sesle hasret çekenlerin kalbine dokunamadı...

Sadece 'gel tezkere gel' mi peki ya şu şarkısı: "Boğazında düğümlenen hıçkırık olayım, unutma beni unutama beni, gözünden damlayamayan gözyaşın olayım, unutma beni unutama beni...

Alirıza Binboğa

"Özgürlük ve barış tüm insanların... Ağlamak yoooook, gülmek var... Yarınlarda, yarınlarda sevinmek var... Anam bacım kardaşım, eşim dostum yoldaşım, daha daha mutluyuz yarınlarda..."

Bu şarkı hâlâ kulaklarımızdadır. İlginç bir tonlama ve vurguyla söylediği şarkılar, o dönemin müzik listelerinde hep üst sıralarda kaldı.

Hababam Sınıfı'nın sene sonu gösterilerinde İnek Şaban'ın Ali Rıza Binboğa taklidi bir harikadır.

Aliye Rona

"Pısma Bayrammın... Korkma Bayramммm... Yılanlar bile öcünü alır... sen öcünü komayacan mı a kara Bayramımın!..."

Yılanların Öcü'nün ilk çevrimindeki bu repliğiyle hafızalara kazınan Aliye Rona, büyük oyunculuğuna karşın Türk sinemasında hep kötü kadın rolüne mahkûm oldu. Biraz daha yumuşatılmış haliyle, acıların katılaştırdığı kadın-anne rollerinde oynadı ve bu rollerin hakkını layıkıyla verdi. Yılanların Öcü'nün ilk çevriminde ve Ala Geyik'teki oyunculuğu tek kelimeyle müthiştir.

Erol Taş nasıl "Türk sinemasının en iyi kötü adamı" ise, Aliye Rona da "Türk sinemasının en iyi kötü kadını"dır. Yüz hatları ve tavırlarıyla tam bir Osmanlı kadını havası taşıyan bu yeri doldurulamayacak sanatçımız, jübile istediği halde bu isteği gerçekleşmemiş, hiç hak etmediği biçimde huzurevi köşelerinde vefat etmişti.

Onun adı etrafında, bir zamanlar Türk sinemasına emek ve ruh vermiş tüm eski Yeşilçam yüzlerini rahmetle anıyoruz. Hele bugünkü sanatçı müsveddelerini görünce, daha da büyük bir özlem ve rahmetle anıyoruz!

Atilla Atasoy

80'lerin en favori şarkıcılarından biri de Atilla Atasoy'du. "Sanadır bütün arzularım" "Haberler" ve "Dilenciyim" en hit şarkılarıydı. Sarışın olması, hafif uzun saçları ve sakalı ona Avrupai bir hava katıyordu. Dilenci şarkısının klibinde sürekli olarak hırpani bir kıyafetle şarkıyı söyler, mizansenini tamamlardı.

80'li yıllarda TRT'nin o meşhur kara listesini aşabilen, olmazsa olmaz şarkıcılarından biriydi.

Aydemir Akbaş

1 metre 50 santimlik boyuyla bir dönem Türkler'in en büyük seks sembolüydü. Süper Selami, Bionik Ali, Çarli'nin kelekleri, Al gülüm ver gülüm adlı filmleriyle o furyaya büyük renk katmıştır. Özellikle giydiği güreşçi mayoları unutulmaz.

Zerrin Egeliler ile oynadığı Çapkınlar Kralı en matrak filmidir ve Zerrin ile malum sahneleri gerçekten çok komiktir. Aydemir Akbaş, pire kadar vücuduyla Zerrin'in arkasında kaybolur. Onların filmleri bir nevi soft pornoydu. Hiçbir filminde donunu asla çıkarmamıştır.

Aydemir Akbaş'ın Astronot Fehmi tiplemesini de unutmamak lazım gelir.

Ayhan Işık, Belgin Doruk ve Sadri Alışık

Onlar, Yeşilçam'ın en güzel devirlerinin ışıltılı yıldızlarıydılar. Ayhan Işık çok centilmen, Belgin Doruk da çok hanımefendiydi. Sadri Alışık ise o hafif matrak ve koyvermiş görüntüsünün altında beyefendiliğini hep hissettirirdi.

O günlerin, o filmlerin güzelliğini tekrar bulabilmek mümkün değil. O dönemde çok zor şartlarda çekimler yapılırdı ama sevgi ve emek bütün engelleri ortadan kaldırırdı.

Sadri Alışık ve Ayhan Işık kadar yakışıklı, karizmatik ve tatlı insanlar da yok artık. Bu üçlü, sinema tarihimizin en önemli oyuncuları. "Ayhan Işık, Sadri Alışık, acaba hangisi Belgin Doruk'a âşık?" diye bir tekerlemesi de vardı. Tabii ki bir de Sadri Alışık'ın "Şakayla karışık Sadri Alışık" sözü dillerde dolaşırdı.

Ayhan Işık'ın ölüm haberini TRT'nin birinci haber olarak verdiği günü birçoğumuz anımsarız. Ölüm sebebi olarak, balkonda güneşlenirken beynine güneş geçtiği söylenmişti.

Ayşecik ve Ömercik

Ayşecik ve Ömercik muhteşem çocuk ikiliydiler... Zeynep Değirmencioğlu da, Ömercik de çok küçük yaşlarda ve 70'li yılların sonlarında şöhret kazanmışlardı. Ancak 80'li yıllar kuşağı da onlarla beraber büyüdü.

Yıllar sonra haber bültenlerinde Ömercik, orta yaşlara yol alan bir adamcağız olarak karşımıza çıktı. O kadar film çevirmesine karşın para kazanamayıp, sonraki yıllarda oto tamirciliği yapmaya başlamıştı. Bir arabayı tamir ederken gözüne tornavida gelmiş, tek gözünü kaybetmişti. Zeynep Değirmencioğlu ise evlenmiş ve sinemadan uzaklaşmış, iki erkek çocuk annesi olmuştu. Sadece bir ara Vita yağı reklamlarında gözükmüş ve bir daha ekranlara çıkmamıştı.

Onlar, o dönemin Türk sinemasında özellikle o dönem çocukluk çağını yaşayan kuşağa inanılmaz keyifler yaşatmışlardı.

Barış Manço

Türk müzik tarihinin en nev-i şahsına münhasır, en renkli ve en üretken sanatçılarından biri; hiç şüphe yok ki Mehmet Barış Manço'dur.

Uzun saçları, birbirinden güzel kıyafetleri, parmaklarındaki ilginç tasarımlı yüzükleri ve her zaman gülen yüzüyle Barış Manço, 7'den 77'ye herkesin sanatçısı olmayı başarabilmiş ender sanatçılardandır.

1970 ile 1985 yılları arasında doğanlar onun 7'den 77'ye programı ile büyüdüler. Çocuklara ıspanak yemeyi bile sevdiren ve dünyanın her yerini televizyon ekranından bile olsa ilk kez görmemizi sağlayan Seyyah Çelebi abimizdi o dönem...

Yaptığı müzik sadece insanları eğlendirmek amacı gütmüyordu ve her şarkısında birbirinden ilginç, hatta birçoğunda filozofluğa kadar giden sözler yer alıyordu.

Bir şubat günü, kimsenin beklemediği bir anda aramızdan ayrılıverdi. Daha yapacağı çok beste, söyleyeceği çoook şarkı vardı oysa... Moda'daki evinin önü, ülkemizde hiçbir sanatçıya gösterilmeyen bir saygıyla ziyaretçiler ve çiçeklerle doldu taştı. Onu sevenlerin en büyük üzüntüsü, ölümünün ardından kendisi ve ailesiyle ilgili haberler ve bunların içeriği olmuştu.

10 puan 10 puan! Şampiyon Barış abi! Sen bizim gönüllerimizin şampiyonusun ve her dem öyle kalacaksın!...

Bergen

"Ben acıların kadınıyım!"

70'li yıllarda fırtına gibi esen Esengül'ün yerini alabilecek tek sanatçı olarak gösterilirdi. Fakat onun da kaderi Esengül'den çok farklı olmadı. Kısa ömründe o da çok çekti. Gece kulüplerinde şarkı söylerken bir adamla tanışıyor ve onunla evleniyor. Bundan sonrası ise bir işkenceye dönüşüyor. Kocası, Bergen şarkı söylerken yüzüne kezzap atıyor daha sonra evlilik bitiyor, fakat adam rahat vermiyor. 1990 yılında da eski kocası tarafından kurşun yağmuruna tutularak öldürülüyor. 28 yaşında hayata veda ediyor, asıl adı Belgin Sarılmışer olan Bergen. Arabesk müzik çalan radyolarda bugün bile onun şarkıları hâlâ sık sık çalınmaktadır.

Cem Karaca

'Namus Belası', 'Ceviz Ağacı', 'Resimdeki Gözyaşları', 'Tamirci Çırağı'... Saymaya yerimizin yetmeyeceği daha onlarca şarkının güçlü yorumcusu ve sesi...

O dönemlerde onu uzun saçları, kocaman güneş gözlükleri, aykırı giyimiyle anımsıyoruz. Çoğumuz çocuk aklımızla onun söylediği şarkılardan pek bir şey anlamazdık, ama yine de onun farklı bir tip olduğunu kavrayabiliyorduk. Şarkıları da bu yüzden kafamızda yer ediyordu. Şarkıları son derece gürültülü geliyordu kulağa ama o gürültünün arkasında hep bir yalnızlık, dinginlik ve haykırışın içinde sessizlik vardı.

Onun kim olduğunu, şarkılarında ne anlattığını ancak 90'lı yılların sonlarına doğru yaklaşıp da orta yaşlara doğru yol almaya başladı bir kuşak... Aykırıydı ve aykırı şarkılar söylemişti... 'Tamirci Çırağı' ve 'Resimdeki Gözyaşları' şarkılarındaki ince ironileri ve tadı ancak yıllar yıllar sonra anlayabilecektik hepimiz...

Erol Evgin

70'li yıllardan 80'li yıllara ve o yıllardan da taa bugünlere kadar hiç değişmeden ve yaşlanmadan gelen bir efsane yüz, efsane ses daha! Gülen gözleri ve kadife gibi sesiyle Erol Evgin de 80'lerin tartışmasız starlarından biriydi... 'İşte öyle bir şey', 'Sevdan Olmasa', 'Ah bu hayat çekilmez' gibi inanılmaz güzel ve şeker şarkılarla birçoklarımızın çok sevdiği bir sanatçıydı.

80'li yıllarda rol aldığı Hisseli Harikalar Kumpanyası adlı müzikalde gerçekten harikalar yaratmıştı.

Erol Evgin'in sesiyle duyduğumuz "Hisseli harikalar kumpanyası açıyor perdeleriniii" nakaratı hâlâ birçoklarımızın kulaklarındadır.

Ersen ve Dadaşlar

"Aman tertip can tertip, hasrete katlan tertip, bu günler gelir geçeeeer, üzülme aslan tertip!"

Ahh be Ersen baba! Sen ne kendine has bir adamdın! Mesela bu şarkıda "Aman" derken çıkardığı gırtlak hırıltısı ve r harflerine bastırarak çıkardığı "rrrrrr"ler hâlâ kulaklarımızdadır.

Ersen ve Dadaşlar TRT'nin, özellikle de Cenk Koray'ın sunduğu Stüdyo Pazar'ın kadrolu sanatçısı gibiydi. "Aman tertip" şarkısı da belki de Esmeray'ın söylediği "Gel teskere gel" şarkısının yanına konulabilecek yegâne şarkıydı.

Ersen'in bir de "Polis Haydar" şarkısı vardı çok meşhur. Tabi Ersen'in bir de çook meşhur yelekleri vardı. Bu yeleklerin hemen hemen hepsi kilim desenliydi. O da diğerleri gibi 90'lı yıllarda ortalıktan yavaş yavaş çekildi ve kayboldu.

İlhan İrem

İşte, bir başka efsane daha! 70'li yıllardan 80'li yıllara gelen ve gerçek anlamda bir efsane olan o romantik adam!

İlhan İrem 70'lerden itibaren önceleri romantik şarkılarla sevenlerinin gönlünde yer etti. Daha sonraki yıllarda müziğinin ve kişiliğinin başkalaşım geçirmesiyle birlikte, müziğe bir başka şekilde devam etti. Ticari olmayan besteleriyle Türk hafif müzi-

ğinin kilometre taşlarından biri oldu. Şarkılarının yüzde doksanı klasik olmuş nadir bestecilerden biridir. Çünkü aradan 30 yıllık bir süre geçmesine rağmen hâlâ dillerdedir. TRT, 80'lerde, küpe taktığı için İlhan İrem'i yasaklılar listesine almış ve yıllarca ekran yüzü göstermemişti. Fakat bu bir anlamda İlhan İrem'in o yozlaşmaya açık dönemde kendini ve müziğini korumasını sağlamış, onu farklı bir yerde tutmuştur.

Bu romantik, dişlek prens; o dönemin gençliği için bambaşka şeyler ifade ediyordu ve medyaya şebeklik etmeyen, özel yaşamını reklam etmeyen yaşamıyla bu yerini hâlâ korumaktadır.

Kartal Kaan

"Köyümde şenlik var, köyümde düğün... Sarı sarı liralar, ellerinde kınalar, kızlar gelin olunca, hem gider hem de ağlar hem güler hem ağlar..."

Bu şarkı ve Kartal Kaan, tam anlamıyla bir yerli 80'li yıllar ikonudur. Belki de aramızdan birçokları onu sevmezdi, hatta dikkate bile almazdı. Fakat onu aradan yıllar ve yıllar geçip de, Hurşit Yenigün'ün bir araya topladığı Eski Dostlar kadrosunda görünce, birçoğumuz çoook eski bir dostu görmüş gibi olduk, çok severek izledik. Bugünkü müzik piyasası ve sanatçı müsveddeleri, o dönemlerin müziğini ve eski toprak sanatçıların değerinin daha iyi anlaşılmasını sağlıyor.

Kartal Kaan'ı, Hisseli Harikalar Kumpanyası müzikalindeki berrak sesi, gülüşü ve renkli kıyafetleriyle de unutmak mümkün değil.

Ne diyelim, yaşasın 80'li yıllar, yaşasın hiç eskimeyen Eski Dostlar!

Özay Gönlüm

"Hey gidi goca ninem heyyy!"

Ege türkülerini en güzel o yorumlardı. O güzelim Ege şivesiyle türkülerin hikayesini de anlatırdı. Divan sazı, bağlama ve curanın bir araya getirilmesiyle oluşturduğu ve "yâren" adını verdiği üçlü sazını da unutmamak gerek. Ve elbette bir de hep gülen yüzünü de... Koca ninesiyle hikayelerini öyle güzel anlatırdı ki, herkes mutlaka kısacık da olsa kulak kesilme ihtiyacı duyardı. KDV reklamlarında o tatlı şivesiyle söylediği "Fişini de al Mustafaleyy" sözü hâlâ hafızalarımızdadır.

TRT'nin gedikli konuklarından olan Özay Gönlüm, doksanlı yıllarda ortadan çekildi ve 2000 yılında da vefat etti. Allah rahmet eylesin...

Öztürk Serengil

Komik adamdı ve komikliği çok kendine hastı... Kelaj Şov'unu unutmak mümkün mü? Onun, kelimelerin üstüne basa basa, yayarak konuşma tarzını ve iki de bir elini kel kafasına götürerek vurmasını hepimiz anımsarız.

Yeşe, temem ve şepke, onun unutulmaz kelimeleridir. Hele yaptığı Tvist dansı tamamen unutulmazlar arasındadır.

Çevirdiği filmlerde Yeşilçam'ın diğer komikleriyle oynadığı filmler, tam anlamıyla birer şamatadır. Zeki Alasya ile kadın kılığına girerek oynadıkları bir filmde, pişirdikleri yemek ve yemeğin içine kattıkları malzemeler akıllara dumur bir komediydi.

Hastalığı dolayısıyla erken yaşta yitirdiğimiz Öztürk Serengil'den geriye kalan miras ise magazin programlarında gözümüze sokulup sokulup durulmaktadır...

Rıza Silahlıpoda

Sahi, acaba şimdi nerelerdedir? O dönemde her programda karşımıza çıkardı. TRT'nin gediklisiydi. Kalın bıyıklarını ve sürekli sırıtma kıvamındaki gülüşünü unutmak imkansız. 80'li yılların sonlarına doğru ortadan bir kayboldu, bir daha hiç gözükmedi.

Seyyal Taner

O ne enerji, o ne canlılıktı öyle! Enerjisi hiç bitmezdi. Zıp zıp çekirge misali bir o tarafa bir bu tarafa zıplardı. Kıyafetleri istisnasız, sürekli olarak leopar desenli kumaşlardandı. Şarkıcılığından önceki dönemde hani şu meşhur "parçala behçet" filmlerinin oyuncularından biriymiş.

Yonca Evcimik'ten çok önce, asıl pop müziği patlatan çıkışı Seyyal Taner'in yaptığı söylenir ki, aslında bu doğru bir tespittir.

"Alladı pulladı iki lafın arasını ellerin hatırına beni doladı, baktı ki olmadı aşkını bana adadı", "Fakir bir ananın öksüz kızı, dinmedi yıllarca kalbindeki sızı, gün oldu ağladı gün oldu yalvardı, tek düşü hayatta bir yıldız olmaktı, düşünün bir kere,

Naciye Naciye, sahnede alkışlar içinde, hayranlar peşinde" ve "Karanfil deste gider ha ha ha nanay" dersek, sanırım o yılları hemen anımsayacaksınızdır.

Zeki Alaysa-Metin Akpınar ikilisi ve Devekuşu Kabaresi

"Nerden çıktı bu velet" filmindeki çizdikleri mahallenin iyi yürekli, yardımsever, terbiyeli ve saf delikanlıları profili, filmlerdeki artık çoktaaan yok olmuş mahalleler ve aralarındaki dayanışma ile birçoklarımıza "aahh, ne güzel günlerdi o günler" dedirten ikili...

O filmlerde fidan gibi iki genç adam olarak seyrettiğimiz Zeki ve Metin, 80'li yıllarda unutulmaz kabare oyunlarına imza attılar. Video kaset kiralanan dükkanlarda onların kasetleri için sıraya girilirdi. 'Aşk olsun', 'Deliler', 'Beyoğlu Beyoğlu', 'Yasaklar' müthiş birer komedi resitaliydiler.

Özel televizyonların açılmasıyla birlikte onları sık sık dizilerde seyretmeye ve ardından da sinema filmlerinde görmeye başladık. Fakat her şeye karşın bu sevimli ve birbirine çok yakışan ikiliyi, biz hep o eski İstanbul mahallelerinin mütevazı insanlarının öykülerinin anlatıldığı filmlerdeki tatlarıyla hafızamızda saklamaya devam ettik...

Müjde Ar

80'li yıllar birçok kadın sinema yıldızının yükseldiği ve parladığı bir dönemdir. O dönemde gerek kendine has güzelliği, gerekse oyunculuğu ile kendisine büyük bir hayran kitlesi toplayan artistlerin başında Müjde Ar geliyordu. 'Üç İstanbul' dizi-

siyle dikkatleri üstüne çeken Müjde Ar, asıl çıkışını Ahmet Muhip Dranas'ın o ünlü şiirinden yola çıkarak sinemaya uyarlanan 'Fahriye Abla' filmiyle yapmış, özellikle o dönemlerde ergenlik ve ilkgençlik dönemini yaşayanlarımız arasından bir efsaneye dönüşmüştü. Müjde ablamız, oynadığı 'Fahriye Abla' rolüne o dönem yakışacak tek isimdi.

Diğer kadın oyuncular arasında yüz çizgileri ve oyunculuğuyla sıyrılan Müjde ablamızı, bugün artık epeyce ilerlemiş yaşıyla yine filmlerde seyrediyor ve "Ahhh Fahriye ablamız ve ahh zalim yıllar!" diye bir iç geçiriyoruz...

Tolga Han ve Dans Grubu

O, bir 80'li yıllar kültüydü. TRT'nin pazar eğlencelerinin vazgeçilmez elemanlarıydı. Bir grup kız ve Tolga Han çıkıp zıplayıp dururlardı. Başlangıçta Hakan Peker ve Yonca Evcimik de bu grupta dansçıydılar. Sonra ayrılıp patlayan pop müzik salgınında yerlerini şarkıcı olarak aldılar.

O dönemde dansı konu alan çok film vardı. Flash Dans, Grease, Feym yani Şöhret gibi... Çoğumuz Tolga Han ve dans grubunu onlarla kıyaslar, neden bizim dansçılarımız da böyle dans edemiyor diye hayıflanırdık.

Dans gruplarının yavaş yavaş popülerliğini yitirmeleriyle birlikte Tolga Han da ortadan kayboldu ve dans kursu açarak işini sürdürdü.

Şakir Öner Gülhan

Bu sanatçımızın adını duyduğunuzda belki de tatlı bir tebessüm yüzünüze yayılacak. O kendine has tarzıyla TRT'nin

kadrolu sanatçılarındandı. Onu televizyonda haftada en az iki-üç defa görürdük. Türkülerini okurken gözlerini kırpıştırarak okurdu. En sevilen türküleri ise "Tarlaya ektim soğan" ve "Deniz dalgasız olmaz" idi.

"Deniz dalgasız olmaz" türküsünün meşhur nakaratı olan "Deli deli deli" diye uzayan kısmı söylerkenki görüntüsü adeta bir fotoğraf gibi gözümüzün önünde durmaktadır. Sonraları o da ortadan bir anda kayboldu ve bir daha da görünmedi.

Nokta ile Virgül

80'li yıllarda televizyonu parselleyen ve birbirlerine taban tabana zıt bir görüntü veren iki adam vardı. 'Nokta' Abdullah Şahin, 'Virgül' Enver Demirkan'dı ve birçoklarımız onların isimlerini ancak yıllar sonra öğrendi. Çünkü biz onları hep 'Nokta ile Virgül' olarak tanıdık... Genellikle kısa parodiler yaparlardı. Nokta; kısa boylu, tıknaz bir tip, Virgül ise; uzun boylu, incecik bir tipti. Genellikle aralarında sürekli bir gerilim öyküsü olurdu. Nedense o dönemde komedyenler hep bu şekilde ikililerden kuruluydu.

Her parodilerinin sonunda Nokta büzülerek bir nokta işaretine, Virgül ise belinden itibaren sağa doğru eğilerek virgül işaretine dönüşürdü.

80'li yılların sonlarına doğru onlar da ekrandan kayboldular ve mesleklerine tiyatroda devam ettiler.

Yadigar Ejder

Cüneyt Arkın'dan tutun da Kemal Sunal'a kadar Yeşilçam filmlerinde herkesten dünyanın dayağını yiyen sevimli, dev adam...

O iri yarı cüssesiyle bile çok sevimliydi. Dayak yemesi bile çok hüzünlü ve sevimliydi. Soğuk bir havada, Beyoğlu'nda bir bank üzerinde ölü bulunduğunda beş parasızdı ve çok gençti. Kötü adamların içindeki en sevimli adam sıfatını hak eden bu sevimli dev adam, keşke aramızda olsaydı hâlâ...

Ki ki ki ko ko ko

Pippo Franko adlı bir İtalyan'ın şarkısı... Pippo Franko, komedi dizilerinde oynayan şaşkın, sersem ve sempatik tiplere çok benziyordu. Şarkıyı büyükler için yapmış ama çocuklar için hit olmuştu.

Dansı acayip meşhurdu. "Ki ki ki ko ko ko" dendiğinde eller öne uzatılıp sağa ve sola yürünür, "Klu klu klu klu vak vak vak" sözlerinde de kollar tavuk kanadı gibi iki yana sallanarak yere diz çökülürdü.

Star Wars – Yıldız Savaşları

Corç Lukas'ın 70'lerin başında yarattığı bilim kurgu efsanesidir. Altı filmden oluşan bu serinin ilk zinciri olan 'Star Wars' adlı film ilk defa 1977'de gösterime girmiş, filmin başarısının ardından ikinci film çekilmişti.

İlk Yıldız Savaşları'nı izleyen iki film boyunca Yeşilçam melodramlarını aratmayacak gelişmeler yaşanıyordu. Han Solo ve Luk arasında Leia yüzünden bir rekabet doğuyor, sonra Darth Vayder'in Luk'un babası olduğu anlaşılıyordu. Bu da yetmezmiş gibi Luk ve Leia da kardeştiler. Darth Vayder güya eskiden bir Jedi idi ve son anda içindeki iyi taraf ortaya çıkıyordu, falan filan...

Şu bir gerçek ki hem bilimkurgu filmlerine getirdiği yeni ve ilginç boyutuyla hem de filmdeki karakterleriyle Yıldız Savaşları serisi, bugün bile hâlâ inanılmaz bir hayran topluluğuna sahiptir...

Çarli'nin Melekleri

Kelly, Jill, Kate, Bozli ve Charlie! İşte, o dönemin efsane dizilerinden daha! Ne kadar da sevilirdi. Gizem dolu Charlie'nin emirlerini uygulayan, bunu yaparken de heyecanın yüzlercesini bize yaşatan melekler, o dönemlerde ergenlik ve ilk gençliğini yaşayanlarımız için bambaşka bir yer tutarlar. Bu üç güzel kadının emrinde olduğu gizemli Charlie'ye az kıskançlık duymamışızdır.

Dallas

Unutulmayan televizyon dizileri içinde hâlâ bir numaradır Dallas! Kötüler Ceyar ve Suelan, iyilerde ise Boby ve Pamela vardı. Aşk, entrika, ihanet, üçkağıt! Akla gelebilecek her şey vardı.

Ceyar adı, kötülük ile eşdeğerdi. Bu yüzden, Ceyar kelimesi kötü insanları tarif eden bir terim olarak Türkçemize yerleşmiştir. Ceyar'ın o pişkin pişkin gülüşü nasıl unutulur? Bir de Lucy vardı ki, o mini minnacık endamıyla az can yakmamıştı. Fakat bir gerçek var ki, Pamela'yı oynayan Victoria Principle kadar güzel bir kadın, uzun yıllar göremedik. Daha sonraki yıllarda bırakın tüm yabancı dizileri, 2000'li yıllarda bizim dizilerimizde bile göreceğimiz "herkesin elinde bir viski bardağı" fenomeni de Dallas'la başlamıştır. Sabah kahvaltısı hariç, günün her saatinde, ellerinde viski bardaklarıyla ortalıklarda dolaşıyorlardı.

Gerçekten içtiklerini zanneden ortalama yurdum insanı da, "herifler içki işini bitirmişler, iyi içiyorlar" geyiğini çeviriyorlardı.

Bu dizi 80'li yıllarda sosyolojik bir fenomen halini almıştı. Bu dizinin oynadığı saatlerde sokaklar bile tenhalaşırdı. Müthiş bir hayran kitlesi vardı. Bu dizide Boby'i öldürmüşlerdi, ama sonraki bölümlerde tekrar görmeye başlamıştık. Boby'yi nasıl dirilttiklerini hâlâ merak eden birçok kişi vardır. Ceyar'ın ölümüyle birlikte, televizyon tarihinin en fenomen dizilerinden biri sona ermişti.

Bu dizinin saatinde ocaklarda yanan yemeklerin, iptal edilen randevuların, gelmek isteyen misafirlere söylenen yalanların ve yapılmayıp da ertesi gün öğretmenden fırça yenilen derslerin haddi hesabı yoktur! Dizi izlenecek ya, hayat dururdu. Durmak ne kelime, hayat biterdi.

Dallas dizisindeki oyuncular, Dallas'dan sonra hangi filmde oynarsa oynasınlar, Dallas dizisindeki isimleriyle akılda kaldılar: Larry Hagman her zaman Jr ya da bizim deyişimizle ceyar, Linda Gray her zaman Sue Ellan, Victoria Principle Pamela ve Patrick Duffy de her zaman Boby olarak kaldı. Hatta bir süre sonra "Atlantis'ten Gelen Adam" adlı dizi de başladığında "Aaa... Baby!" demiştik.

En önemli ayrıntılardan biri de şuydu: Dallas dizisinin saatinde kazara misafir gelirse televizyon kapatılırdı. Neden mi? Çünkü o dönemin Türkiye normlarında çok açık saçık diziydi!

Flamingo Yolu

Dallas'tan sonra entrika konusunda onun yerini tutacak bir başka dizi çıkmadıysa da, Flamingo Yolu da epeyce entrika doluydu. En çok akılda kalan tip şerif Taytıs'dır. Şişman, göbekli,

bıyıklı ve pis pis gülen bir herifti. Bir de Morgan Fairchild'ın canlandırdığı Constance adlı sarışın bir afet tipi vardı. Ayrıca akıllarda kalan diğer bir önemli ayrıntı da, yüzlerce flamingo olmasıydı.

Ceyar'dan sonra gelen en kötü adam şerif Taytıs rolündeki Howard Duff, 1990 yılında 77 yaşında öldü. Dizide Constans'ı canlandıran sarışın afet Morgan Fairchild bugün 57 yaşındadır.

Shogun

O dönemin tiryakilik yaratan dizilerinden birisiydi. Denizci bir grup adam Japonya'ya gidiyorlar ve Japonlar'ın eline düşüyorlardı. Japonlar sonradan adı Anjinsan konulacak kaptanı konuşturabilmek için adamlarına işkence yapmışlardı. Sahilde içi kaynar suyla dolu kazana adamlarını sokup sokup çıkarmışlardı.

Sonraları kaptan kendini kabul ettirmiş, ona saygı göstermeye başlamışlar ve Anjinsan adını takmışlardı. Arada sık sık birbirlerine "vakarisu" derlerdi ve bu kelime o dönem hepimizin diline dolanmıştı. Filmde Toranaga isimli bir karakter vardı ve bizde tüm Turhan isimli büyükler "Turhanaga" diye espri konusu yapılırdı o zamanlar. Anjinsan'ın güzel Japon sevgilisi de tercümanı Marikosan'dı. Bu dizi ile günlük hayatımızda bir sürü Japonca kelime kullanmaya başlamış ve Japonca'yı sadece bu kelimelerden ibaret sanmıştık... Unutmadan hatırlarsanız renkli olarak yayını yapılan ilk diziydi, renkli televizyonları olan nadir aileler heyecanla beklerken olmayanlar hayıflansalar da dizinin heyecanına kapılırlardı.

San Fransisco Sokakları

Girintili çıkıntılı tepeleri andıran sokaklardaki arabaların kovalamaca sahneleriyle aklımızda kalan, o dönemin en iyi polisiye filmiydi... Arabalar sanki kanatlanmış gibi uçuyorlardı. Bu dizide onlarca araba parçalandı. Zaten dizinin en önemli özelliği, arabaların parçalanması ve kovalamaca sahneleriydi. Golden Geyt köprüsü manzaraları ve engebeli San Fransisko sokaklarındaki kovalamaca sahneleri gerçekten müthişti.

Filmin başarısında biri ihtiyar biri de genç iki karakter oyuncusunun da etkisi vardı. Genç polisi oynayan Maykıl Daglıs, bu dizide gösterdiği oyunculuk yeteneğiyle babası Kirk Daglıs'm gölgesinden kurtulma mücadelesi veriyordu. Maykıl Daglıs, suçluların arkasından haldır haldır koşar ve arabaların üzerinden atlarken, yaşlı polisi oynayan Karl Malden ise ya nefes nefese onu takip ederdi, ya da arabayla peşinden giderdi. Patates burunlu Karl Malden amcamızla, kariyerine yeni başlayan Maykıl Daglıs abimizin bu filmi, o günün şartlarında döneminin çok ötesinde bir polisiye olarak anılarımızda yer etmiştir.

Bayram Gazetesi

O dönemlerde ramazan ve kurban bayramlarında günlük gazeteler çıkmaz, bunların yerine "Bayram Gazetesi" çıkardı. Bu gazeteyi sanırım Gazeteciler Cemiyeti çıkarır ve geliri de bu cemiyete kalırdı. Bayram gazetesi, diğer gazetelerin 2-3 katı fazla fiyata satılırdı. Fakat bu kendine has, tatlı gelenek de, bir bayram öncesinde Sabah gazetesinin bayramda gazeteyi çıkartacağını açıklatıp, ardından da çıkarmasıyla ortadan kaldırıldı. Da-

ha sonra diğer gazeteler de bayram günü çıkmaya başladılar ve bu güzel gelenek son buldu.

TRT'nin tek kanal olduğu zamanlardı ve bayramda, televizyonda hangi programların olduğuna tatlı bir heyecanla Bayram gazetesinden bakardık. Hababam Sınıfı ve Zeki-Metin filmleri bayram ekranının vazgeçilmezleriydi.

Bugün hepimizin paylaştığı o düşünce bir gerçek ki, ne eski bayramlar kaldı artık, ne o eski tat, ne o eski insanlar...

Teksir

İşte kısacık ömürlü bir 80'li yıllar markası daha! Fotokopi makinalarının olmadığı dönemde teksir makinaları vardı. Özel mumlu bir kağıda daktilo veya el yazısı ile orijinal hazırlanır, sonra çoğaltma işlemi yapılırdı. Teksir makinasının kâğıtları sarı olurdu. Kâğıtları ayrıca oldukça ucuz olduğu için not almak, ders çalışmak için kullanılırdı.

Şanzımanlı Arçelik

"Bir sağa bir sola, şanzımanlı Arçelik!"

Çamaşırlar üstten konur, içindeki merdane bir sağa bir sola dönerek çamaşırı yıkardı. Merdanenin bu hareketinden esinlenerek, yolda azıcık kırıtarak yürüyen kadınlara da hemen "şanzımanlı arçelik gibi" benzetmesi yapılırdı.

Sürekli olarak, merdanesine kolunu ya da saçını kaptıranlar olduğu haberlerini duyulmasından dolayı, çocukların birçoğu çamaşır yıkanırken anneler tarafından makineye asla yaklaştırılmazlardı.

Şanzımanlı Arçelik'lerin artık ortadan kalkmaya başladıkları zamanlarda, büfelerin onları aldıklarını ve ayran yaparken kullandıklarına dair abuk bir rivayet ortalıkta dolaşmıştı.

Anadol'un Pabucunu Dama Atan Murat 124

İşte, 70'li yıllardan 80'li yıllara, taa o yıllardan da bugüne kadar gelen gerçek bir efsane! Yerli üretim olmasıyla beraber bir de fiyatının uygun olmasından dolayı pek çok aile onunla araba sahibi oldu. Camları büyüktü ve insana ferahlık duygusu verirdi. Dışardan küçücük görünmesine karşın içi çok genişti. Kalabalık bir aile rahat rahat sığardı. Murat 124'e hangi aksesuar yapılsa sırıtmaz, yakışırdı. Çünkü kibar yapısı her şeyi kaldırırdı. Sonraları yeni arabalar ve Avrupa markalar piyasa çıktıkça, Murat 124'ler de büyük şehirlerin yollarından çekilmeye başladılar ve Anadolu'da endam ettiler. Anadolu insanı ona "Hacı Murat" adını taktı.

Onu artık belki de sadece otomobil müzelerinde görebileceğiz. Ama şu bir gerçek ki, Murat 124 bir efsanedir ve efsaneler asla ölmezler!...

Skoda Kamyonetler

Skoda kamyonetlerin görünüşleri, bacakları çarpık ve içe dönük insanlara benzerdi. Bu yüzden, bacakları içe dönük insanları tarif ederken "skoda bacaklı" tabiri kullanılırdı. Çünkü bu kamyonetlerin arka tekerlekleri aynen bu şekilde içeriye doğru dönüktü. Fakat enteresan bir şekilde, kasasına yükleme

yapıldıkça bu tekerleklerin yamukluğu düzelirdi. İlginç olan bir diğer şey ise, o dönemde her kamyonete başka marka bile olsa yine "Skoda" denirdi.

Mercedes 302 s

Mersedes'in çok uzun yıllar sonra çıkacak 403'ünden sonra en çok hatırlanacak otobüsü 302 S'dir. 302 S, ülkemizin yollarına en uzun süre dayanabilmiş otobüs olarak adeta bir mucizenin maddeye dönüşmüş hali gibidir. Piyasaya çıkınca hemen hemen bütün firmalar seferlere bu otobüsü koymuşlardı. Kasa ve konfor olarak 302'den epeyce farklıydı. Son 302, 1983 model olarak çıkmış, 1984 yılında ilk 302 S piyasaya çıkmıştır. 302 serisinden otobüsleri bugün bile yollarda, küçük firmaların servis otobüsleri olarak, biraz yorgun ama hâlâ dimdik ayakta görüyoruz.

EYVAH BÜYÜYORUM

Red Kit

"Bang Bang Lucky Luck!..."

Gölgesinden bile hızlı olan, yalnız, romantik kovboy! Çok karizmatik ve kuul bir çizgi kahramandı. Onu en önemli kılan özelliklerden biri de, Turgut Özal'ın onun bir hayranı olmasıydı. Özal, Red Kit'in maceralarını elinden düşürmediğini her fırsatta söylerdi. Red Kit'in ilk bölümlerinde dudağının bir kenarından sürekli sigara sarkıyordu, daha sonraları çocukları sigaraya özendirdiği düşünülerek sigara yerine uzun bir ot çiğner olmuştu.

Çizgi film, Red Kit'in dışında başka bir sürü karizmatik ve fenomen tipi de içinde barındırıyordu: Unutulmaz ikili Rin Tin Tin ve Düldül!... Daltonlar: Co, Cek, Vilyım ve tabii kiii Avarel!... Ayrıca sert kadınlar, pısırık kocaları, İrlandalılar'ın kötü yemekleri, Çinli demiryolu işçileri, konakladıkları hanlardaki kötü yemekler, sığır tüccarları, siyah kolluk takan banka memurları, savaş baltasını nereye gömdüklerini unutan Kızılderililer, posta arabası sürücüsü, Henk ve Kalemiti Ceyn!...

Özellikle Rin Tin Tin karakterinin hayat felsefesine hayran olmamak mümkün değildi. Stresten uzak, olaylarla alakasız ama bazen çok önemli anlarda sakarlıklarıyla her şeyin akışını değiştiren bir köpecikti. Rin Tin Tin'in büyük siyah burnu pek sevimliydi. "Aaa, sahibim beni sevmeye gelmiş!" diyerek bir çuval inciri berbat ettiği az mı bölüm vardır?

Peki Rin Tin Tin tüm sakarlıklarına karşın ona karşı engin tevazu ve hoşgörü sahibi olan, Red Kit'in başı sıkıştığı anda onu bir ıslığıyla milimetrik hesapla Red Kit'in eğere atlayacağı yerde duran Düldül'e ne demeli?

Bir birlik abidesi olan bahtsız Dalton ailesini de unutmamamız gerek! O sürekli bağırıp çağıran ve sinirli Co'ya çoğunlukla kızsak da, Avarel'in insanı çileden çıkartan salaklıklarına karşın bazen de hak veresimiz gelirdi.

Ve elbette azimli Postacıyı da unutmamak lazım! Red Kit nerede olursa olsun ister Meksika'da, ister çölde bir yerde postasını mutlaka Red Kit'e verirdi.

Macera bittikten sonra, güneşin battığı yöne doğru bizim yalnız kovboyun atının üstünde gidişi ve o hüzünlü kauntri müziği, eminim birçoğumuzu başka diyarlara götürürdü.

Jetgiller

İşte, o dönemde bize farklı boyutlar açan bir çizgi film daha! Ceyn, Con, Elroy, kızları, köpekleri ve robotları, uçan arabaları ile Jetson ailesi! Con'un bir de kısa boylu, aksi bir patronu vardı. Jetgiller, adeta Taş Devri çizgi filminin gelecekte geçen versiyonu gibiydi.

Muhtemelen hepimizin en çok hoşumuza giden sahnesi ise çizgifilmin başlangıcındaki görüntülerdir; baba Jetson yataktan kalkar, yürüyen yolda yukarıdan, sağdan, soldan gelen eller yüzünü yıkar, onu giydirir, çantasını eline tutuşturur ve onu hazırlarlardı. Bir de havada uçan arabalara kırmızı ışık yanması epeyce ilgi çekiciydi.

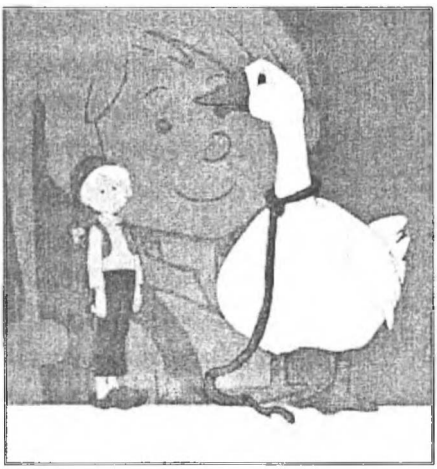
Marko

Marko, annesini bulmak için dere, tepe, deniz demeden seyahat eden ve her seyahatinde başından çeşitli olaylar geçen bir çocuktu... Mahsun, kederli ve ümit dolu bakışları hâlâ hafıza-

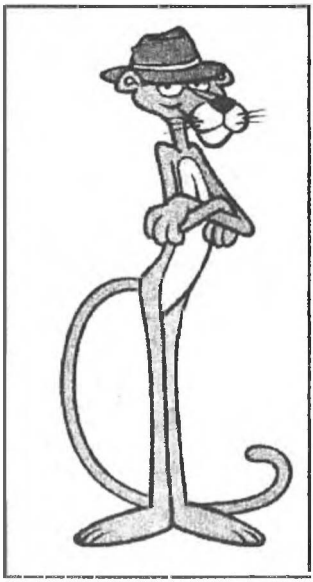
mızdadır... O dönemde zevkle izlediğimiz çizgi filmlerden biriydi. Annesini arayan Marko, ona tam kavuştu dediğimiz sırada hep bir terslik yaşardı. İçimiz sızlayarak sonraki bölümü beklerdik. Birçok anneler, "bak beni üzersen sen de annesiz kalırsın, sonra onun gibi sen de beni arar durursun!" derler, bizim çocuksu duygusallığımızdan faydalanmaya çalışırlardı.

Nils ve Uçan Kaz Norton

Pazar günleri, işitme engelliler haber bültenlerinden sonra, saat onda yayınlanırdı. Uçan Kaz Norton, Nils, omuzunda seyahat eden Karrot adlı sincap, Komutan Akka ve ördek sürüsü... Bunlar bir yere doğru yolculuk yaparlardı ve Reks adındaki bir tilki de sürekli bu ördekleri yakalayıp yemeye çalışırdı. Nils'in kukuleta şeklindeki şapkasının ucunda bir düdük vardı. Tilkinin kulağının dibinde öttürünce Reks'in kafası zangır zangır titrerdi. Sincabı seslendiren Mehmet Ali Erbil'in sesi hâlâ birçoğumuzun hafızasındadır. Çizgi filmin ilk bölümlerinde Nils yaramaz bir çocuktu ve hayvanlara eziyet çektirmeyi severdi. Bu yüzden cezalandırılmış, boyu küçültülmüş ve daha sonra da hayvanlarla birlikte yolculuk etmek zorunda kalmıştı.

Pembe Panter

Bir dönemin kült çizgi film kahramanıdır. 70'li yıllardan 80'li yıllara miras kalmış, tadından hâlâ bir şey yitirmemiştir. Bir firmanın televizyon reklamı için çizilmiş bir karakter olduğu, ancak televizyonda yayınlanan reklamlarda çok beğeni aldığı için çizgi film serisine dönüştürüldüğü söylenirdi. Pembe Panter'in efsanevi soğukkanlılığına karşılık, karşısındaki tipleme kısa boylu, yumurta kafalı bir komiser tiplemesiydi. Pembe Panter onu sinirden delirtirdi ve komiser kıpkırmızı kesilirdi.

Çizgi filmler de o denli beğenildi ki, bu defa Pembe Panter'in simgesel olarak yer aldığı film serisi çekildi. Bu filmlerde ana karakter yumurta kafalı müfettişti ve onu, yani Fransız müfettiş Clouseau'yu Peter Sellers canlandırmıştı. Süper bir komedi serisiydi: 'Pembe Panter'in intikamı', 'Karanlıkta Bir Çığlık', 'Pembe Panter'in İzinde', 'Pembe Panter'in Dönüşü' bunlardan bazılarıydı.

Şeker Kız Candy

Şeker Kız Kendi, "İnsan, bir çizgi film kahramanına âşık olur mu?" sorusuna "evet" dedirttiren bir çizgi film kahramanıydı!... Kocaman yeşil gözleri, sapsarı bukleli saçları, minicik dudakları ile adeta âşık olunası bir çizgi film kahramanıydı. Birçok küçük adamın, Heydi ile birlikte gizli kalmış bir aşkıydı Şe-

ker Kız Kendi... En az Heydi kadar temiz kalpli, hiçbir zaman kötülük düşünmeyen, pırıl pırıl bir kızdı o...

Kendi'nin Klin adında bir rakunu vardı ve nereye gitse peşinden gelirdi. Sözlerini tam olarak ezberlemeyi beceremediğimiz, ama uydurarak söylediğimiz, hâlâ aklımızdan çıkmayan "Vataşivaooo Keeendiii" diye başlayan bir de jenerik şarkısı vardı.

Clementine

Bugün bile gelmiş geçmiş en başarılı çizgi filmlerden biridir. Korkularak, ama aksatılmadan seyredilen tek çizgi film belki de Klementin'di. O kuşağın şimdiki halinin, hiç geçmeyen ince şizofrenisinin tek sebebi, arkadaş toplantılarının vazgeçilmez konusu, arkadaş edinme sebebi, hafızaya kazınan bir müzik ve yüzyıllar sonra bile hatırlanacak görüntüler ondaydı. Şeytan ve Klementin'in arasındaki konuşmaları izlerken çok tırsar, ama yine de hiç kaçırmazdık. O dönemde bir çizgi film için uçuk sayılabilecek konularıyla, muhtemelen herkeste psikolojik bir takım izler bırakmıştı.

Klementin'in gerçek hayatta ayakları sakattı ve tekerlekli sandalyeye mahkûmdu. Yaşadığı maceraların hepsi hayal dünyasındaydı. Masal kahramanlarıyla yaptığı yolculuklar; Hemera, Malmot, Feliks öte karakterler bizi alıp götürürdü.

Küçük köpeğinin başında pervanesi vardı ve onunla uçardı. Mavi bir küre içinde gelip her defasında Klementin'i kurtaran kızın adı Hemera'ydı.

He-man

"Gölgelerin gücü adına-aaaaaaa, güç bende artık!!!"

İşte bu sözleri avaz avaz çığırarak evde ve sokaklarda az bağırmamışızdır! O zamanlar birçoğumuz annemize He-man gibi bir kılıç aldırtmıştık. He-man ne zaman kılıcını çıkarsa, biz de hemen televizyonun önüne atlar ve aynı hareketi yapardık.

He-man'in cesur kaplanı Atılgan'ın değişimden önceki ismi Titrek'ti ve sünepe bir hayvandı. Bir de Orko vardı ki, sürekli büyüler yapayım derken sakarlık yapıp General Dankın'ın üstünü başını batırırdı. Ve tabii ki o meşhur tipleme İskeletor, nasıl unutulabilir ki? He-man'in güzel Türkçemize kattığı en nadide kelimelerden biri de, işte bu İskeletor tiplemesinden türetilerek uydurulan i...netor kelimesi olmuştur.

Prens Edım, gölgeler şatosunda mutlu ve mesut yaşarken, düşmanları harekete geçince kılıcını kaptığı gibi dellenir, kaplanı Atılgan'ın üstüne atlayıp İskeletor, Demir Çene ve Kötü Lin gibi düşmanlarla savaşırdı. Fakat alçakgönüllülüğünden dolayı bunu belli etmezdi. Kimse de "Bu Prens Edım, He-man'a ne kadar da benziyor?" diye şüphelenmezdi. He-man'in bir de kardeşi She-ra vardı ki bir çizgi karakter olmasına rağmen insanı epeyce bir yerinden oynatan tipti!

Şirinler

Evet, onlar bugün hâlâ ekrandalar ama onları ilk kez bizim kuşak seyretme şerefine nail oldu. O yüzden onlar bizim!... Bir-

çoğumuz onları o kadar çok sevdi ki, ailemizle pikniğe gittiğimizde, sağda solda gidip de az mı şirin aradık? Şirin Baba, Şakacı Şirin, Öfkeli Şirin, Uykucu Şirin ve tüm diğerleri; şirinlerin yaşadıkları mantar evler; sonradan şirinlere katılan şirine, vs... Bunların hepsini ezbere bilirdik. Kötü kalpli Gargamel ve kedisi Azman'ın, şirinleri yakalama denemelerinde az mı onlarla beraber biz de kaçtık? Şirinleri yakalamak isteyen Gargamel, "Azman" dediğinde, Azman'ın da, "Azzzmannn!" diyerek kendi adını tekrarlaması epeyce komikti.

Ormanın küçük, sevimli mavi insanları, yıllar sonra sinemada Yüzüklerin Kardeşliği'nde bir nevi Hobbitler olarak çıktılar ve Şirinleri tanıyan 80'ler kuşağı için bu tipler acayip sevimli ve tanıdık geldi.

Taş Devri

"Yaba dabaaaa duuuuuu!"

İşte bir türlü eskimeyen çizgi filmlerden biri daha! Barni, Fred, Vilma ve Beti'yi kim unutabilir ki? Bu çizgi filmle bir nesil büyüdü ve bugün bile hâlâ dimdik ayakta duruyor. Sonradan Çakıl'ın ve Bambam'ın aileye katıldığı, onların da büyüdüğü seriler çekildi. Dinozorun ev köpeği, filin elektrik süpürgesi, ağaçkakanın ise şişe açacağı olarak kullanıldığı bu çizgi film, hepimizin o dönemdeki taze zihinlerinde çok tatlı anılar bırakmıştır. Barni'nin içten ve samimi gülüşüne hepimiz bayılırdık. Fred'in "Yaba dabaa duuuu" haykırışı hâlâ kulaklarımızdadır.

Taş devrinin arabaları çok hoştu. Ayaklarıyla badi badi koşarak arabaları sürerlerdi. Fred ile Barni birer bowling tutkunuydular. Parmaklarının ucunda pıtır pıtır yürüyerek topu fırlatırlardı. Hiç ayrılmayan, arada sırada yok yere küsen iki

dosttular ama Fred biraz daha sözü geçen taş fırın erkeği havasındaydı.

Vilma ile Beti'nin, biraz da bizim annelerimizin komşu teyzelerle dostluğuna benzeyen sıcak dostlukları vardı.

Taş Devri'nin, 1970'lerin sonu ve 80'lerin başında yayınlanan ilk bölümlerinde Fred'i Gazanfer Özcan, Barni'yi ise Sezai Altekin seslendirmişti.

Temel Reis

Evet, Temel Reis bugün hâlâ ekranlarda ve çocuklar tarafından hâlâ çok sevilerek seyrediliyor. Ama onun da ilk kez 80'li yıllarda televizyonda arz-ı endam etmesi sebebiyle, o öncelikle bizim kahramanımız. Bir zamanlar, her çocuğun baş belası sebze yemeklerinden biri olan ıspanağı bize sevdiren kahramanımızdı o! Âşık olduğu o incecik Safinaz yüzünden başı az derde girmedi Temel Reis'in... Elbette Temel Reis'in baş düşmanı ve rakibi Kabasakal'ı da unutmamak lazım.

Tom ve Jerry

İşte, çizgi film dünyasında adı Pembe Panter ile birlikte anılacak en efsanevi kahramanlar: Tom ve Jeri!

Aslında, sürekli olarak Jeri'yi kovalaması, ona tuzaklar kurması yüzünden Tom bu çizgifilmde kötü tarafı simgelemesine karşın, asıl mazlum duruma düşen hep o olmuştur. Jeri ile yaptıkları kavgalarda sonunda hep kaybeden Tom oluyordu.

İşin diğer bir ilginç tarafı da, en masum çizgi filmlerden biri olarak hatırlanmasına karşın, aslında gizli bir şiddet ve kavga içermesiydi. Çünkü sürekli olarak birbirlerine tuzaklar kurarlar

ve olmadık eziyetler yaparlardı. İki taraf arasında sürekli olarak bir didişme, kavga ve komplolar kurma eğilimi vardı. Ama şurası da bir gerçek ki, onlar dünyanın en tatlı birbirine düşman karakterleriydiler.

Ton Ton Ailesi

Onlarla ilk kez Uykudan Önce programında tanışmıştık. Süper şeker, oval biçimli bir ton ton ailesiydi onlar... O dönemin çocuklarının hayal gücü üstünde büyük etkileri olmuştu. Sonraki yıllarda piyasaya çıkacak olan Jelibon türü şekerlemelerin ilham kaynağı olan, istedikleri şekle girebilen sevimli birer yaratıktılar. "Hop hop, değiş tonton!" der ve istedikleri şekle girerlerdi. "Bu özelliğe ben de sahip olsam nelere dönüşürdüm acaba?" diyerek, az mı kafa patlatmış, hayal gücümüzü zorlamıştık o dönem. Sonra birden ortadan kayboldular ve bir daha da ekranlarda hiç görünmediler.

Voltran

"Elleri ve kolları oluşturun! Bacakları ve gövdeyi oluşturun! Ben de başını oluşturacağım! Voltran, Voltran, Voltran!"

Çizgi film seyir dünyamızda çığır açan, romantik çizgi filmler devrini kapatan, mekanik aletleri ve savaş sahnelerini hafızamıza ilk çakmaya başlayan çizgifilmdi.

Pazar sabahlarını Voltran sayesinde iple çekerdik. Tabii ki hemen arkasından da "Pazar Konseri" başladığı zaman kaçacak delik arardık.

Cem Yılmaz'ın da daha sonra veciz esprisine malzeme yapacağı gibi beş elementin adı söylenirdi; ateş, su, hava, toprak... Sonuncusu neydi, ben de hatırlamıyorum gerçekten. Beş elementi temsil eden aslanlar vardı; her biri bir taraftan gelir ve Voltran'ı oluştururlardı. Mahallenin bütün çocukları "Voltran, Voltran!" diye kafayı yerdik.

Heidi, Marco, Şeker Kız Kendi gibi duygusal ve dingin mesajlar veren çizgi filmler devrini kapamış, bunların yerine şiddeti ve robotik yaratıkları koymuş, o dönemin çocuklarını yaklaşmakta olan mekanik ve elektronik çağa hazırlamaya başlamıştı.

Speedy Gonzales

"Arriva arriva!" diye bağırır ve sonra "ciyuuuvv!" diye bir ses duyulurdu. Bu, kahramanımız sevimli fare hızlı Gonzalez'in birinin yardımına koşma sesiydi.

Herkes miskin miskin siesta yaparken, bizim Hızlı Gonzales bir oraya bir buraya bitmek bilmeyen bir enerjiyle koşturup duruyordu. Bu çizgifilmde, Gonzales'in tam zıddı bir ruha sahip, inanılmaz derecede yavaş bir de kuzeni vardı, onun adı da Yavaş Rodrigez'di.

Sevimli Hayalet Casper

İnsanların çoğu hayalet kelimesinden korkarlardı, ama hayaletlerin en sevimlisi Kespır, bu kelimenin anlamını tamamen değiştirmişti. Kespır'ın ailesinden sadece o iyiydi. Diğerlerinin kötülük önerilerilerine karşın Kespır, hep iyi kalmaya çabalar ve başı türlü dertlere girerdi.

Yıllar sonra sinema filmi de yapıldı ama o bizim eski zamanlarımızın yalın, mütevazı Kespır'ının yerini asla tutamadı.

Değerli

"Kıh kıh kıh" diye gülme efektini literatüre kazandıran ve adını "Değerli Gülüşü" koyduran çizgifilm kahramanı çok kurnaz ve akıllı bir köpekti. Onun sıska, bakımsız ama bilgiç ve üçkağıtçı duruşu hiç unutulur mu?

Süper espritüel, yaşama sevinciyle dolu tatlı dozda üçkağıtçı, azıcık da piskopat bir köpekti. Ondan akılda en çok kalan, hep o kıs kıs gülüşü... Sahibi yaşlı bir teyzeydi. Değerli'ye sürekli uslu durmasını söylerdi, ama bu nafileydi.

Değerli'ye sataşan yanardı. Önce ona iyi bir ders verir, sonunda da o meşhur gülüşüyle gülerdi. Gülüşü bizi o kadar etkilemişti ki, çocukluğmuzda biz de bir şey yaptığımız zaman Değerli gibi kıs kıs gülerdik.

Sermet Erkin

80'lerin Türkiyesi'nin Zati Sungur'u, televizyonlarda en çok yer bulan illüzyonistiydi. İncecik sesi, kibar tavırları ve görünüşüyle bir illüzyonistten çok Türk sanat müziği sanatçısı gibi durdu.

O yıllarda illüzyon gösterilerine TRT çok sık yer verirdi. Daha sonra İnter Star'da da bu gösterilere sıkça yer verildiyse de, bir süre sonra bu tür şovlar, Deyvid Kapırfiyd'ın gösterileri yanında sabun köpüğü kalınca, pek yer bulamaz oldular.

Tombi Çerez

Yeşil ambalajda, küçük yuvarlak cipslerdi. Mısır çerezi bağımlısı olmamıza neden olmuştu. O zamanlar fıstıklı, fındıklı ve peynirlisi vardı. Fındıklı olanı top şeklindeydi O dönemde acayip sevilmiş ve tüketilmişti. Sonra birdenbire ortadan kayboldu ve bir daha da gözükmedi.

Oralet

Bir zamanlar fakir, sade ama onurlu bir oralet vardı!... Evet, şimdilerde bir sürü taklidi var ama pek de yüzüne bakan yok. Ama bir zamanlar piyasaya çıktığında acayip sükse yapmıştı bu gariban içeceği...

Oralet icat olunca limonatanın papucu dama atılmıştı. İster soğuk ister sıcak içilen bir içecekti.

Ayrıca pastası da yapılırdı. O sıralar en gözde pasta çeşidi oraletli pastaydı.

O dönemin çocukları olarak biz oraleti suya karıştırmak yerine kavanozdan çay kaşığı ile gizli gizli şeker niyetine kuru halde yemesini severdik.

Kahvehanelerde ve çay ocaklarında, esnafın çayın yanına koyduğu yegâne içecekti. Çay sevmeyenler oralete dadanmıştı. O dönmede ilk olarak portakallısı, ardından da limonlusu, tarçınlısı vs. çıkmıştı.

Turbo Sakız

İçinden spor araba resimleri çıkan, zamanına göre oldukça büyük ebatlı bir sakızdı. Sakızın içinden çıkan otomobil resimlerinin altında aracın gücü, silindir sayısı, hacmi, son sürati gibi bilgiler bulunurdu. Biz de bunları biriktirir, kendi aramızda yarışırdık.

O sakız sayesinde dünyada Ferrari, Corvet, Lamborgini, Aston Martin gibi arabaların kullanıldığını öğrenmiştik..

0.5 kalem

İlk piyasaya çıktığında olay yaratan, üçer beşer aldığımız ve hava attığımız o kalemleri nasıl unutabiliriz. İlk çıkan 0.5 kalemler Pilot markaydı ve çeşitli renklerdeydi. O güne kadar kullandığımız emektar kalemlerimizi bir anda rafa kaldırıp, bu 0.5 kalemlere geçtik. Hepimiz bir anda sanki mimari çizimler yapıyormuşuz gibi bu kalemleri kullanmaya başlamıştık. Sanki 0.5 kullanmak ayrıcalık ve statü kazandırıyordu! Sonraları 0.7 ve 0.9 kalemler de çıktı ama 0.5 kalem bir efsane olarak tarihe geçmişti bile. O dönemlerden başlayarak, 0.5 kalem kendi efsane sloganını da oluşturmuştu zaten: "Fazla 0.5 ucu olan var mı?"

Beden Eğitimi Dersi ve Kasada Takla

O yıllarda beden eğitimi dersinde öğretmenin istediği her hareketi yapmak zorundaydık. Akla hayale gelmeyecek bir sürü akrobasiyi yaparken gülünç durumlara düşmek ve kızlara

madara olmak da cabasıydı. Neler yoktu ki: düz takla, ters takla, kasadan atlama, köprü, amuda kalkma, kasada takla!... Kasada takla atıp da not alabilmek için evimizde uyduruk bir kasa yapıp da az mı çalışmışızdır? Her defasında hem boynumuzu kırma korkusu, hem de madara olma korkusunu iliklerimize kadar hissederdik.

Bugünün çocukları en azından bu konuda şanslılar; çünkü bu anlayış değişmiş artık. Beden eğitimi dersinin de müzik ya da resim gibi bir yetenek dersi olduğu keşfedilmiş nihayet... Şimdiki şanslı öğrenciler artık sadece yapabildikleri hareketlerden not alıyorlarmış...

Peki bizim günahımız neydi o zaman?.. Kasada takla atma kadar gereksiz bir hareket için yıllar boyunca ecel terleri döktük... Atamadık mı? Attık, evet attık ama ne oldu, ne kazandırdı bize?...

Dönem Ödevi

Okullarda o işkence hâlâ devam ediyor mudur acaba?

İtinayla hazırlardık ve sayfalarca yazmaktan dolayı elimize kramp girerdi. Düz beyaz bir kağıt alır, onun altına çizgilerini kalınlaştırdığımız bir kağıt koyar, kaymasın diye ataç koyar ve dolmakalemin akmaması için dua ederdik. Çünkü aksi takdirde yeni baştan yazmak zorunda kalırdık. Tükenmez kalem niye kabul edilmezdi, bunu biri mutlaka açıklamalı! Sırf ödevin görsel olarak resmiyet arzetmesi için mi dolmakalem kullanılırdı? Bunu bugün bile hâlâ anlamış, çözmüş değilim.

Mutlaka dolmakalemle yazılması şart olduğundan hazırlaması çok külfetliydi. Gösterişli bir kapak sayfası hazırlamak için bile, elimizde şablonlar ve cetvellerle ne eziyetler çekerdik!

Bu dönem ödevi notuyla sınıf geçildiği için, nasıl bir itina ve titizlikle yazardık! Sınıf geçmede yazılı sınav notu kadar etkisi vardı. Dönem ödevinden 9 ya da 10 alırsanız o dersin notu karnenizde 1 not yukarıda gelirdi.

Doğum Günü Partileri

80'li yıllarda doğum günleri farklı bir güzellikte kutlanırdı. Bugün alabileceğimiz kadar bol armağan çeşidi ve çeşit çeşit pastalar yoktu. Sadece bildiğimiz uzun baton pastalar vardı ve onlarında tazesini bulmak maharet isterdi. Doğum gününden günler önce en yakın pastaneye doğum günü pastası siparişi verilir, günü gelince de beyaz, ağır bir kremadan oluşan, üzerine kırmızı veya pembe şekerlemeden mamul bir gül kondurulmuş pasta gidilip alınırdı. İçecek çeşidi de sınırlıydı. Coca cola o zamanlarda sofraların baş tacıydı, ama orta halli bir ailenin bütçesi birkaç şişe Coca Cola almayı kaldıramayabilirdi. Bu nedenle de genelde annelerimizin imalatı olan limonatalarla idare ederdik.

O zamanlarda aileler şimdiki gibi hoşgörülü değildi. Doğum gününe davet edilecek arkadaşların veya doğum gününe gidilecek arkadaşın aile tarafından mutlaka tanınıyor olması zorunluluğu bulunmaktaydı. O dönemlerde doğum günü partisine genç kızların erkek arkadaş çağırması, erkeklerin de kız arkadaş çağırması pek âdetten değildi. İşte bu nedenle de her cins o mutlu günü genellikle kendi hemcinsleri arasında kutlardı. Bir arkadaşın doğum gününe katılmak için günler öncesinden anne babalarımıza izin alma konusunda yalvarmaya başlardık.

O zamanlarda plaktan veya varsa kasetlerden müzik dinleyerek eğlencenin doruğuna çıkılıyordu. Büyüklerimizden biraz

utanarak tutuk başlayan doğum günümüz, ilerleyen dakikalarla birlikte yerini sımsıcak bir ortama bırakıyordu. Her şey kısıtlı olanaklarla yapılmasına karşın, o yıllarda kutlanan doğum günlerinin apayrı bir hoşluğu, güzelliği vardı.

Anket Defteri

Patenti tamamen o dönemin kızlarına ait olan efsanevi kıldan tüyden romantik sorular silsilesi olayı... Sonradan erkekler de bunu belli amaçlar için kullanmışlardır!

Okulda veya mahallede arkadaşlarımıza uyguladığımız bir nevi işkence yöntemiydi. Çeşitli abuk subuk sorularla dolu bir defteri ellerine tutuşturur, "hadi doldur!" diye zorlardık. Peki sonra ne olurdu, bu anketlerin dökümünü alıp da istatistiksel sonuçlar mı elde ederdik? Yoo, aslında hiçbir şeye yaramazdı.... Desek de aslında bazı yönlerden o dönemde çoook işimize yaramıştır. En işimize yarayan ve bize keyif veren tarafı, eğer hoşlandığımız kişi bizden önce bu deftere yazmışsa, onun bazı özelliklerini ve zevklerini buradan okumaktı. Çoğumuz sırf hoşlandığımız kişiye doldurtabilmek için anket defteri bile hazırlamışızdır. Ama ilk ona vermek ayıp olacağından, mecburen herkese doldurturduk. Hoşlandığımız kişinin bizle ilgili fikirlerine dair ipuçları yakalamak için onun yazdıklarını defalarca kez okumuşuzdur. İki kişi arasında kararsız kalanlar, sadece hangisini sevdiğinden emin olmak ve karar vermek için bile anket defteri hazırlarlardı.

"Issız bir adaya düşsen yanına alacağın üç şey nedir?"

İşte, anket defterlerinin efsanevi sorusu! Bu sorunun yer almadığı bir anket defteri düşünülemezdi. Elbette bir de anket defteri işinin tüm sırrının gizli olduğu kilit soru vardı ve bu en

sona saklanırdı: "Benim için neler düşünüyorsun?" Fakat bir Allah'ın kulu da dürüst davranmaz, herkes mutlaka sahte sevgi sözcükleri sıralardı.

İşin abartıldığı, 300 sorulu anket defterleri bile vardı.Bu defterler genellikle kareli harita metod defterleri olurdu. O dönemin en revaçta şarkıcılarıyla artistlerinin gazete ve dergilerden kesilmiş resimleri de sayfalara yapıştırılırdı.

Kızlar "en sevdiğiniz futbolcu" bölümüne mutlaka "Sarı Fırtına Metin Tekin" diye yazarlardı.

Keklemek

80'li yıllarda ortaya çıkan ve "birini kandırmak" anlamında kullandığımız bir deyimdi. "Nasıl da kekledim ama, ha ha ha!" der ve karşımızdaki kişiyle alay ederdik. Esmer tenli olan arkadaşlarımızı keklediğimizde "kakaolu kekim benim!" diye, açık tenlileri keklediğimizde ise "üzümlü kekim benim!" diye dalga geçilirdi.

Kontra Bisiklet

Aslında Kontra iki anlama geliyordu: birincisi bisikletin markasıydı. Fakat marka aynı zamanda bisikletin bir özelliğiyle de anılıyordu. Bu bisikletin pedalını geriye doğru döndürmeye çalıştığınız zaman arka freni sıkmış oluyordunuz. Arka frenin pedala bağlı olması, yarım pedal yapmayı engellemekle birlikte, çok güzel pati yapmaya yarıyordu. Hızla gelip, kontra fren yaparak bisikleti kaydırmak ve arkadaşlara hava atmak, o dönemin en akılda kalan bisiklet raconuydu.

Bmx Bisiklet

Hayallerini kurduğumuz ve çoğumuzun hiçbir zaman sahip olamadığı o dönemin efsane bisikletidir.

Bmx bisikleti kim unutabilir ki? O dönemin bir başka efsanesi olan Pinokyo bisikletin tüm havasını bir anda almıştı. Bmx, bisikletin Ferrari'si gibiydi.

Bu bisikletle her türlü akrobasik hareketler yapılırdı ve sadece bisikletin önünü havaya kaldırmakla kalınmazdı. Deniz kenarı semtlerin haylaz çocukları bu bisikletle denize bile atlarlardı. Hem estetik, hem de çok dayanıklı bir bisiklet efsanesiydi. Sonraki yıllarda onlarca marka piyasaya çıktı ama Bmx'in yerini hiçbiri tutamadı.

Civciv Beslemek

80'li yıllarda moda olan trendlerden biri de evlerde civciv beslemekti. Semt pazarlarında ve sokak aralarında satılan civcivlerden 3-5 tane satın alınır, bunlar yazın evlerin balkonlarında, kışın ise odanın içinde kuytu bir köşede, yanlarında birkaç havalandırma deliği açılıp zemini samanla döşenen bir ambalaj kutusunun içinde beslenirdi. Kutunun üzerinden de içeriye ısıtma ve aydınlatma amaçlı, sürekli yanan küçük bir gece lambası sarkıtılırdı. Fazla ele alınırlarsa ölürler diye uyarıldığımızdan, onları doyasıya mıncıklayıp sevemezdik. Çok su içince ölen bu hayvanların bu özelliğini bilmediğimiz için, susuz kalmasınlar diye birçoklarımız onları devamlı sulamış, ecellerine ellerimizle sebep olmuşuzdur. Hevesle başlanan bu bakım işi zamanla ak-

satılır, civcivler birer ikişer telef olmaya başlar, sonunda da yaşamayı başaran civcivler piliç mertebesine ulaşıp da sürekli kutudan çıkmaya, eşyaların üzerinde uçmaya, etrafa tüy dökerek yerleri pisletmeye başladıklarında kesilip ailecek yenilirlerdi.

Şimdi bu zavallı hayvancıkları çeşitli renklerde boyayıp satmaya çalışıyorlar. Herhalde civcivler eskisi kadar revaçta olmadığı için, ülkemizin girişimci satıcıları farklı bir yol deneyerek bu zavallı hayvancıkları kakalamaya çalışmaktadırlar.

Duvar Kağıdı

O dönemlerde evlerimizin duvarları acayip renkli ve desenli kağıtlarla az mı kaplanmıştı? Duvar kağıtlarının çiçekli böcekli, nikah davetiyelerindeki gibi desenleri olurdu. Evleri karmakarışık, sıkıcı ve boğucu göstermekte bir numaraydı bu kağıtlar.

Duvar kağıdı kirlendiğinde veya kabardığında değiştirmek ayrı bir işkenceydi. Bu iş günlerce sürer ve evdeki musluklardan pencere kollarına kadar her yer kağıdı yapıştırmak için kullanılan tutkal yüzünden yapış yapış olurdu. Bu tutkalı arındırmak da günlerce sürerdi. Bunca zahmetin ardından ortaya çıkan da iri ya da karmaşık desenlerle kaplandığı için odaları olduğundan da küçük gösteren ve baktıkça ezberlediğiniz için bıkkınlık veren duvarlardı. 80'li yılların sonlarına doğru artık ortadan tamamen çekildiler.

Kütüphaneli Divanlar, Efsane Adıyla Çekyatlar

70'lerin sonu ve 80'lerin neredeyse tamamı, kütüphaneli divanların, yani bir fenomene dönüşecek olan ismiyle çekyatların egemenliğinde geçti. Piyasaya çekyat adıyla çıkmışlardı. Genel-

de kahverengi bej renkli ve küçük kareli desenli kumaşla kaplı olurlardı.

Bu divanlardan hemen her evde en az bir tane, bazı evlerde ise iki veya üç tane bulunurdu. Arkalarında yarım boy tahta bir sırtlık ve sırtlığın üzerinde de, sünger üzerine kumaş döşeme kaplanmış sırt dayama yerleri olurdu. Sırtlığın iki yanı kapaklı dolap, ortası ise bir veya iki sıra raftan oluşan kütüphanelikti. Evlerde kütüphane raflarına göstermelik üç-beş tane kitap dizilir, geri kalan yerlere ise biblolar, resimlikler, kolonya şişeleri, vazolar ve çeşitli süs eşyaları doldurulurdu. Divan altından tutup öne çekilince tek kişilik yatak olurdu. Divanın altı da yüklük olarak kullanılırdı. Bir odanın bütün dağınıklığını tek başına toparlayabilecek kadar büyük kapasiteleri vardı.

Bu çekyatları ilk kez Kayseri'de birileri küçük bir atölyede üretti. Bu çekyatlar çok tutunca da, bu üretici ailenin farklı bireyleri kendi markalarıyla çekyat üretmeye başladılar ve çekyat üretimi başlıbaşına bir sanayiye dönüştü. Bugün bu küçük çekyat atölyelerinin birçoğu, Türkiye'nin en önde gelen mobilya devleri haline geldiler. Ama ne üretirlerse üretsinler, o dönemde her eve bambaşka bir hava getiren çekyat efsanesinin yerini asla tutamayacaklar.

Kırmızı, Bej ya da Yeşil Renkli Mika Telefonlar

Telefonun sıraya girerek ve yıllarca beklenerek alındığı o dönemin unutulmaz telefonuydu onlar. Genellikle kırmızı, bej ve yeşil renkteydiler. Özellikle rakamların olduğu kısımların çevrildikçe çıkardığı ses çok güzeldi. Biraz daha havalı davranmak isteyenler o numaraların bulunduğu deliklere bir kalem sokarak çevirirlerdi.

Evinde telefonu olan cimri komşular bu telefonlara ufak bir kilit takarlardı. Daha sonraları komşuların bedava konuşmalarını önlemek için bazı evsahipleri bunların yanlarına kumbaralar koydular. Özelikle bakkallarda bu kumbaralar mutlaka bulunurdu. Konuşacak kişi buraya para atarak hat alabilirdi.

İçiçe Katlanan Plastik Bardaklar

Bunlar o dönem bir çıktı ve sonra çıktığı gibi de yok oldu. Üç ya da dört kez içiçe geçen ve böylece katlanarak daire şeklini alan bardaklardı. Rengarenk olurlardı ve çoğunlukla da Fenerbahçe, Galatasaray, Beşiktaş renklerindeydiler. Okulda ve piknikte çok kullanışlıydılar. Çünkü hem yer kaplamazlardı, hem de kırılmazlardı. Bir şey içeceğiniz zaman yukarı çekerek açar, içtikten sonra da üstten bastırıp iterek kapatırdınız. Bu haliyle en ufak ceplere bile kolaylıkla sığardı. Ancak bazen tam bir şey içerken kapanıverirdi ve içindeki insanın üstüne dökülürdü.

Bir Alışveriş Bir Fiş

Kdv'nin ilk çıktığı zamanlarda, halkın alışverişlerin sonunda satış fişi almasını teşvik etmek için hazırlanmış bir gaza getirme reklamıydı. Ali Atik ve Ayşegül Atik çifti birlikte oynamışlardı. Ayşegül Atik reklamda elektrik fişi satın alır, satın aldığı her fiş için de satış fişi alır ve bilmiş bir tavırla bunun ülke ekonomisine faydasını anlatır, sonunda da o meşhur repliği söylerdi: "Bir alıveriş bir fiş, bir alışveriş bir fiş."

Hababam Sınıfı

"Hababam güm güm güm, hababam güm güm güm!"

Hiç unutulur mu, hiç unutulur mu Hababam Sınıfı! Üzerinden yıllar ve yıllar geçti, tadından, kalitesinden hâlâ hiçbir şey kaybetmedi. Bugünün çocukları ve gençleri de hâlâ bizim attığımız kahkahaların aynısıyla seyrediyor, tıpkı bizim yaptığımız gibi onlar da kendilerine hababam sınıfı lakabını takıyorlar.

Bizim çocukluğumuzda birçoğumuzun okulunda okul sinemaları vardı. Haftada bir gün okulun konferans salonu bozması büyükçe bir yerine perde gerilirdi. Bu filmlere koşa koşa giderdik. En çok da "Hababam Sınıfı" filmleri gelirdi. Malkoçoğlu filmleri de çok modaydı. Cüneyt abimiz Bizanslıları darmadağın edince, salon alkıştan inlerdi.

Aradan en az 25 sene geçmiş olmasına rağmen, Hababam Sınıfını belki de en az 50 defa seyretmiş olsak da, bu filmler bizim için bir filmin ötesinde anlamlar ifade ediyor... O kadronun ve Ertem Eğilmez'in önünde saygıyla eğiliyoruz. Bugün çekilen yeni jenerasyon, ucube hahabam filmleri bunların yanında nal toplar.

Adile Naşit'in o neşeli halini, gülüşünü ve göbek atışını görmek için belki bin kere seyredebiliriz. Kel Mahmut tiplemesindeki Münir Özkul'u kalbimizin içine sokasımız gelir hâlâ. Badi Ekrem'le hayatımıza giren Şener Şen'i, değme sütçocuğu jönlere beş basan bu jönlerin jönü büyük oyuncuyu daha asırlarca başımızın üstünde taşıyabiliriz. Yıl sonu müsamerelerinde söylenen "Arkası gelmez dertlerimin bıktım illallahhh" şarkısını biz de onlarla birlikte bağıra bağıra söyleyebiliriz.

Ahhh Hababam ahhh! Başkaydı her şey, çoook başka!

İbrahim Tatlıses

Sevseniz de, sevmeseniz de o bir 80'li yıllar kültü, efsanesidir...

Onu ilk kez kıvırcık, hafif afro model saçlarıyla "Ayağında kundura" türküsüyle arz-ı endam ettiğinde görmüştük. Biraz mahcup, epeyce bir Doğulu ve illaki yanık sesliydi... Türküleri çok iyi söylüyordu ama "Ayağında kundura"dan hemen sonra "Sabuha" ile direkt arabeske dalmış, o günden sonra da bir daha çıkamamıştı. Halbuki türküleri ne güzel okuyordu... Bugün artık İbo bir fenomendir. Türkiye'nin en çok kazanan sanatçısı olmasının ötesinde, el atmadığı iş kalmayan bir işadamıdır. Bir mağarada doğduğunu ve inşaatlarda amelelik yaptığını her fırsatta dile getiren İbo, "Urfa'da okusfort vardı da biz mi okumadık?!" diyerek, kendisinin köylülüğünü sıkça yüzüne vuranlara cevap vermiş bir abimizdir.

Aşkları ve evlilikleriyle de sıkça kendinden söz ettiren İbo abimiz, kim ne derse desin bir başarı öyküsünün canlı örneği olarak orta yerde durmaktadır.

Hülya Avşar

Bir güzellik yarışmasında birinci olan, ancak başından bir evliliği geçtiği ortaya çıkınca tacı elinden alınan ve bu olayın ardından da hayatımaza girip, hâlâ ekranlardan ve dolayısıyla da evlerimizden çıkmayan güzel bir kadındır zât-ı âlileri!...

Sözün doğrusu, gerçekten de güzel bir kadındı. Oyunculuğu tartışmalara yol açsa da o dönemlerin avantür Yeşilçam melodramları ve video filmleri için biçilmiş bir kaftandı.

Zaten oynamasına da gerek yoktu, sadece durması bile yeterliydi.

İlerleyen yıllarla birlikte magazin dünyasının bir numaralı magazin konusu olan, önce gol kralı Tanju ile, ardından da İbrahim Tatlıses ile devam eden "büyük aşklar" serisi, bir süre sonra yerini daha aklı başında, zeki, işi kurallarına göre oynayan bir kadına bıraktı. Bugün artık ilerlemeye başlayan yaşına rağmen hâlâ en çok kazanan sanatçıların başında geliyor.

Fakat biz 80 kuşağı onu, filmlerinde tepesinden kelebek tokayla topladığı aslan yelesi saçları, hafif pembe ruju ve rüküş ama yalın günlük kıyafetleriyle anımsamaya devam edeceğiz...

Yazlık

80'li yıllar, beraberinde bir yazlık modasını da getirmişti. O dönemde, herkesin bir yazlık edinme gibi bir durumu söz konusuydu. Genel olarak seçilen yerler ise Silivri, Kumburgaz, Şarköy gibi İstanbul'a yakın yerlerdi.

Yazlığı olan ailelerin çocukları yazın gelmesini iple çekerdi. Bazıları, bir önceki tatilden kalma yaz aşkına kavuşacağı için heyecanla o vaktin gelmesini beklerdi. Denizde akşama kadar yüzme atraksiyonları, balığa çıkmalar, kum savaşları, bisikletlerle gezmeler, öğleden sonraları Teksas-Tommiks okumalar, akşamları video izlemeler, yazlık lunapark ve sinemalara gitmeler, yazlıkçı ailelerin çocuklarıyla oluşturulan gruplarla takılmak, filizlenen yaz aşkları, kafeteryalarda buluşmalar ve onlarca faaliyet!...

Yıllar geçtikçe yazlık işi önemini yitirdi. Çünkü bir arsa ve eve dünyanın parasını yatırmak yerine, yurtdışı dahil çok uygun fiyatlar ve alternatiflerle tatil yapabilme olanağı doğdu. Ama o dönemlerin güzelim yazlıkçı muhabbetleri ve aşkları, unutulmazlar arasındaki yerini aldı.

Disco

Ahu Tuğba filmlerini hatırlayınız! İşte o filmlerin en önemli ögelerinden biri diskodur. Çünkü 80'lerde diskoya gitmeyen adamdan sayılmazdı. Hele o sürekli yanıp sönen yuvarlak ışığın altında deliler gibi dans etmeyen hiç adam sayılmazdı! O dönemde gençlik yaşlarını sürenler, doğru dürüst dans etmesini bilmedikleri için Yeşilçam filmlerindeki disko sahnelerinde gördükleri dans eden tipleri taklit ederler, kafalarını bir o yana bir bu yana sallar dururlardı. Ya da biraz dans etmeyi becerenler, 70'li yılların dansını andıran tuhaf figürleri sergilerlerdi.

Ha, elbette içeriye damsız eleman alınmazdı. Çünkü aksi takdirde 6-7 erkeğe 1 kız düşerdi!

Metin Milli

Metin Milli, "Sen mızrapsan nağme benim" diye başlayan ve "Seviyorum işte var mı diyeceğin" diye biten o meşhur şarkısıyla, o dönemin en kült simalarından birisidir... TRT ekranlarında sıkça gördüğümüz Metin Milli, kalın bıyığı, kalın çerçeveli gözlüğü ve epeyce kalın ses tonuyla çok popülerdi o zamanlar.

O dönemde halk arasında onun petrolcü olduğu, çok zengin olduğu için üste para verip ekrana çıktığı yönünde şayialar dolaştıysa da, sadece zengin bir petrolcü olduğu kısmı doğruydu. O döneme göre çok güzel, zevkli sahne kıyafetleri giyerdi. Özellikle beyaz giyinmeyi çok severdi.

Futbol tribünleri onun bu en meşhur şarkısını, "Sen şampiyon olmasan da kupaları almasan da seviyorum işte var mı diyeceğin" diyerek kendilerine uyarlamışlar, bu tezahürat yıllar boyunca en popüler tezahüratlardan biri olarak kalmıştı.

Yıldırım Gürses

Yaşamının son dönemlerine doğru çok kilo alan ve hafızalarda bu görüntüsüyle kalan Yıldırım Gürses, çok sempatik ve güler yüzlü bir sanatçıydı. İyi bir besteciydi. Onunla birlikte Türk sanat müziği bir hareketlenme yaşamış, besteleri yeni bir yol açmış, onun sayesinde birçok kişi sanat müziği dinlemeye başlamıştır.

Elveda Gençliğim, Gül Dudaklım ve Eller Eller, hepimizin aklına hemen gelecek besteleridir.

Rahmetlinin en sevilen şarkısı ise hiç kuşkusuz ki, Çoban Yıldızı idi. Bu şarkısını mırıldanarak Yıldırım Gürses'i yadedelim.

"Suların koynuna mehtap inmeden, garibin yaktığı ateş sönmeden, ürperip içine korku girmeden, yol göster yarime çoban yıldızı..."

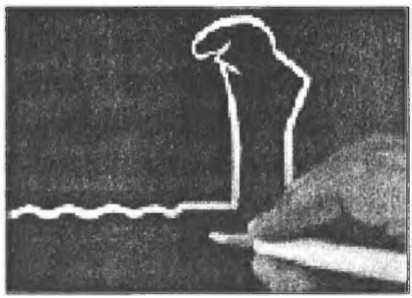
Yağdır Mevlam Su

İşte bu, işte bu! Bir zamanların en hit Türk sanat müziği şarkısıdır. Bu şarkıyı Emel Sayın'dan dinlemiştik. Emel Sayın'ın bu şarkıyı söylerken ağlaması da şarkıya daha da bir karizma katmıştı. İstanbul o dönemlerde epeyce de bir susuzluk çekiyordu ve bu şarkı hislere tercüman olmuştu.

O vakitler pop müzik henüz patlamamıştı ve yurdum insanı, özellikle Samime Sanay'ın lokomotifliğini yaptığı layt sanat müziği diyebileceğimiz bu tür şarkılara meftundu.

Bay Meraklı

O dönemin kült televizyon programlarından olan Stüdyo Pazar programıyla hayatımıza girmişti. Cenk Koray ve Güneş Tecelli'nin sundukları ve saatlerce süren Stüdyo Pazar programını eğlenceli hale getiren bölümlerden biriydi.

Çok basitçe çizilmiş bir adam figürüydü. Kocaman bir burnu vardı. Fonda başka hiçbir şey yoktu. Beyaz eldivenli bir çizer, kalemiyle onun ilk hareketini ve karşısına çıkacak nesneleri çizerdi. Siyah bir fon üzerine beyaz çizgilerden oluşurdu. Bay Meraklı'nın başına mutlaka başına bir şey gelir, ya bir çukura düşer ya da ilginç bulup takip ettiği bir şeyin gazabına uğrardı.

Yolunda sakince yürürken, beyaz eldivenli hınzır çizer hiç beklenmedik şeyler çizer ve Bay Meraklı'nın keyfini kaçırırdı. Mesela, yürüdüğü çizginin üzerine ufak bir çıkıntı eklerdi. Ayağı bu çıkıntıya takılan Bay Meraklı düşer ve şekli bozulurdu. O zaman, bozulan bölgeyi hafifçe siler ve yeniden düzgünce çizerdi. Bay Meraklı bazen ilginç bir şey gördüğünde durur, hâlâ zihinlerimize kazılı duran, çok komik bir kahkaha atardı. Bu kahkaha "Aboragandi puuffffffffffffff hahaha!" şeklindeydi. Bu gerçekten de harika bir kahkahaydı.

Oldukça asabi bir kahramandı. Mesela, üstünde yürüdüğü beyaz çizgide bir kesik olduğunda çizere çok sinirlenir ve anlaşılmayan dilinde bol bol söylenerek giydirirdi!

İşte Opera

Erovizyon tarihinin en kötü şarkısı seçilen, bu başarısızlıktan sonra da faturası şarkıyı seslendiren Çetin Alp'e yüklenerek zavallı adamcağızın yalnızlığa itilmesine sebep olan facia beste!

Evet, şarkıyı hiçbirimiz beğenmemiştik, bu gerçek. Fakat Çetin Alp'i bir günah keçisine çevirerek ona çok yazık ettik, bu da bir gerçek. Bu facia şarkının söz yazarı Aysel Gürel, bestecisi Buğra Uğur'du; ama, hiç kimse onların şarkıyla ilgisi olduğunu bile bilmez; varsa yoksa Çetin Alp hatırlanır. Neden bu insanlar da onun kadar eleştirilmedi? Ya da bu şarkıyı seçip gönderenler, niçin suçu kendileri üstlenmedi? Çünkü bir günah keçisi gerekiyordu ve o da Çetin Alp oldu. Oysa Çetin Alp'in gerçekten güçlü bir sesi vardı, kötü olan şarkı ve sunumdu. Çetin Alp'in üzerine o kadar çok gidilmişti de, ağzını açıp bir şey bile söylememişti. Sadece yıllar önce bir röportajda, "o şarkının bestecisi var, söz yazarı var, aranjörü var ama herkes sorumlu olarak beni biliyor." demişti. Şarkı kötüydü ama gerçek, şarkıdan bile kötüydü.

Çetin Alp, kısa bir süre önce vefat etti. Son röportajlarından birinde, tek üzüldüğü şeyin, hayatı boyunca müzikal anlamda opera adlı şarkıyla anılmasının olduğunu söyledi.

Ne diyelim, bu Türkiye'de birçok insanın kaderi. Birileri kötü işleri hep en sessizlerin üstüne yıkar. Rahmetlinin mekanı cennet olsun.

Sen Ağlama

Ahhh Sezen ahhh! Ne güzel şarkılar yazar ve söylerdin sen bir zamanlar! "Bir kadın bu kadar mı baştan ayağa duygu olur" cümlesini herkese mutlaka söyletmişliğin var bu ülkede...

Sen Ağlama, çok güzel bir şarkıydı. Kız-erkek fark etmez, herkes bu şarkıyı acayip derecede severdi. O dönem çok revaçta olan doğum günü partilerinde ve de özellikle o dönemin gençlik modası olan okulların çay partilerinde en çok çalınan şarkıydı. Erkek tayfası, beğendiği kızı dansa kaldırmak için katıldıkları bu türlü partilerde, bu şarkı başlayınca çeşitli maymunluklar yaparak kızı dansa kaldırmaya çalışırlardı.

O dönem tüm kalbiyle hissederek yazan Minik Serçe, Sen Ağlama gibi daha birçok unutulmaz şarkıya imzasını attı ve Geri Dön, Tükeneceğiz, Kavaklar, Sızı gibi şarkılarla kalplerimizi inceden inceye yıllar boyunca kanatmaya devam etti.

Buyrunuz, birlikte terennüm ederek o güzelim yılları yad edelim:

"Sen ağlama dayanamam, ağlama göz bebeğim sana kıyamam, al yüreğim senin olsun, yüreğin bende kalırsa yaşayamam..."

Komedi Dans Üçlüsü

Onlar hakkında ne düşünmemiz gerektiğine açıkçası bir çoğumuz hâlâ karar veremeyiz. Fakat sonuç olarak bu grup kaçınılmaz olarak bir 80'li yıllar ikonu. TRT'nin eğlence programlarında çıkar, bilumum şarkıları miks ederek, türlü şebeklikler yaparlardı. Her parodilerinde kesinlikle üzerlerine önce uzun namlulu silahlarla ateş açılma sesi duyulur, hemen ardından acıklı bir arabesk şarkı girer, bunlar ağır çekimde hareketler yaparlar, ardından da en hareketli şarkılarla parodiye devam edilirdi. Şalvar pantolon, travolta saçlar onlardan ilk akılda kalan şeyler... Grubun kurucusu bugünün hızlı prodüktörü Erol Köse'dir ve bu gruptan işini bilen olarak o sıyrılmış, piyasanın gi-

derek laçkalaşan teorilerini iyi özümsemiştir. Bugün prodüktörlüğünü yaptığı sanatçıların albümlerini iyi sattırmaktadır.

Beyaz Gölge

Koç Reevs, Collidge (kuliç), Salami, Gomez (Gogo), Thorpe ve Jackson'ı unutmak mümkün mü? Her maçtan sonra duşta bir konser verirlerdi. Hep bir ağızdan söyledikleri şarkılar ne de hoş olurdu. Gruplarının adı da duş kuşlarıydı.

Hep futbolun gölgesinde kalan basketbol bu dizi sayesinde ülkemizde popüler oldu. Her sokakta, mahallenin çocukları buldukları malzemelerle derme çatma birer basket potası ya da çemberi yaptılar. Zencilere olan sempatiye de iyice tavan yaptıran bir dizi oldu Beyaz Gölge.

Görevimiz Tehlike

O müthiş kibrit çakış sahnesiyle başlayan, kendini beş saniye içinde imha edecek o bilgisayarlı çantayla heyecan dalgasını başlatan o efsane diziyi unutmak mümkün mü? Peki ya o müthiş, hiç aksamayan planlar? Fakat her bölümün finali de en az başlangıç sahneleri kadar akılda kalıcıydı. Görevi başarıyla yerine getiren ekip en son sahnede tek tek toplanır ve zafer kazanmış bir komutan edasıyla yakalanan kötü adama, hafifçe tebessüm ederek pis pis bakarlardı.

Lessi

Lessi! Süper akıllı bir köpekti. Tıpkı Flipper'ın denizde yaptığı gibi, o da karada başı sıkışan her insanın yardımına koşardı. O kadar zeki bir köpekti ki, etrafımızdaki bazı insanların zekalarını onunla kıyasladığımızda, insanların birçoğunun embesil olduğunu bize hissettirirdi. Bu diziden sonra onun cinsinden olan tüm köpeklerin adı Lessi olarak kaldı. Elbette mahallelerdeki tüm köpeklerimizin adı da!

Mac Gyver

İşte Harbi süpermen! Mak Gayvır ile Süpermen arasındaki tek fark, bizim Mak Gayvır'ın uçamıyor oluşuydu! İnanılmaz bir tipti. İçinde bulunduğu imkansız şartlarda bilumum icatlar yapar, paçayı kurtarırdı. Bir bölümde, çakıyla bir tank bile yapmıştı.

Mak Geyvır'ın bir özelliği de kesinlikle adam öldürmemesiydi. Dünyanın en tehlikeli adamlarını tek bir çakıyla yeniyor, ama kimseye zararda vermiyordu.

Mak Gayvır abimiz, pratik mühendislik zekasının vardığı son noktaydı. Su ve samandan bomba yapmayı bile ondan öğrendik.

Dizi bitmeseydi teneke kutulardan uzay mekiği de yapacaktı ama ne yazık ki vakti yetmedi! Mak Gayvır abimiz, o dönemin televizyon dizileri arasında belki de en nev-i şahsına münhasır tipiydi. Ondan sonra onun gibi biri asla gelmedi.

Mavi Ay

İşte, Bruce Willis'i ilk kez hayatımıza sokan ve bir daha da çıkartmayan dizi! Onu ilk kez bu dizide, her şeye rağmen saçlı,

zayıf ama dudağının kenarında o müstehzi gülüşü ile Dayvit olarak tanımıştık. Dayvit'in, ortağı Medi ofiste yokken, ofis çalışanlarını harekete geçirdiği merengue dansı, Medi'nin yırtmaçlı etekleri, Dayvit'in tüm cazibesine rağmen Medi'nin inadı, aralarındaki o tatlı gerilim, Dayvit'in içip içip ofiste sızışı, Dayvit'in Meddi'yi kızdırıp kendini affettirmek için ya da bir şey istemek için onun adını sürekli ve değişik tonlarda, karizmatik bir şekilde "Medi Medi Medi" diye tekrarlaması hiç unutulmayan sahnelerdi. Dizinin fragmanı ve şarkısı da bir başka güzeldi.

Martı Adası

İşte, o dönemlerin manyak dizisi! Adam, karısını öldürmek için bir adaya götürüyor, daha sonra sandal ile gezme bahanesi ile onu timsahlara atıyordu. Fakat kadın ölmüyor, estetik yaptırıyor, adını değiştiriyor ve intikam almak için kocasını tekrar ayartıyordu. Sonra da adaya götürüyor ve.... Nınınınıımmm!

Sahiden de bu diziyi korkarak izlerdik. Bırakın kızın körlüğünü ve başlangıç jeneriğinin korkuçluğunu, martı sesleri bile adamı tırstırırdı. İnsan martı sesinden nasıl korkar diye sormayın, korkuluyordu işte! Bu öyle manyak bir diziydi!

BAŞIMIZDA KAVAK YELLERİ

El Telsizi

"Breyk, breyk, breyk!" ve "Arkadaş arıyorum arkadaş!" replikleri size neyi hatırlatıyor? Elbetteki 80'li yılların modası olan el telsizlerini ve onlarla yapılan muhabbetleri!

El telsizleri, bir dönem adeta patlama yapmış, Türk insanının bağrında sakladığı hünerleri ortaya dökmesine vesile olmuştu! Bir zamanlar efsane olan telsizi, bugün internette yapılan chat muhabbetleri ile kıyaslayabiliriz. O kadar yaygın ve hastalık derecesindeydi. Evlere kurulan el telsizleri yüzünden bir dönem evlerin büyük kısmından "Breyk breyk, arkadaş arıyorum arkadaş!" anonsları yükselmeye başlamıştı. Herkes bugünkü nickler gibi bir kod isimle arkadaş aramaya çıkardı. El telsizlerinin en kötü yanı, takozlularla kıyaslanınca zayıf olmalarıydı. Bu yüzden de bol bol mandallama hadisesi yaşanırdı. Gücü, kuvveti yerinde olan telsiz sahibi mandala basınca diğerlerinin sesi kesilirdi. Dolayısıyla el telsizi olanlar yenilmeye mahkumdu. Fakat bu dönem çok uzun sürmedi. El telsizi kullanımı, resmi kuruluşların telsizlerinde karışıklık yarattığı için devlet tarafından yasaklandı. Hızla gelişen iletişim sektörü de bir süre sonra telsizi bertaraf etti.

Aynalı Gözlükler

Bir dönem herkesin gözünde adeta birer seyyar ayna vardı. Her yüzüne baktığımız insanda kendimizi görmekten fenalık gelmişti. Kocaman kocaman aynalı camların arkasına sığınıp herkes birbirini keserdi.

O zamanlar "Ameleye bak ameleye!" diye dalga geçerdik ve "ameleler takıyor" derdik. Fakat bir süre sonra acayip moda ol-

du ve herkes takmaya başladı. İşin tuhafı şu ki, ameleler ne yapsa bir süre sonra o moda oluyordu. Bandana falan takarlardı mesela ve dalga geçilirdi. Bir süre sonra da bandana çılgınlığı yaşanmıştı. Ama aynalı gözlükler o dönemin bir efsanesiydi ve tarihteki şanlı yerini aldı.

Convers Ayakkabı

Bir zamanların efsane spor ayakkabısı! Gerçi hâlâ var ama o zamanlar bir başkaydı. Yolda Konvers ayakkabılı birini görünce, durup arkasından bakılırdı. Konvers'in All Star modeli o yılların en popüler modeliydi. O zamanlarda en önemlisi siyah Konvers sahibi olmaktı. Diğer renkler bulunuyordu ama siyah sadece yurtdışından geliyordu. Asıl hava, ayağa siyah Konvers çekilince atılırdı. Konvers markası görünsün diye herkes pantolonunun paçasını yukarıya kıvırırdı.

O günlerde doğru dürüst spor ayakkabı markası bile yoktu ve birazda Konvers'i ayrıcalıklı yapan buydu.

Fuzo Pantolonlar ve Taytlar

Kadınların giydiği, genellikle likrali kumaştan yapılan, boru gibi dümdüz inen ve ayak altından bantlı pantolonlardı.. Bir dönem, gece-gündüz, genç-yaşlı her kadının giydiği tek pantolon çeşidiydi. En moda şekli ise, yaz-kış demeden dore ya da lame botlarla giymekti. Bir de taytlar vardı. Bunlar bacakları sımsıkı saran ve gene alttan bantlı acayip bir modeldi. Moda olduğu dönem ortalıkta tayttan başka bir şey giyen kadına hemen hemen hiç rastlanmamıştı.

Havlu Çorap

Bir dönem ortalığı kasıp kavuran bir efsaneydi havlu çoraplar... Rengarenk olurlar ve genellikle espadril ayakkabıyla giyilirdi. Genelde kot pantolonun değişmez alt aksesuarıydı. Ayaktaki teri emmekle birlikte, iki-üç yıkamadan sonra pamukçukları dökülmeye başlardı.

Havlu çorap giyince, onun pamuk topakları ayak parmaklarımızın arasına girerdi mutlaka. Sarı, yeşil, kırmızı gibi ciyak renkleri vardı ve herkeste mutlaka bilumum renkleri bulunurdu.

Yerli Kot

Yabancı markaları ancak kaçak olarak ya da Amerikan pazarlarında bulunabildiğinden ve de üstelik çok pahalı olduğundan, o dönemlerde bulunan yerli marka kot pantolonlar alınırdı. Bu pantolonların iki yıkamada rengi morarmaya başlardı.

O dönemde yerli kotların çoğu yabancı kesimlerin taklitleriydi ve o zamanlarda içlerinde en kaliteli olanlar, bugün dünyaya kafa tutan markalar haline gelenlerdir.

Yarasa Kollu Kazaklar

O dönemi yaşayıp da yarasa kollu kazak giymeyen yoktur herhalde?... Kolları hafif yukarı kaldırınca vücudu olabildiğince üçgen gösteren bu moda, zamana damgasını vurmuştu. O dönemde hepimizin en az birer tane yarasa kollu kazağı olmuştu muhakkak.

Kabanların ya da ceketlerin içinde katlanıp da insanı rahatsız etmesi çok sinir bozucuydu. Bu tarz kazak biçiminin bir de deri mont olanları vardı ki, onlar daha komikti.

O dönemin Türk filmlerinde özellikle Şehnaz Dilan sürekli yarasa kollu kazaklar giyerdi.

Vatka

O dönemi yaşayan çocuk ve gençlerden hemen herkes vatkadan nasibini mutlaka almıştır! Nedendir bilinmez ama vatkalar her yerdeydi. Bir ara, spor ceketlerde, kazaklarda, gömleklerde ve hatta penye tişörtlerde bile vatka vardı. Vatkaya ihtiyacı olan olmayan herkes vatka kullanıyordu. Geniş omuzlar güzeldi güzel olmasına ama, zaten dik omuzlara sahip kişiler vatkaları taktıklarında, başları omuzlarına gömülmüş bir şekilde, çok komik bir görüntü sergilerlerdi. Bir de vatkalar ince kıyafetlerden çok bariz belli olurdu ama kimse buna aldırmazdı. Çünkü modaydı!

Bir dönem işte böyle, herkes tıpkı Amerikalı ragbi oyuncuları gibi devasa omuzlarla dolaştı. Eski resimlere bakanlar, bu vatkalara mutlaka rastlarlar ve gülerler. Fakat o dönem insanları bunun çok şık olduğuna yürekten inanırlardı! Ölüyorum gülmekten.. Belki de işin en komik tarafı, vatkanın o dönem çocuk giysilerinde bile olmasıydı...

Tozluk

Tozluk, tıpkı aerobik, tayt, aslan yelesi saçlar ve kocaman halka küpeler gibi, o zamanın havalı bayanlarının ayrılmaz bir parçasıydı. Özellikle uzun taytların üzerine giyilen rengarenk tozlukları kim unutabilir?... Bir de bunlar eteğin altına giyilir ve spor ayakkabının üzerine doğru dökülürdü. Hemen hemen tüm renkleri vardı.

İşin erkekler cephesine gelirsek, bir de erkek takımının futbol oynarken giydiği tozluklar vardı. Bunların ayağa geçirilen çorap kısmı yoktu. Sadece topuktan bir askısı vardı. Şortun altında, acayip havalı dururdu. Sonraları bunları çoraplı yaptılar ve tozluklar spor çorabı haline dönüştü.

Tavuk G... Saçlar

Bir dönemin en revaçta saç modeliydi. Amerikan diye de adlandırılan bu stilin bizdeki yaygın adı, tavuk g... idi. Ben burada yazamıyorum ama, bu kelimeyi günlük hayatta sıkça kullanmaya alışmış insanımıza berberde "saçım tavuk g... olsun abi!" demek hiç de zor gelmemişti.

Saçımızı bu stil kestirip de eve döndüğümüzde ev halkı önce tepki göstermiş, daha sonra da hep gülmüşlerdi...

Taşlanmış Kot

O zamanlar, acayip bir taşlanmış kot furyası başlamıştı. Ardından da hem pantolon hem gömlek, hem de ceket, birarada taşlı model giyilmeye başlandı.

Bu kotların diğer bir adı da "kar yıkama" idi. Hepimiz mutlaka bu kotlardan giydik.

Bugün taşlanmış kot hâlâ var elbette ama ilkler bizlerdeydi.

Şalvar Pantolon ve Şalvar Kotlar

Bu modaya sebep olanlar Modern Tolking grubuydu. Onlar böyle pantolonlar giyerlerdi ve bu ülkemizde hızla yayıldı. Hey dergisinde onların az mı böyle resim ve posterleri çıkmıştı...

Eğer giydiğimiz pantolon yumuşak kumaş ise, bildiğimiz şalvar gibi olurdu pantolon. Özellikle metalciler bu pantolonlara bakıp bakıp bunları giyen tipleri kınarlardı.

Bir de şalvar gibi bol kotlar vardı. Genelde beyaz spor çorap giyilirdi altına. Şalvar kot alacağımız zaman, satıcıya "tam şalvar" veya "yarım şalvar" diye bir de tanımlama yapardık. Kazağımızı o kotun içine sokar, üstelik bir de belimize o dönemde moda olan renkli, naylonumsu kemerlerden takardık. Bu kemerin ucunu da kemerin arasından geçirip aşağı sarkıtmak, olmazsa olmaz bir kuraldı!

Stres Bileziği

Bir dönem salgın hale gelmişti. İşe yarayıp yaramadığı hakkında bir sürü söylenti ortada dolaşır dururdu.

İki ucu açık bir çember şeklinde, çemberin açık uçlarının her birinde birer top bulunan, yarattığı manyetik etkinin strese, ağrıya, iktidarsızlığa hatta parasızlığa iyi geldiği söylenen bir takıydı! Bunlara iyi gelip gelmediği bilinmez ama en çok parayı üretici firmanın bulduğu bir gerçekti!

O dönemde bu bileziğin reklamlarında Kaynanalar dizisinin Döndü'sü Defne Yalnız oynamıştı ve "şöyle şans getirdi, şu rahatsızlığıma iyi geldi" gibi diyaloglarla biz Türk halkını derinden etkilemişti. Bir ara Hürriyet gazetesi de kupon karşılığı vermişti.

Gerçekten ise yarar mıydı bilinmez ama, dizaynı hoştu ve pek çok kişi de sırf bu yüzden takmıştı.

Künye

Bir zamanlar künye furyası vardı. Altın ve gümüşten yapılır, üstüne şahsın ismi yazılırdı. Zengin kesim genellikle altını tercih ederdi.

O yıllarda birçoklarımız en az bir kez olsun takmışızdır. Altın veya gümüş plaka üzerine, kabartma harflerle isimler yazılırdı. Neye yarardı, ne için takılırdı bilinmez ama, herkesin koluna bakıp belli etmeden ismini öğrenmeğe çalışırdık. Sonra giderek kıro tabir edilen kişilerin bir simgesi haline dönüştü ve onlardan başkası takmaz oldu.

Kovboy Çizmesi

1988-89 yıllarında moda olmuştu... Bildiğimiz kovboy çizmesiydi ve yaz ayında bile sokaklarda bunları giyen tipler olmuştu. Hele pantolonun paçasını çizmenin içine sokma olayı resmen bir faciaydı! Genelde kullanımı, pantolonun paçasının muhakkak topuğa denk gelmesiydi.

Üzerinde güzel işlemeler olurdu bu çizmelerin. Genelde sivri burunlu ve yumurta topuklu olanları makbuldü. Bir sene acayip moda olduktan sonra devri kapandı ama o bir sene bile onu 80'lerin kült ayakkabısı yaptı.

Kelebek Tokalar

O dönemde bütün hatun taifesinin saçlarında kelebek şeklinde mandal tokalar konmuştu! Daha çok fön çekmeye üşenen hatunların saçlarını tepelerinde toplamaya yarayan mandal-kelebek tokaların hepsi birbirinden cümbüşlüydü. O dönemin aktristleri arasında da acayip modaydı ve en çok Hülya Avşar, Ser-

pil Çakmaklı, Yaprak Özdemiroğlu ve Şehnaz Dilan tarafından kullanılıyordu.

Gür ve permalı saçlar tepeden sıkıca bu koca kelebek mandalla iki taraftan getirilip toplanırdı. Tokayı, kaşları yukarı kaldıracak kadar iyice gerdirerek saça takmak bu işin raconuydu. Uçuşan saç olmasın ve gerginliği bozulmasın diye de yanlara ya sprey sıkılır ya da jöle sürülürdü. Ve illaki, saçın ön kısmında da genelde yanlara inat özgürce uçuşan epeyce bir perçem bulunurdu.

Bu tokalar kocaman şeylerdi. Pembe renk ruj ve leopar desenli kıyafetler ise bu tokaların diğer tamamlayıcılarıydı adeta.

Kazağı Pantolonun İçine Sokmak

Şimdi düşünüyorum da, adeta bir korku filmi gibi bir şey! Şimdi geriye dönüp bakınca, bir zamanlar birçoğumuzun bunu yapmış olduğunu düşünmek bile bir korku filmi gibi sanki!

Kazakların belini pantolonlarının içine sokar, üstelik bir de kemerin görünmesini sağlardık. Hem de kazağın içine sokulan pantolon şalvar kesim olurdu bir de. Kazağı içine sokacağız diye beli bol pantolon alınırdı. O dönemin jönleri olan Kenan Kalav, Tarık Tarcan ve Tolga Savacı'nın böyle bir sürü filmi ve pozu vardır. Elbette bizlerin de albümlerimizde bir sürü fotoğrafı!...

Bunu kızlar da yapardı üstelik. Ne erkeklere ne de kızlara yakışıyordu. Hatta daha da vahimi, kalın bir kazağın altına bazılarımız bir de gömlek giyiyordu. Sonra da hepsi pantolonun içine sokuluyordu. Saçlar da kabarık! Lahana bebekler gibiydik resmen! 80'li yılların belki de hatırlanmak istenmeyen yegâne kabuslarından biridir bu!

Arkaya Taranmış Saçlar

Bu furyaya dahil elemanların saçlarına halk arasında "inek yalamış" denirdi. Jölenin ortaya çıkışıyla birlikte, herkes saçını adeta inek yalamış gibi geriye doğru taramaya başlamıştı. Jöle alamayanlar ise bunu bolca limon suyuyla halletmişlerdi.

Bazılarımız da jöle ile biryantini birbirine karıştırırdık ve adı "jölyantin" olurdu. Saçımıza bolca sürer ve saçları yatırırdık. Saçlarımız kazık gibi sertleşirdi. Bu moda yüzünden birçoklarımız saçlarını zamanından önce döktü.

O dönemde bazılarımız da uyurken saçlarımız geriye yatsın diye başına eşarp ya da çorap takardı. Ne günlerdi onlar Allahım!

Aslan Yelesi Saçlar

O dönemin kadınları arasında son derece revaçta olan bir stildi. Aslan başı da denirdi. Serpil Çakmaklı'dan Ahu Tuğba'ya kadar tüm aktristler ve yurdum kadınları, ortalıkta birer dişi aslan kıvamında dolaşıyorlardı.

Saçlar zaten kabarık olurdu, ama artı bir de perçemler özenle kabartılırdı ve ortaya ilginç bir görününüm çıkardı. Haa, elbette bir de saçlara röfle atılırdı illa ve illa!

Ve o saçları tamamlayan vatkalı bol bir kazak, kazağın üzerine geçirilmiş kalın bir kemer, altına da streç bir pantolon! Bu eşsiz kombinasyon nasıl unutulur, nasıl?

Büyük Halka Küpeler

O yıllara ait tüm aksesuarları sayıp da, genç kızların kelebek tokalarla beraber kullandığı büyük halka küpeleri unutmak ya-

kışık alır mı, almaz! O dönemin en gözde küpeleri kocaman halka küpelerdi. Birçokları da sallantılı ağır küpeler takarlardı. Biz erkek kısmı ise, o küçücük, yumuşak kulak memesinin bu kadar ağır küpeleri nasıl taşıdığına ve nasıl olup da yırtılmadığına hayret etmişliğimiz vardır.

Bugün hâlâ birçok genç kız halka küpelere rağbet ediyorsa da, onlar 80'li yıllarda arzı endam ettiği ve biz onları önce 80'li yılların kızlarının kulaklarında gördüğümüz için, o küpeler bizimdir... Yani bizim 80'li kızların demek istedim elbette!...

Solo Test

O zamanlarda bir solo test oyunu fırtınası esmişti. Solo test, plastikten daire şeklinde bir kutuydu. Üzerinde 52 tane delik vardı. Her deliğin üzerine birer tane plastik piyon oturtulur, ortadaki delik boş bırakılırdı. Sonra bu piyonları birbirinin üzerinden geçecek şekilde ve atlanacak delik boş olmak koşuluyla oynatır, üzerinden atlanan piyonu atardık. Amaç, mümkün olduğunca az piyon bırakmaktı.

Oyunun kutusunun içinde, yaptığın skora göre; dahi, zeki, gerizekalı gibi değerlendirmeler bulunan bir de kağıt vardı.

Bir zamanlar gerçekten çılgınlık derecesinde modaydı. Saatlerce oynardık. Piyonlar hep yedekli olurdu, ama yine de bir süre sonra çoğunu kaybettiğimizden yenilerini almak zorunda kalırdık. Oyun bittikten sonra delikli olan üst parça alt parçadan ayrılır, içindeki kağıttan zeka derecesi kontrol edilir, piyonlar dikkatlice bu kağıdın üstüne konur ve kutu bir başka oyuna kadar kapatılırdı.

Sinir Küpü

Aslında gerçek adı "sabır küpü"ydü ama insanı çileden çıkarttığı için bu isim takılmıştı. Her tarafı renk renk karelerden oluşurdu ve çevirmek suretiyle aynı renkleri aynı yüze getirmeye çalışırdık. Çok zordu ve insan gerçekten sinir olurdu.

Sonra işin sahtekarlığını öğrendik. Çünkü bu küçük kareler tek tek sökülebiliyor ve takılabiliyordu. İşin içinden çıkamayınca söküp, aynı rekleri biraraya getirir ve milletin bizi zeki bulmasını sağlardık.

Telefon Jetonu

Telefon kulübelerinin henüz sadece ya PTT şubelerinin önünde, ya da belli caddelerin üstünde olduğu yıllarda, kulübe önlerinde sıra bekledikten sonra telefonun üzerindeki üç yarıktan uygun olana jetonu atardık. Bu sarı renkli jeton, telefonun derinliklerine doğru kayıp giderken "trak" diye bir ses duyunca, numaraları çevirmeye başlardık. Büyük boy, orta boy ve küçük boy jetonlar vardı. Büyük jetonu genelde şehirlerarası aramalarda kullanırdık. Jetonun süresinin bitimine yakın bir ses gelir ve bu ses bize jeton atmamızı, yoksa konuşmanın kesileceğinin sinyalini verirdi. Şehirlerarası ve milletlerarası konuşanlar avuçlarında bir sürü jeton tutarlar, bunu sürekli yarıklardan atarlardı.

Yıldırım Akbulut ve Fıkraları

İşte bir siyaset efsanesi, işte Türk siyasi tarihinin en renkli kişisi, attığı her adım ve söylediği her söz olay olan, 80'lerin sonunda kısa bir dönem başbakanlık yapan ve hakkında bir sürü fıkra üretilen tatlı adam, yani Yıldırım Akbulut! Hakkında çok

güzel fıkraları uydurulmuştu, ama bazı fıkralar gerçekti.

İşte, Akbulut fıkraları içinde en hit olanı: Akbulut bir gazinoya gider ve en öne oturur. Sahnedeki kadın şarkıcı yanına yaklaşır ve sorar: "Efendim, istediğiniz bir şarkı var mı?" Akbulut: "Bana sabileyi okur musunuz assolist hanımefendi." der. Şarkıcı kadın şaşırır ve müzisyen arkadaşlarına "Bu şarkıyı biliyor musunuz?" diye sorar, ama kimse hatırlamaz. Bunun üzerine assolist özür diler ve "Şarkıyı hatırlıayamadım." der bunun üzerine Akbulut: "Yahu şu son günlerin meşhur parça var ya, eller ayır sabile yollar ayır sabile yıllar ayır sabile, işte onu istiyorum." der.

Türk siyasetinde Yıldırım Akbulut dönemi kadar yüzlerin güldüğü ve herkesin mutlu olduğu bir başka dönem yaşanmamıştır. Onu saygı ve sevgiyle hatırlıyoruz.

Diday diday day

1985 yılında İsveç'te düzenlenen Erovizyon şarkı yarışmasına bu şarkı ile katılmıştık. Herkes bu şarkıyı çok sevmişti. Mazhar-Fuat-Özkan'ın en hızlı dönemiydi. MFÖ beyaz takım elbiseler içinde, kafalarında şapkaları ve ellerinde gitarlarıyla epeyce karizma yapmışlardı. "Şapkasız çıkmam aaabi!" sözü de bu şarkıyla birlikte, slogan olarak hayatımıza girmişti. Gerçi ilerleyen yıllarla birlikte MFÖ'nün bunu giderek dökülen saçlarının karizmalarını bozmaması için kullandıkları bir perdeleme olduğu anlaşıldı ama, onlara kellik de yakışıyordu.

"Aşkta sabır yeterli olmuyor, bu sevda başımdan gitmiyor, eşimden dostumdan kaçar oldum, sevdalandım ben sana aşık oldum ooooo ooooo diday diday day...."

Dom Dom Kurşunu

Mahzuni Şerif'in yazdığı bu türkü, İbo tarafından seslendirilince mahalle düğünlerinin yegâne kurtları dökme müziği olmuştu.

"Kaşların arasına dom dom kurşunu değdi, bir avcı vurdu beni, bin avcı yedi beni, hançer yarası değil dom dom kurşunu değdi, gel gel gümüle gel!" sözleri eşliğinde, küçük büyük kim varsa ortaya atlar, en yaratıcı tüm hünerler sergilenirdi.

Daha sonraki yıllarda İbo ve dengi türkücüler başka birçok türkü seslendirdilerse de, Dom Dom Kurşunu'nun tahtını hiçbiri elinden alamadı.

Modern Folk Üçlüsü

Bir zamanlar sadece onlar vardı; her televizyon programında Ahmet Kurtaran, Selami Karaibrahimgil ve Doğan Canku'dan oluşan Modern Folk Üçlüsü... O dönemlerin bir nevi MFÖ'sü idiler.

70'li yıllardan 80'li yıllara yadigar kaldılar. O zamanlar Hafta Sonu adlı televizyon programına sürekli çıkarlardı. Hele o dillerden düşmeyen parçaları "bom bili bili bom boom bom bili bili bom" vardı ki, hâlâ unutulmaz. Bülent Ecevit'in "Takalar" adlı şiirini de bestelemişlerdi. Sonraları yavaş yavaş ortadan çekildiler ve Doğan Canku tek başına yola devam etti.

Muallim

"Penceresi cam camaaa muallim, selam verdim o yareee muallim... Amcam kızını vermezseee muallim, turşu da kursun fincana muallim, turşu da kursun fincana muallliim!"

O dönemlere ait ultra süper bir türkü daha! Mustafa Topaloğlu'nun uzaylılara karışmadan önceki sağlam dönemlerine ait acayip neşeli bir türküydü.

80'lerde duyar duymaz oynamaya başladığımız parçalardan biriydi. "Oy oy Emine" ve "Domdom kurşunu" ile devam ederdik oynamaya...

Mustafa Topaloğlu 80'li yıllarda sağlam bir abimizdi ve o dönemler aklı başında türküleri vardı. Uzun yıllar sonra bir yılbaşı gecesi duyup da beş dakika algılayamadığımız "Oy memişler memişler, elmaları yemişler" türküsünden sonra onu hepten kaybetmiştik.

Nikah Masası

"Nikah masasına oturdun işte, hiç yoktu hesapta ayrılık bizce, bilirsin ne kadar görmek isterdim, beyazlar içinde seni öylece..."

Sadece 80'li yılların değil, tüm zamanların fantezi-arabesk hit şarkıların ilk onunda yer alacak bir şarkıdır. Taverna müziğinin kral olduğu yıllarda Ümit Besen, bu şarkıyla ortalığı kasıp kavurmuştu. O dönemde başta ergenlik çağındaki kuşak olmak üzere, bu şarkı eşliğinde az mı salya sümük ağlamış, özellikle terk edilmişler ve platonikler güruhu bu şarkıyla adeta hüzün denizinde boğulmuşlardı. Bu şarkı o kadar çok tutmuştu ki, Ümit Besen bu şarkının hemen ardından bir de "Tahta Masa" adlı şarkıyı yapmış ve bu şarkı da en az Nikah Masası kadar ses getirmişti.

Ümit abimizin o yumuşak ve naif sesiyle söylediği şarkılar, o dönemde aşk derdi çekenlerimizin hâlâ kulaklarında bir meltem gibi yumuşacık salınmaktadır.

Mastika

"Oooo mastika mastika, ooo sigarası marlbora... Alayim kızıma bir kutu boyaa, boyasın kendini boydan boyaaa..."

80'lerde Müjdat Gezen'in başrol aldığı neşeli bir Sulukule filmi vardı. Bu filmden sonra şarkı daha da şöhret kazanmıştı. Sonraki yıllarda "Ayılana gazoz bayılana limon" adlı bir yeni versiyonu da çıktı.

Ahu Tuğba

Röfleli kabarık saçlar, "sssss" sesi çıkan bir konuşma şekli, gerçekten de ahu gibi gözler... O dönemlerde birçok gencin düşlerini süsleyen bir kadındı. Onu 80'lerin ikonu yapan ise, Tarık Akan'la beraber çevirdiği "Beyaz Ölüm" gibi uyuşturucu ile ilgili çektiği filmlerdi...

Daha çok Nuri Alço ile olan filmleri hatırlarda kalmıştır. İyi kalpli ama bir türlü bataktan çıkamayan rollerdeydi. Baygın bakışları hipnoz etkisine sahipti. Serpil Çakmaklı, Oya Aydoğan ve Müjde Ar ile birlikte, o dönemin ilk akla gelen Yeşilçam yüzüydü.

Yakın zamanlarda onu salaklık dozu üst seviyelerdeki kurgu mizansen programlarda görmeye başladık. Hâlâ güzel ama, yine de "Ahhh zaman, ne kadar da zalimsin!" dedik hepimiz...

Nuri Alço

80'li yıllardaki filmlerde genç kızları kandırıp uyuşturucu ve seks tuzağına düşüren en temiz giyimli, en kibar tavırlı kötü adamdı... Kesinlikle kendisine has bir stili vardı. Öyle iyi rol yapardı ki, rol olduğunu bile anlamak oldukça zordu. Yani Nuri

Alço işini çook severek yapıyordu!

Tecavüz etmek istediği kızların içkilerine hap atar ve sonra da onları uyuturdu. Sonrası ise malum. O dönemlerin diğer bir tecavüzcüsü ile aralarında yüzde yüz bir stil farkı vardı.

Özellikle Ahu Tuğba ve Tarık Akan'la oynadığı Beyaz Ölüm ve Tele Kızlar adlı filmler o dönemde çok ses getirmişti. Bir de Küçük Emrah'ın o meşhur amcası rolüyle yerli film sevenlerin hafızasına kazınmıştır.

Son dönemlerde özellikle İstanbul'un çeşitli yerlerinde hakkında duvar yazıları görülmeye başlanmış, bunu Naro adlı, Nuri Alço'yu çok seven bir hayranlar grubu organize etmiştir. Bu noktada bu grubu Nuri Alço'nun kendisinin kurduğu ve reklamını yaptırdığı şaibesi ortaya atılmışsa da, bu kanıtlanamamıştır ve duvarları "Başbakan Nuri Alço" tarzında sloganlar süslemeye devam etmiştir.

Şiki şiki baaa baaa

"Şiki şiki baba, ayni ayni yaba, felik felik dubi, gel fakiri yabaaaaa aaaa aaaa..."

Kim söyler, ne anlatır, hiçbir kimsenin bunun hakkında bilgisi yoktur; ama, o yıllarda bu şarkının sözleri herkesin diline pelesenk olmuştu. Özellikle Kemal Sunal'ın "Atla Gel Şaban" filmindeki sahnelerle akıllarımıza kazınmıştı. Kemal Sunal, at yarışını kimin kazanacağını bilirdi. Tahminlerini de, ona ortam için oluşturulan balık istifi bir minibüste bu şarkı eşliğinde yapardı.

Bu şarkının kime ait olduğunu bilen varsa, bilmeyenlere söylesin. Elbette en başta bize. Buraya aldık ama kim söyler biz de bilmiyoruz, iyi mi!

Ay lav yu ay lav yu du yu lav mi yes ay du

Tam bir antika, paha biçilmez kıymette bir şarkı!...

Büyük ihtimalle ilk İngilizce şarkılarımızdan biridir. Ancak o dönemlerde zirvesini yaşayan taverna müziğinin en önde gelen ismi Ümit Besen'in şarkısıydı. "ay yu lav mi kis mi kis mi ay yu vant mi tel mi tel mi" diye devam ederdi.

1985 yılının yaz aylarında hit olmuştu. Özellikle yazlık ve sayfiyelerdeki bütün çay bahçeleri, sabahtan akşama kadar bu şarkıyı çalmışlardı.

Dili İngilizce'ye pek fazla dönemeyenler, "allavyuu allavyuuu" şeklinde telaffuz ederek söylemeye çalışırlardı.

İnsanlar pikniklerde teybe kasedi koyarlar, bu şarkının tam ortasında yer alan org uzun havasına sıra gelince, kalkıp neşe içinde şıkıdık şıkıdık oynar ve dilleri döndüğünce şarkıyı söylerlerdi.

Bu şarkının üstüne bir daha bu dozda bir şarkı yapılamadı ve 80'li yıllar tarihinde hak ettiği yeri aldı.

Hey corç versene borç

Sözleri sonradan "Hey corc versene borç, olmaz maykıl yandan kaykıl!" şeklinde dejenere edilmişse de, zaten çıkışı itibarıyla da tuhaf bir şarkıydı.

Bir şarkıdan ziyade embesil bir tekerleme gibiydi sözleri, ama herkesin dilindeydi.

Hakan Peker'e aitti. O dönemin "ne yazarsan yaz şarkı sözü olur" modasının bir ürünü olsa da, güzel Türkçemize veciz bir deyim bırakmıştır ve bugün hâlâ kullanılmaktadır kendileri.

Şimdi buyrun, bu veciz şarkının sözlerini terennüm ederek, o günleri yadedelim:

"Hey zil çaldı mı, kızlar çıktı mı, bizim öğretmen dalgayı çaktı mı? Seninki Hülya benimki Rüya ders çıkışında okulun kapısında dikil ha! Hey Corç versene borç olmaz Maykıl bende de yok!"

Bülent Karpat

TRT'nin tahtı yıkılıp da Türkiye'nin ilk özel televizyonu İnter Star kurulduğunda, spor spikerliği yapan ve yıllar boyunca TRT'nin o hepimizin kanıksadığı klasik spiker tipini yerle bir eden Karpat'ı kim unutabilir?... Ne diksiyon vardı, ne de tonlama! Cümlelerin kafasını gözünü yarardı resmen! İlginç sözleri ve gafları çok meşhurdu. Hele bir maç anlatışı vardı ki, dağlara taşlara!... Mesela şöyle bir örnek verirsek birçoğunuz hemen anımsayacaktır: "Safffet! Rüşştü! Saffet! Rüşştü! Safffet! Rüüüştü! Sssaffet! Uuucheee!" Bunun tercümesi de şuydu: Yani Saffet, Rüştü ile karşı karşıya kalmıştır ve son anda Uche araya girmiştir.

Bilen Karpat, Alpay derken a'nın üzerine şapka koyan tek spikerdi. Uzun zaman spikerlik yaptıktan sonra bir anda ortadan yok oluverdi.

Ersin İmer

O kısacık bir süre bile olsa büyük bir efsaneye dönüşmüş bir spikerdi... Özel televizyon kanallarının yayına başladığı dönemde, hava durumu haberlerini sunan İmer, bu sunumlarından birinde söylediği bir cümleyle televizyon tarihindeki efsanevi yerini almıştı. Ülkemiz kış mevsiminde ve her yerde buzlanma olayları, don olayları yaşanıyordu. Ersin İmer bir akşam hava durumunu sunduktan sonra, bu tehlikeli doğa olayından insanlarımızın korunmasını temenni etmek niyetiyle "Hepinize donsuz geceler dilerim" demiş ve bu gafıyla birlikte uzun bir süre ekranlardan kesik yemişti. Ama tamamen iyi niyetli ve farklı amaçlı söylenmiş bu söz, aziz ve muhterem Türk milletinin diline pelesenk olmuş, Ersin İmer bir süre sonra ekranlarda artık hiç gözükmemişti. Kendi gitmiş ama bu veciz sözü Türk milletine yadigar kalmıştı...

Hülya Uğur

Ersin İmer'den sonra ekranlara gelen en farklı ve en havalı hava durumu sunucusuydu. Erkek tayfasının hava durumu haberlerine birdenbire ilgisinin artmasının yegâne sebebi Hülya Uğur'du... Haber bültenini sunduktan sonra şuh biçimde kameraya bakarak söylediği "Havalar nasıl olursa olsun, yeter ki sizin havanız iyi olsun" cümlesi de, Türkçemizin atasözleri arasında değilse de ekrandan miras kalan vecizeleri arasındaki özel yerini almıştır.

Video Kaset Kiralamak

80'li yıllar, televizyonun yeni renklendiği ve video kaset kiralamanın en revaçta olduğu dönemdi. Hatta sinema salonları da bu dönemin ardından birer birer kapanmaya başladılar. Herkes sabahlara kadar film seyretmekten gözleri dışarı fırlamış, birer zombiye dönmüştü.

O dönemlerde, videosu olan ve hafta sonunda annesiyle babasını evden sepetleyen bir arkadaşın evinde toplanılır, filmler seyredilirdi. Güzelim ve masum bir Disney karakteri olan Miki Maus'un adı, bu dönemde tamamen tarzının dışında bir film türünü anlatmak için kullanılmaya başlanmıştı!

O zamanlar video filmlerde Küçük Emrah furyası vardı. Bazen bir oda dolusu ağlayan kadın ve onlara çay servisi yapan bir ev sahibi sahnesi sıkça görülürdü.

İlk başta beta sistemli videolar piyasaya çıkmış, ardından vhs sistem çıkmıştı. "Vhs, ileri geri sarma yaparken kafayı eskitmiyor oooğlum!" böbürlenmesiye birlikte, betacılar ve vhs'ciler kutuplaşması bile yaşanmıştı.

Küçük Emrah ve Küçük Ceylan

Onları nasıl unutabiliriz, onları nasıl çıkartabiliriz zihinlerimizin koridorlarından?... 80'li yıllarda estirdikleri rüzgara nasıl da kaptırmıştı millet kendini! Video kaset çılgınlığının yaşandığı bir zamanda, neredeyse herkesin evinde birinin bir film kaseti mutlaka vardı. O ortadan yukarı kalkık kaşları, mahsun bakışları, buğulu ağlamaklı sesleriyle az yürek dağlamadılar hani. Onlar kesinlikle 80'lerin fenomenlerinden biriydiler... Keşke hiç büyümeseler ve öyle kalsalardı. O halleri hiç olmazsa daha sempatik ve sevecendi.

Yılmaz Zafer

O dönemlerde Türk sinemasının en genç, en gelecek vaad eden jönüyken çok ağır bir kalp krizi geçirdi ve kalbi uzun süre durduğu için beyin hücrelerinin önemli bir bölümü zarar gördü. Bu talihsiz adam, ömrünün son yıllarını tıpkı bir çocuk gibi geçirdi. O dönemde Perihan Savaş ile evliydi ve Perihan Savaş gerçekten de çok emek verdi kendisine. Yılmaz Zafer, yapacağı çok iş varken ve ortalığı kabiliyetsiz onlarca adamın doldurduğu bir zamanda, çok genç yaşta aramızdan ayrıldı. Allah rahmet eylesin.

Yasemin Evcim

Bu kadıncağız o dönemde çok meşhur olan Lambada'nın Türkçe versiyonunda Yaşar Alptekin'le beraber oynamıştı. İnter Star'da yayınlanan "Gece Jimnastiği" programıyla, hesapta kadın izleyiciler için bir program yapsa da, erkeklerin ilgi odağı olmuştu. Gerçekten de lastik gibi kızdı ve vücudunu şekilden şekile sokardı.

Sonraları ortadan kayboldu ve bir daha görünmedi.

Perihan Abla

Türk televizyonlarında yeni bir akım başlatacak olan, sıcak, sımsıcak, bizden diziler serisinin ilkiydi Perihan Abla... Şakir'in salaklıklarına deliren ama bir yandan da ona toz kondurmayan, mahallenin iyiliksever Perihan ablası, yani Perran Kutman... Perihan'a aşık olan ve gözü ondan başka bir şey görmeyenen Şakir, yani Şevket Altuğ (ki yıllar sonra Süper Baba ile bir fenomene dönüşecek, kalplerimize bambaşka çizikler atacak-

tır)... Ercan Yazgan'ın canlandırdığı şoför İsmet... Meraklı Melahat'i canlandıran Tulu Çizgen... Rahmetli Alpay İzer... Her bölümünde konuya uygun aynı müzik üzerine bestelenen güfteler... Sımsıcak mahalleli tipler ve bu diziyle yeniden keşfedilen güzelim Kuzguncuk semti... Hepsini bu dizide görmek mümkündü.

Şakir salaktı falan ama Perihan ablayı gerçekten çok seviyordu. Perihan abla ise bunu bildiği için Şakir'e az çektirmedi.. Şakir her şeyi geç anlardı. Aval aval bakarak söylediği o meşhur "Niye ki Perihannnn?" sözü hâlâ akıllardadır.

Acidci misin Metalci mi?

İşte, ilk gençlik yılları 80'lere gelenlerin büyük bir kısmının takıntılarından biri: acidci misin metalci mi?...

Bu söylem o dönemde o kadar çok kişiyi etkisi altına almış ki, günümüzde acidcilik kalmadı belki ama, bu defa da rapçilik ve metalcilik arasındaki çekişme devam ediyor. O zamanda bunun esprisi şuydu: üzerinde bir metal grubunun tişörtü varsa metalci oluyordun. Acidcilere gelince; bunlar metalcilerin en büyük rakipleriydi, "aciiid aciiiid" diye bir parçaları bile vardı ve tişörtleri ise gülümseyen yüz şeklindeydi. Bir anlamda bu onların logolarıydı. O dönem "Acittir git!" diye bir söz türetilmişti. "Acidci misin metalci mi?" sorusunun cevabını bulmanın bir yolu da kolyelere bakmaktı. Acidcilerin gümüş kolyesinde sırıtan çizgi surat, metalcilerin üzerinde ise yine gümüş Iron Maiden veya Metallica yazan kolyeleri olurdu. O zamanlar metalciler büyük çoğunlukla Ortaköy'e takılırdı.

Break dans

O dönemin efsane dansı! (Gerçi hâlâ revaçta ama ilk kez o dönemde ortaya çıktı) Gençler Bakırköy, Taksim gibi merkezi yerlerde pazar günleri buluşur, robota benzeyen hareketlerle break dans yapar, yunus balığının yüzmesini andıran figürler yapılır, kafalarının üzerlerinde uzun uzun dönerlerdi. Bu break dansçı kardeşlerimizle en çok yazlık tatil yerlerinde karşılaşmak mümkündü (mesela Silivri, Kumburgaz, Büyük Çekmece gibi...)

Bir dönem geyiği meşhurdu: Öğretmen öğrencisine sorar: "Yavrum sen büyüyünce ne olacaksın?" Öğrenci cevaplar: "Börekçi olacam öğretmenim!" Yani breakçi!

Electrik bugi diye başka bir dans daha vardı ve break dansla birbirine karıştırılırdı. Bunda da biri elini uzatır, birisi eline dokunduğu zaman ondan elektrik alır, kollarını açarak elektrik almış gibi aşağı yukarı oynatırdı.

George Michael

O dönem kızlarının hasta olduğu bir zattır kendileri... Kirli sakalına bütün kızlar hastaydı. 80'li yıllarda çekilen Türk filmlerinde züppe zengin çocuklarının doğum günü partilerinde hep onun şarkıları çalardı. 1963 yılında Londra'da doğan Corç Maykıl, fakir bir Rum ailesinin çocuğuydu. Özellikle "Faith" albümüyle o yıllarda ortalığı gerçek anlamda kasıp kavurmuştu.

Madonna ve La is la Bonita

İşte Madonna ve Madonna'yı Madonna yapan şarkı! Aradan yüzyıllar geçse bile, Madonna'yı hatırlatacak en yegâne şarkı kesinlikle La is la Bonita'dır.

Bu şarkıda Madonna henüz İngilizce'sini düzeltememiş gibidir. Fakat gerçekten de o dönem ortalığı kasıp kavurmuştu. O kısa şortlu klibi hâlâ hafızalarımızdadır.

Madonna, 80'lerin çılgın kızı, Maykıl Ceksın'la beraber pop müziğin gerçek starıydı. True blu, Papa dont prich, Materyal görl ve layk a preyır gibi şarkılarıyla da ortalığı ciddi sallamıştır. Herhalde TRT'de en fazla klibi yayınlanan yabancı pop şarkıcısı Madonna'ydı.

Bugün artık ellili yaşlarında ve iki çocuk annesi olmasına rağmen Madonna, hâlâ biz Türkler'in deyimiyle taş gibi durmakta ve onlarca yeni yetme şarkıcıyı cebinden çıkartmaktadır.

Michael Jackson

Maykıl Ceksın öyle bir dönemde yıldız oldu ki, günümüzün imkanlarında yapılan müziklerde ve çekilen kliplerde bile onun tadını yakalamak çok zor... Bugün bir sürü imajmeykırın bir araya gelip de abuk subuk tipleri halkın karşısına star diye çıkarmaya çalışmalarına karşılık, o "star nasıl olunur" sorusuna iyi bir cevap ve örnektir. Elbetteki her şöhret gibi onun da ardında parlatan, cilalayan birileri var ama, şu bir gerçek ki, Maykıl bu cilalamalar olmadan da star ışığı taşıyan biriydi. Fazla söz söylemeye gerek yok, o tüm zamanların en iyisi, tüm rekorların sahibi ve hatta rekor kırma rekoruna da sahip bir pop yıldızıydı. Dünyanın en çok satılan albümüne sahiptir. Bugünün uyuşturu-

cu müptelası şarkıcıların ve seks videosu görünümündeki kliplere sahip rapçilerin onun seviyesine erişmeleri için kaç fırın ekmek yemeleri gerektiğini hepimiz biliyoruz.

Albümlerinde gitar, piyano ve bilumum müzik aletlerini kendisi çalan, ritimleri yazan, söz ve besteleri yapan, senaryolu ilk klibi (Thriller) çeken, sahnede yapılacak şovun koreografisini hazırlayan ve elemanlarını bizzat eğiten tam bir müzik ve şov sanatçısıydı Maykıl.

Yıllar içinde hakkında çıkartılan dedikodulara karşın dimdik ayakta kalan Maykıl, o büyük şöhret içinde yaşadığı büyük yalnızlığı çocukların saf dünyasında onlarla arkadaş olarak gidermeye çalışmış, ancak olmadık suçlamalarla karşılaşmıştı.

Günümüzde Müslümanlığı kabul ederek yaşamında bambaşka bir sayfa açan ve hakkındaki suçlamalardan birer birer beraat eden Maykıl, o dönem gençliğinin kalbindeki starlığını hâlâ korumaktadır.

O da bir efsane ve efsaneler kolay kolay yok olmazlar...

Bad

Fazla söze gerek yok!...

Maykıl Ceksın'ın "ay em bed", yani "ben kötüyüm" repliğiyle meşhur şarkısı hâlâ kulaklarımızda, klibi de gözlerimizin önündedir.

Maykıl, hâlâ o maykıl olarak hafızalarımızdadır. Efsaneler durduk yerde efsane olmazlar ve efsaneler kolay kolay yıkılmazlar...

Stevie Wonder

"Ay cast kuul, tu sey, ay lav yu" şarkısıyla hafızalara kazınan çikolata renkli şarkıcıyı çoğumuz hatırlarız. Görme özürlü olan Vondır, piyanosunun başında sürekli gülerek ve sallanarak söylediği şarkılarla o dönem ülkemizde de hatırı sayılır bir hayran kitlesi kazanmıştı.

Joe Cocker

O dönemin en akılda kalan şarkılarından biri olan "An cey may hart"ı söylerdi. Klibi sıkça televizyonda yayınlanırdı. Bu klipte Co Kukır sıradan bir bara giriyor ve piyonaya yaklaşıyordu. Piyanist tırışkadan bir parça çalıyor, müşterilerin hepsi uyukluyordu. Co Kukır "An cey may hart" şarkısını söylemeye başlıyor, piyanist de ufak ufak ona eşlik etmeye başlıyordu. Şarkının patladığı yerde piyanistte coşuyor ve ortalık acayip bir şekilde şenleniyordu.

Bu şarkıdan sonra bir daha başka sıkı şarkı çıkartamadıysa da, bu tek şarkı bile onun 80'li yıllar efsaneleri arasında yerini almasına yetti.

Chery Chery Lady

80'li yılların gerçek anlamda efsane ikilisi ve onların efsane şarkısı "Şeri şeri leydi!" Dieter Bohlen ve Thomas Anders ikilisinin tüm şarkılarını o dönemin gençliği ezberlemişti. Özellikle bu şarkı, pop müzik sevsin sevmesin herkesin diline takılırdı.

Birçoklarımız uzun zaman grubun esmer üyesi Dieter'i kadın sanmıştık. Kadın olmadığını öğrenince de, dudaklarına parlatıcı ruj sürmesinden ve efemine hareketlerinden dolayı başka

biçim olabileceğini düşünmeye başlamıştık. Fakat boynuna taktığı kolyedeki "Nora" yazısının karısının adı olduğunu ve büyük bir aşk yaşadıklarını öğrenince yine şaşırmıştık.

Modern Talking'in bu unutulmaz klasiğini duyduğumuzda hemen aklımıza Tolga Savacı ve Yaşar Alptekin'li filmler gelir. O dönemin her filminde bu parça hep karşımıza çıkardı. Tabii ki bir de Banu Alkan'lı filmlerde!... Banu Alkan, omuzlarından dökülen muhteşem sarı saçlarıyla, elinde viski, bacaklarında tayt, etrafında kıl tüy oğlanlarla dans ederken nedense arka fonda ya bu şarkı vardır ya da diğer bir baba Modern Talking şarkısı olan "yor ma hart yor ma sol" çalmaktadır!

O dönemde nerede bugünkü süpper kalite müzik sistemleri, bir ekolayzırlı stereo kasetçalar bulduk mu, onunla Modern Tolking dinlemek, değmeyin keyfimize!...

Big in Japan

İşte size 80'lerin büyülü nakaratı!...

Birçoğumuz o dönemde, 90'lık kasetin her iki tarafına da bu şarkıyı kaydedip sabah akşam dinlemişizdir.

Şarkıyı hangi grup söylüyor, hangi ülkeden, niye "en büyük Japon" diyorlar, bunların hiçbirinin önemi yoktu. Önemli olan

şarkıydı. Hepimizi büyüsü altına alan, nakaratını çocukların bile kolayca ezberlediği, asırlar sonra bile literatürde yerini alacak bir şarkıydı. Ve öyle de oldu.

Another Day in Paradise

O yılların tartışmasız en güzel şarkılarından biriydi. Tabii ki Phil Kollins'in o müthiş yorumuyla!...

Bu güzel şarkının bir de hikayesi vardır ki, kısaca şöyledir: Gökten inen melek, bir adamı adım adım izliyor. Adamın önünden fakir bir kız geçiyor. Kız yardım bile isteyemeyecek kadar gururlu ve utangaç. Kızı gören adam oradan uzaklaşıyor ve kızı görmezlikten geliyor. Melek de şarkısında bunun üzerine bu şarkının meşhur sözlerini söylüyor... İki kere düşün, bir daha geri dönmek için şansın olmayabilir...

Boney m

İşte o yılların efsane gruplarından biri daha! Belki de çocukluğu o döneme gelen kuşağın hatırladığı en eski yabancı şarkı, Boney em'in Rasputin şarkısıdır. Hani "Ra ra rasputiiinn" diye nakaratı olan şarkı...

Onların saç stillerini yıllar boyunca siyah beyaz kliplerde gördük. Bugün onların o güzelim saç stillerini reklamlarda "bonus saç" olarak karşımıza çıkardılar. Tamamen kendilerine özgü müzikleri vardı ve efsaneler arasındaki haklı yerlerini aldılar.

Celebrate Youth

Rik Sipringfıyl'ın söylediği ve TRT sayesinde ülkemizde süper ünlü olan bir şarkıdır. Bir dönemin efsane şarkılarından bi-

riydi. Çoğu Türk filminde de fon müziği olarak kullanılmıştır. Mesela, bir filmde Melike Zobu, şehvetli bir edayla dans ederken kendisine sarkıntılık eden bir sarhoşu bu şarkı eşliğinde tokatlamaktadır.

Da da da aha aha aha

Kim derdi ki, bu kitabı yayına hazırladığımız dönemde dünya kupası başlayacak ve Almanya'da düzenlenen bu kupanın anons müziği de bu çoook eski şarkı olacak! 80'li yıllarda sözleri sadece bundan ibaret tekno bir parça vardı. O zamanların en gözde şarkılarından biriydi ve ekolayzırlı teypleri olanlar cıstak cıstak bunu çalarlardı. Bu şarkıyı, o dönemlerde Almanya'da oldukça ünlü olan "Trio" grubu söylüyordu. Bu şarkı, stüdyoda canları sıkıldıkları bir zamanda yaptıkları bir şarkıymış. Tesadüfen albüme koymuşlar ve ardından da bu şarkı acayip derecede meşhur olmuş.

Feliçita

Al Bano ve Romina Pover ikilisinin bir şarkısıydı. İtalya'nın bir nevi ülke çapındaki Erovizyon müzik yarışması sayılabilecek bir yarışması vardı ki adı San Remo şarkı yarışmasıydı, o yarışmada birinci olmuşlar ve biz Türkler'in hayatına her nasılsa girmişlerdi. Romina ne kadar sakin ve yumuşak bir sesle söylüyorsa, Al Bano da tersine yüksek sesle ve kendisini kasarak söylüyordu. Sözlerini hiç ezberleyemesek de, "Feliçita nanananananana feliçita" nakaratını dilimize epeyce dolamıştık. Çocuklar bu şarkıyı, "Tarhana bulgur cebine dolduuur felicitaaa!" şeklinde tiye alırlardı.

Rahmetli Öztürk Serengil de bu şarkıyla gösteri yapardı. Serengil, şarkıyı o kendine has üslubuyla "Sanki çıta... Öyle zayıf ki, öyle ince ki sanki çıta... Cebine taş koymasan uçacak sanki çıta... Sanki çıta..." şeklinde söylerdi ve klipte de, dal gibi zayıf bir kadından, etli butlu, irice bir kadına zum yapılırdı.

Final Countdown

İsveçli Europe grubunun efsane şarkısı! O zamanlar bu şarkı "2000'li yılların melodisi" olarak lanse edilmişti. Yılbaşı gecesinde TRT, 1-2 saat içinde en az 5 defa final countdown klibini göstermişti. Klipte, Europe grubunun üyeleri sahnede büyük maket küplerin arasında dolaşıyorlar, küpleri ayaklarıyla sağa sola itiyorlardı.

Gerçekten de o yılların genel klişe melodilerinin dışında, ritm, tempo ve coşkusuyla diğerlerinden çok farklıydı. 1986'da, kalkışından 72 saniye sonra havada infilak eden Challanger uzay mekiğinde ölenlerin anısına bestelenmişti.

1986 yılında muazzam sert bir kış yaşamış, evler yarı beline kadar kara gömülmüş, her yer kar dağlarıyla kaplanmıştı. Okullar bir hafta tatil edilmiş, insanlar işe bile gidememişti. TRT de bu nedenle özel bir yayın yapmıştı. O zamana göre süper sayılacak filmler yayınlamış, bu şarkı da işte o günlerde bomba gibi piyasaya düşmüştü.

Hotel California

The Eagles grubunun yüzyılları aşacak şarkısı... Gerçekten müthiş bir şarkı ve daha iyisi yapılana kadar en iyisi bu!. Elini tutmak için bile günlerce düşündüğümüz sevgilimizle din-

lediğimiz en baba şarkı. O dönemin her genç sevgili çiftinin "bu bizim şarkımız olsun" dediği bir duygu sağanağı; tamamen ruh, tamamen aşk, tamamen yalnızlık...

Comenchero

80'li yıllardaki Türk filmlerinde, Nuri Alço'nun kötü yola düşürmek üzere olduğu kızlar renkli ışıklı ortamlarda dans ederken fonda çalan müzikti.

Birçoğumuzun hatırladığı en eski disko şarkılarından biri hiç kuşkusuz Komançero'dur. Sonradan buna Modern Talking ve Corc Maykıl'ın şarkıları da eklendi.

Televizyondaki klibinde, arkada vokal yapan leopar desenli bir elbise giymiş hatun vardı ve resmen leopar gibi bakıyordu.

Zamanında, sokakta ve okulda arkadaşlarımızla birlikte, kendimizi tamamen kaptırmış bir biçimde "Komaançerooo oooooo!" diye az höykürmedik.

Lambada

Unutulması mümkün değil! Gerek dansıyla gerek müziğiyle Türk gençlerini bir dönem silkelemiş, muzır neşriyat grubuna girmesi bile söz konusu olmuştu. TRT, şarkıyı söyleyen grubu Türkiye'ye davet etmiş ve bunlara gösteriye çıkmadan önce erotik olmasın diye çorap giydirmişti.

Renkli gömlekler ve şortlar bu şarkının klibiyle birlikte bir anda moda olmuş, cıvıl cıvıl, alacalı bulacalı şortlar Türk erkeklerinin mabatlarını süslemişti. Özellikle tatil beldelerindeki sokaklar birer çiçek bahçelerini andırıyordu. Canlı renklerde taklit, sahte lakost tişörtler, tuhaf güneş gözlükleri ile tamam-

lanan ve 2-3 sene süren bu döneme "Lambada çağı" demek herhalde daha doğru olur.

Grubun birbirinin sırtına yapışarak yaptığı bu dans, kıvrak bel ve bacak hareketleriyle süsleniyordu. Yurdum insanı en başta yadırgasa da, sonunda bu dansı kendi ruhuna çooook uygun bulmuştu.

Live is Life

"Laaal la la la... Layf is layf..."

Bir nesli büyüten, hayatı güzel ve yaşayanların unutulmaz parçası.

Bu şarkıyı literatüre kazandıran Opus grubunu şükran ve özlemle anmak gerek. Grup, bu şarkıdan sonra bir daha başka hiçbir şarkıyla anılmadı ama 'layf is layf' zaten tek başına yetti. 80'lerin dillerde destan, marş kıvamına gelen şarkılarından biriydi. Bu şarkının insana yaşam sevinci veren, hafif boşvermişlik tadını anımsatan bir havası vardı.

Maria Magdalena

Alman şarkıcı Sandra'yı ayrı bir başlıkta değerlendirmek lazım. O birkaç satıra sığmaz çünkü! Sandra'nın 1985 yılında çıkardığı albümdeki müthiş şarkısıydı Maria Magdelana... Sandra bu şarkıdan sonra onlarca şarkı yaptı, ama hiçbiri Maria Magdalena kadar başarılı olamadı. TRT'de o yıllarda Maria Magdalena şarkısını ve Sandra'yı çok tutmuştu. Klibini sık sık yayınlardı, bize de bayram etmek kalırdı.

Self Control

Bahtsız Lora Brenigın'ın akılda kalan tek şarkısıdır. Bu şarkıdan sonra ne yaptıysa bir türlü tutmadı. Ve o dönemin yabancı pop müzik tutkunlarının çok sevdiği bu şarkıyı söyleyen Lora Brenigın, maalesef genç sayılabilecek bir yaşta, 49 yaşındayken uykusunda geçirdiği beyin kanamasıyla aramızdan ayrıldı. Lora Brenigın da 80'li yılların büyük yıldızlarından biriydi ve Self Kontrol, o dönem gençliğinin dilinden düşmeyen şarkılardan biriydi.

Touch Me

Sementa Foks'un ölümsüz eseri! "Dokun bana, dokun bana, vücudunu hissetmek istiyorum!" mealindeki sözlerle birlikte, Sementa ablamızın şu an tarifini veremeyeceğimiz şekil ve şemal vaziyetleri, o dönem gençliğini epeyce bir silkelemişti. Sementa Foks, bu şarkıyla birlikte arkasından gelecek olan seksi şarkıcılara da öncülük etmiş oldu. Bu şarkıya o yıllarda tam 5 tane video klip çekilmişti.

Bu kitabın yazılmasından çok kısa bir süre önce Sementa abla Türkiye'ye geldi ve o dönemin özellikle pop müzik tutkunu gençlerine bir nostalji yaşattı. Fakat şu bir gerçek ki, yıllar ne bize ne de Sementa ablaya acımamış. Keşke her şey 80'li yıllarda donup öylece kalsa diye az içimizden geçirmedik...

We Are the World

Afrika'daki aç çocuklara gelir toplamak amacıyla bilumum ünlü şarkıcının toplanıp söylediği bir şarkıydı. "Vi ar dı vörld, vi ar dı çildrıınn" diye uzayıp gidiyordu.

Pol Mark Kartni, Maykıl Ceksın, Rik Siprınfıyd, ve Brus Siprıstayn, Sitıvı Vonder, Sindi Loper, Corc Maykıl ve Raynıl Richi gibi ünlüler vardı.

O dönemlerde bu türden yardım organizasyonları sıkça yapılır ve ünlüler bir stüdyoda biraraya gelip, hünerlerini gösterirlerdi. İşte o dönemlerden akılda en çok kalan şarkı buydu. Afrika'daki açlar mı? Onların sayısı katlanarak arttı. Şarkılarla yardım toplama işi bir şovdan öteye geçmedi.

Yeke Yeke

Mori Kante'nin şarkısıydı. Söylenişi çok kolay olduğundan bir ara çok popülerdi. Elbette sözlerinden hiçbir şey anlamazdık ve birçok kelimesini uydururduk, o da ayrı bir konuydu... Mori Kante abimiz epeyce bir zenciydi ve Afrika müziğinin tüm albenisini taşıyan bu şarkı, Avrupa'da listelerin üst sıralarında haftalarca kalmıştı.

Klibinde bidonların üzerine vurularak ritm tutuluyordu. Şöyle bir şeydi: "Nıssıntıdın nadınkiya ha ha, nıssıntıdın nadınkiya ha ha, himeyooo himeyoaa, yekeke numooo yeke yekee!"

Flash Dance

O dönemin gençlerinin hiç unutamayacağı filmlerden biridir Flaş Dans... Yine o yıllarda uzun süre listelerde ve dillerde kalmayı başarabilmiş bir film müziğine sahiptir... Şarkıyı Iren Cara seslendirmişti. Çok iyi dans eden ve kanıksanmış Holivud güzeli tanımlamasından farklı bir kadın

oyuncu vardı başrolde. O filmle birlikte moda olan tozluklar giyiyordu dans ederken ve gerçekten çok hoştu.

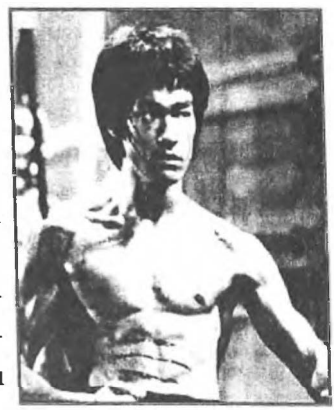
Daha sonraları başka dans öyküsü filmleri yapıldıysa da, "Flash Dance" o dönemin gençliği, şimdinin orta yaş yolcuları arasında hâlâ çoook ama çook özel yerini korumaktadır.

Brooke Shields

O ne güzellikti Yarabbi! O dönem için, Holivud'un en nadide, en güzel yüzüydü. Gördüğümüz birçok incecik kaşlı Holivud aktristinin tersine kaşlarını kalın tutar ve bu da ona enteresan bir hava verirdi. O dönemde birçok güzel kadın aktrist olmasına karşın, gençlik arasında Brok Şilds'in çok farklı bir yeri vardı.

Ne yazık ki oyunculuğu çok pırıltılı değildi ve bu yüzden çok fazla filmde yer alamadı. 90'lı yılların ortalarına doğru ortalıktan çekildi ve sonra onu yıllar sonra orta yaşlarda ama hâlâ çok güzel bir kadın olarak televizyonlarda ara sıra gördük.

Bruce Lee

Sadece kung fu dövüş sanatının değil, sinemanın da efsane ismiydi Brus Li... Çak Noris ve Kerim Abdülcabbar'lı filmleri birer başyapıttı. Kendi kurduğu okulunda ünlü isimlere de ders veriyordu ve Deyvid Kerradiyn ile Çak Noris onun talebelerindendi.

Genç yaşta çok tuhaf bir şekilde öldü. Oğlu Brandon Li de bir film çekiminde kalbinden vurularak yaşamını yitirdi.

Brus Li, aradan geçen onlarca yıla ve ardından piyasaya çıkan onlarca yeni dövüşçüye karşın, bir efsane olarak onun tarzını sevenlerin kalbindeki yerini korumuştur. Bugün bile gelişen tüm dövüş ve sinema tekniklerine karşın, onun filmlerindeki hava bir türlü yakalanamamaktadır.

Michael J. Fox ve 'Geleceğe Dönüş' Filmleri

Rabırt Zemekis'in yönettiği bu müthiş güzel filmler, o dönemde başrol oyuncusu Maykıl Ci Foks'u da çok şöhretli yapmıştı. Gerçekten de Foks, son derece sevimli ve sıcak bir artistti. 'Geleceğe Dönüş' serisi hepimizi inanılmaz bir hayal dünyasına götürmüş, bilimkurgu ile komediyi harmanlayarak bize çok hoş saatler geçirtmişti.

Daha sonra başka başarılı filmlerde de rol alan Foks, çok erken yaşta parkinson hastalığına yakalanmış, sinemadan erken yaşta kopmak zorunda kalmıştır. Hastalığı hakkında sorulan bir soruya verdiği "bu hastalığın en kötü yanı, gece çocuğuma masal okurken ellerimin titremesi" cevabı, onu seven herkesi çok üzmüştür.

Bir Oscar törenine katılmak üzere geldiğinde, arabadan inerken titrediğini farketmiş, daha sonra uzaklaşıp titremesi geçtiğinde geri dönmüş, hayranlarına iyi gözükmek, onları üzmemek istemiştir.

Maykıl Ci Foks, 80'li yıllar kuşağının o saf ve içine dönük tarzını en iyi yansıtan ruhlardan biriydi. Ne diyelim, Allah şifa versin bu sevimli adama...

Sylvia Kristel – Emanualle

70'lerin meşhur aktristi Silviya Kristel, 80'li yıllara da miras kalmış bir fenomendi. O meşhur "Emanuel" serisinin oyuncusu olan Kristel, o dönem epeyce fırtına estirmiş, filmleri video kaset kiralayan dükkanlarda tezgah altından miki film adıyla çok el değiştirmiştir. O zamanın yetişkinleri arasında hatırı sayılır bir hayran kitlesi bulunan Kristel, zaman içinde köşesine çekilmiş, erotik film sektörüne kazandırdığı filmlerle anılmıştır.

Kung Fu

Saçları kazınmış kung fu hocamız Deyvid Karradiyn, az konuşan, konuştuğu zaman da öz konuşan, filozofça büyük laflar eden bir adamdı. Onun bir de öğrencisi vardı. Hocası ona "Çekirge" diye seslenirdi. Filmin asıl kahramanı işte bu Çekirge idi. Kahramanımız zor durumlarda hocasının öğütlerini hatırlar, böylece kurtulurdu. Hababam sınıfındaki Şener Şen-Kemal Sunal ikilisi, bu espriyi ölümsüzleştirmişlerdir. Badi Ekrem, gözlerini şaşı yaparak İnek Şaban'a "çekirge" diye sesleniyordu ki, akla ziyan komik bir sahneydi.

Komiser Kolombo

Buruşuk pardüseli, zeki, en ince ayrıntıları bile gözden kaçırmayan, sigara içip çakmak istermiş gibi yapıp her şeyi bir anda biz anlayamadan çözüveren bu küçücük ve sempatik adamı, Komiser Kolombo'yu nasıl unutabiliriz ki!

Zavallı adam en çok da karısından yakınırdı. Ama sonradan bunun ayrıntıları kaçırmamak için bir bahane olduğunu anlamıştık hepimiz.

Diziyi çekici kılan unsur, Kolombo'yu canlandıran Peter Folk'un muhteşem oyunudur. Buruşuk sarımtrak bir pardüse, zaman zaman pardüsesinin cebinden çıkartarak yediği birşeyler, dudaklarından düşmeyen sigara ve sıkça başını kaşıması... Onun kadar nev-i şahsına münhasır çok az sayıda polis geldi ekranlara...

Köle İsaura

Brezilya dizileri furyasını ilk başlatan bu diziydi... İlk olduğu için çok ilgi çekmişti. Bütün kadın taifesi ve hatta erkeklerin bir kısmı, sahneleri ve diyalogları adeta ağır çekim ilerleyen bu dizinin müptelası olmuştu. Sonraları tekrarları da gösterilmiş, aynı ilgiyi görmüştü. Kötülüğün ve dalaverelerin bu kadarına da pes dedirten olaylar yaşanırdı bu dizilerde. Başroldeki İzaura için kadınlar az mı gözyaşı dökmüşlerdi o dönem... Ülkemizde, çok iş yapanlar için hâlâ "Köle Izaura" benzetmesi yapılır. Yani o kadar etkilemişti bizi..

Lee Coper Reklamı

Bir sürü kızlı erkekli gencin kendi popolarına vurarak "uvaak uvaak liii kuupıırrrrrrrr!" diye bağırdıkları, acayip bir reklamdı.

Daha sonraları bunun bir de öpücüklü "uuuh uhh muck muck muck!" şeklinde versiyonu çıktı. Bir ara bu reklam herke-

sin diline dolanmıştı. Okulda herkes bu garip sesleri çıkarıyordu. Öğretmenler bunu terbiyeye uygun olmayan bir şey olarak görmüşler ve yasaklamışlardı.

La Vache Qui Rit Reklamı (lavaş kiri diye okunur)

Bir peynir reklamıydı. Koca koca insanlar, çocuklarla birlikte bir trombolinin üzerinde durmadan zıplayıp dururlardı.

Şarkısı da şöyleydi: lavaş kiri.... lavaş kiri... dünyanın sevdiği lavaş kiri... yumuşacık, lezzetli lavaş kiri...

Marketlerin olmadığı, alıverişimizi bakkalardan yaptığımız, bu tür ithal ürünlerin ancak zengin semtlerindeki şarküterilerde bulunduğu bir zamanda sanki eşi bulunmaz bir nimetmiş gibi sunulan bir şeydi. O zamanlarda Alamancı akraba ve tanıdıklar en değerli hediye olarak Nescafe ve Tobloreno getirirlerdi.

La vache qui rit kelimesinin de "gülen inek" geldiğini hepimiz yıllar sonra mutlaka öğrenmiştik.

Walkman

Bir zamanlar birçoğumuzun sahip olmak için çırpındığımız bu müzik aleti, bugün artık yavaş yavaş mazi olmaya başladıysa da, bir efsane olarak tarihteki yerini çoktan aldı bile. Günümüzde onun yerini diskmenler ve küçücük bir cihazda binlerce şarkı barındıran mp3 çalarlar aldı.

Volkmenlerde ne kadar büyük heves ve zevkle müzik dinlenirdi. İşe giderken toplu taşıma araçlarında, yürüyüşlerde, hayatın her alanında yanımızdaydı. Bir nevi statü simgesiydi.

Volkmenin icat edilmesiyle ilgili çok ilginçmiş bir hikaye anlatılırdı. Anlatılana göre; Sony'nin patronu, malikhanesinin bah-

çesinde golf oynarken müzik dinlemek istemiş ve mühendislerine, kulağında dinleyebileceği bir cihaz icat etmelerini emretmiş. Bir süre çalışan mühendisler böylece volkmeni patronlarına, pardon, bizlere hediye etmişler.

Yabancı Karışık Kaset

80'li yıllarda, özellikle yabancı popçuların şarkıları çok revaçtaydı. Bu albümleri bulmak zor ve pahalı olduğundan, bir kasetçiye giderek liste vermek ve istediğimiz şarkılardan oluşan bir kaset yaptırmak çok modaydı. Bir nevi bugünkü korsan mp3'ün atası sayılabilecek bu sistem çok ekonomik olduğu kadar, bir tek güzel şarkı için koskoca kasete para verme derdinden de bizi kurtarıyordu.

İstenilen uzunlukta kaset yaptırmak mümkündü; bunun için 45'lik, 60'lık ve 90'lık kasetler vardı ve tabii ki tarifeleri de farklıydı. Hele bir de boş kaset TDK marka olursa, fiyat hepten değişirdi.

Zx Spectrum

Efsaneleşmiş Commodore 64'den bile daha eski bir bilgisayardır. Biçim olarak ondan çok daha sempatikti. Siyah, incecik bir klavyesi ve mavi renkli, lastik tuşları vardı. Her tuşun üzerinde de üç tane basic komutu bulunurdu.

Zx spectrum sahibi olan çocuklar bilgisayarlarını hep Commodore 64 ile karşılaştırma ihtiyacı duyarlardı. Daha önce çıkmış olan bir ürün olduğu için oyunları ve grafikleri oldukça sınırlıydı. Fakat onun üstün özellikleri olduğunu iddia edenler çoktu!

Bu bilgisayarın en ilginç özelliği, yazılan satırın ekranın altında yer alması, enter'landığında satırın aşağıdan yukarıya doğru çıkmasıydı.

Prenses Diana

İngilizler'in o meşhur soğukluğundan ve asalet kibrinden eser bulunmayan, sıcakkanlı, güzel bir kadındı. İngiliz halkı kadar dünya insanları da onu gerekten çok sevdi.

Gerçek hayatta peri masallarının olmadığının bir kanıtıydı Diana... Belki de tam mutluluğu bulmuşken, hem de çok trajik bir şekilde, ölüme apansız yakalanıverdi.

Buram buram aşk kokan bir yüzü vardı ve ülkemizde çok sevilirdi. Kendi halkı tarafından bile şüpheli bulunan bir trafik kazasıyla öldüğünde ardından epeyce yas tutan oldu. Kocası olacak suratız Çarls, zaten Diana ile evliyken bile ilişki yaşadığı Kamilla Brovn adlı gençlik aşkıyla yakın dönemde evlendi.

Diana'nın peri masallarını andıran düğününü TRT bile naklen yayınlamıştı. Ne kadar da dogal ve ve masum bşr görüntüsü vardı. Bütün gazeteler bir külkedisi masalı tanımlamasını yapmışlardı. Aslında o Galler'de alalade, sıradan bir anaokulu ögretmeniydi. Çocukların kara mayınlarına basarak ölmemeleri veya sakat kalmamaları için dünyanın her yerinde çaba harcadı. Fakat, iyiler erken ölür gerçeğini haklı çıkartırcasına, çok genç yaşta hayata veda etti.

Fırt Dergisi

Fırt dergisi deyince, bilenlerin aklına üç şey gelir:

1- Ön kapağın arkasına konulan, çıplak bir hatun resminin yer aldığı "Yavrunuzun sayfası" ve resmin etrafına çizilen karikatürler.

2- Kalemiti Ceyn.
3- Tarzan ve Arap Kadri....

Fırt, diğer mizah dergilerinden farklı boyuttaydı. Daha küçüktü ve kapağı beyaz kağıttandı.

Yavrunuzun sayfasında fotoğrafın üstüne çizilen karikatürler çok komikti. Bunlar genellikle hatunla ilgili espri yapan yurdum erkekleri olurlardı.

Fakat Fırt'ın assolistleri Tarzan ile Arap Kadri'ydi. Derginin son sayfasının iç kısmında yer alırlardı ve birçoğumuz dergiye sırf onları okumak için tersten başlardı. Arap Kadri'nin muazzam hayat felsefesi, deşetli göbeği, beş numara büyük beyaz donu ve elindeki tespihi, o yılların mizah dünyasında gerçek bir efsaneydi.

Gırgır

80'li yıllarda Türkiye'deki sembol dergilerden biriydi ve gerçek anlamda bir 80'li yıllar efsanesiydi.

O dönemlerde dünyanın en çok satan 3. mizah dergisi apoletini takmıştı. Fakat daha sonraları Oğuz Aral ile diğer genç çizerlerin arasının açılması sonucunda dağıldı. Hıbır, Limon, Avni gibi dergilere bölündüler.

O dönemde toplumsal muhalefetin en önde gelen sembollerinden birisiydi Gırgır dergisi... Enflasyonun alıp başını gittiği Turgut Özal'lı yıllarda, Özal'ı protesto etmek için fiyatı Turgut Özal'ın yüzünün karikatürü olan "turgut" birimiyle verilirdi. Her turgut bir lirayı simgelerdi ve 3 turgut 5 turgut derken arka arkaya gelen zamlar yüzünden turgutlar sayfanın üst köşesinden aşağı sarkmaya başlamıştı.

Gırgırın kadrolu bir sürü kahramanı vardı: Utanmaz Adam Şeref ve kankası Korna Kamil atılmadık macera bırakmamışlardı. Korna Kamil'in "ebüvveee" ve arada sırada "vanki de vankiiii" sesleri meşhurdu. Genellikle maceraların sonunda çuval çuval paraları olur ve yanlarında süper kızlar, altlarında lüks arabayla son sürat aleme akarlardı. Oğuz Aral'ın bir diğer kahramanı da Avanak Avni'ydi. "Dıgıl dıgıl" sesiyle mahallenin bıngıl komşu teyzelerine yaptıkları, Deve Dilaver ile maceraları unutulur mu hiç?

Öyle çok kahraman vardı ki bu dergide, saymakla bitmez.

En Kahraman Rıdvan

Gerçi Gırgır dergisinin yazdık ama Bülent Arabacıoğlu'nun Gırgır'da çizdiği bu kahraman, başlıbaşına bir konu ve unutulmayacaklar arasındadır. Gırgır'ın sondan dördüncü sayfasında,

iki sayfa halinde yayınlanırdı. Kahramanımız ilginç bir kostüm giyerdi ve bu kıyafetin arkasında büyükçe bir "R" harfi bulunurdu. Devamlı çizgi roman okuyan kahramanımız, giriştiği maceralarda bir olay olduğunda hemen aklına çizgi romanlardaki kahramanların yaptıkları gelir ve onları uygulamaya koyardı.

Hiçbir mizah dergisi Gırgır'ın tadını vermediği gibi hiçbir çizgi roman da en kahraman Rıdvan'ın tadını bir daha veremedi. Rıdvan bir başkaydı. Hele onun o "Kukurikkuuuuuuuuu!" diye bir hücuma geçiş narası vardı ki, dillere destandı.

Gırgır dağıldıktan sonra sanki Rıdvan da derginin yasını tutar gibi ortadan kayboldu gitti.

Hey Dergisi

Bir zamanların en popüler gençlik ve müzik dergisiydi, Hey... O zamanların pop müziğine ait son haberleri, şarkı sözlerinin, sanatçı posterlerinin yer aldığı yegâne dergiydi. Özellikle genç kızların sürekli takip ettikleri bir dergiydi. Birçok ünlünün resimleri kesilip duvarlara ve defterlere yapıştırılırdı.

Yabancı şarkıların sözleri de yayınlanır, bu sayede şarkının sözlerini dil bilmeyenler de çat pat kıvırırlardı.

Orta sayfada verilen kuşe kağıda basılmış posterler ise dönemiyle kıyaslandığında oldukça kaliteliydi.

Erkekçe

Bu dergi, ağırlıklı olarak yerli piyasanın dekolte hatunlarını sayfalarına taşırdı. Sloganı ise "Çağdaş insanın dergisi Erkekçe" idi. O dönemde yeni şöhret olmaya başlayan Serpil Çakmaklı,

Seda Sayan ve bilumum hatunları tekmili birden bu dergiye poz verirlerdi ve resimleri o dönemin meşhuuur fotoğrafçısı Erol Atar çekerdi.

Erkekçe'nin genel yayın yönetmenliğini Hıncal Uluç yapardı. O dönemin en erotik erkek dergisiydi. Haydar Dümen bile ilk orada görünmeye ve yazılar yazmaya başlamıştı.

Sonraları Erkekçe'nin bir sürü benzeri çıktı ve çıtayı öyle yükselttiler ki, Erkekçe bile onların yanında utangaç kaldı.

Tan Gazetesi

80'li yıllrda gazeteler uslu efendi çıkarlarken, günün birinde bir anda Tan gazetesi diye bir gazete çıktı ve ortalığı darmadağın etti. Bir gün içinde mahalle arası Türk playboylarınm yegâne gazetesi haline geldi ve tiraj rekoru kırdı. Gerçi askerdekiler bir Tan gazetesi alırdı ve en az 500 kişi tarafından okunurdu, gerisini siz düşünün artık!

Tan gazetesi, yüzü gözü açılmamış 80'ler Türk gençliği için dönüm noktasıydı ve vazifesini başarıyla yaptı! 80 öncesinin romantik eylemcileri dahil, yeni yetme gençliğe çıplaklığa normal, sıradan ve legal bir şeymiş gibi bakılmasını sağladı.

Zagor

"Ahhhhhhyaaaakkkk! Smack, smuck! Puahhhhhhh!"

Bu efektler, o dönemin çizgiroman okuyanları için ezberlenmiş seslerdi. Her hareketin mutlaka bir efekti vardı. Mesela bir kurşun suya saplanırken "Ziippp" diye ses çıkartırdı.

O dönemde birçok çizgi kahraman vardı ve Zagor Tenay da bu kahramanların başında gelirdi. Elbette onun dünya tatlısı

sevgili fıçısı Çiko'yu, yani tam adıyla Felipe Ceyanato Lopez Martinez Ramirez Gonzalez'i de unutmamak lazım.

Her türlü korku, macera, doğaüstü olayların çok iyi harmanlandığı bir çizgi romandı. Zagor'un baltası, üstüne giydiği amblemli kıyafeti, "Sülalemin tüm bıyıklılıları adına" ya da "karamba karambita" diyen Çiko asla unutulmaz...

Tom Miks

Ülkemizde yıllarca çizgiromanların tamamına "Tommiks Teksas" olarak anılmasının sebebi olan iki kahramandan biridir Nevada Ranceri Tommiks! O dönemin çizgiroman tutkunları için ne Tom Miks unutulabilir, ne Doktor, ne Konyakçı, Ne Suzi ve ne de Tom Miks'in atı Napolyon... Hele Kulver Kalesi asla...

Kadim arkadaşları Doktor ve Konyakçı, Tom Miks'in başı derde girdiğinde mutlaka tam zamanında yetişirlerdi. Albay Brown ve Tom Miks'in aşık olduğu Suzi... Ya ezeli düşmanı Binbirsurat? Lanet şey!... Bak hele!... Vay canına!... Yezit rancer!...

Ama şu bir gerçek ki, Tom Miks hiçbir düşmanından çekmedi Suzi'den çektiği kadar! Suzi, her defasında Tom Miks'in karizmasını yerle bir ederdi.

Teksas

Kitabın üstündeki isim buydu ama kahramanın adı Çelik Blek'ti (yoksa "bilek" miydi acaba?) İri yapılı, yakışıklı, çok kuvvetli ve iyi kalpli bir adamcağızdı. Tıpkı Tom Miks gibi onun da vazgeçilmez iki dostu vardı: Profesör Oklitus ve genç Rodi...

Çelik Blek yaz kış kafasında hayvan kürkünden bir şapka ve sırtında yine hayvan kürkünden bir yelekle dolaşırdı. Ancak ba-

zen kavga ederden şapkası düşer ve sarı, uzun saçları görünürdü. O durumlarda sanki başka biriymiş gibi olurdu.

Kırmızı urbalılarla, yani İngiliz askerleriyle az kapışmadılar... İngiliz askerlerinin şapkaları gerçekten de çok komikti ama Profesör Oklitus'un şapkası daha da komikti.. Tokalı falan bir şeydi.

Salak bakışlı, bol bol dayak yiyen İngiliz askerlerini hepimiz anımsarız... İngiliz askerlerinin uzun külahlı şapkalarının üzerinde "gr" yazardı. tüfeklerinin uçları da muhakkak süngülüydü. Tabancayla ateş edildiğinde, namlunun ucundan dümdüz bir çizgi çekilirdi ve namlunun kenarına "pam", çizginin üzerine de "ziip" yazılırdı mutlaka...

Bizm ekip sarhoş olduklarında en çok şu şarkıyı söylerlerdi "tabutun üstünde on kişi... hoh hoh hoh... ve bir şişe rom!"

Avukat Konoli bunların adeta kankası gibiydi. Başları derde düştüğünde, hep bu avukata giderlerdi. O da onlara sürekli masa başında ziyafet verirdi. Bazen Oklitus, mahzene çaktırmadan inerdi. Burası yemeklerin saklandığı bir kilerdi. Orada dizi dizi asılı sosisler ve salamlar olurdu. Rodi ile Profesör bunları çaktırmadan çalıp yerlerken, "gnam gnam" ve "gulp" gibi sesler çıkarırlardı.

Mister No

Şakaklarına hafiften kar yağmış bu karizmatik pilot, çok doğal bir kahramandı. Rom içmeyi çok sever, bir şeyler ters gittiğinde ise "puxa vida" ya da "canına yandığım" derdi. Uçağıyla denize inmesi çok havalıydı her macerada mutlaka bir kez bunu yapardı.

Uçağına "pır pır" adını takmıştı ve onunla arasında duygusal bir bağ vardı. Her maceradan önce bir güzel dayak yer, ama maceranın ortalarına veya sonuna doğru gücünü gösterirdi.

Kazandığı parayı çarçur etmekte de üstüne yoktu. Eline bazı maceralarda yüklü miktarda para geçerdi ama bir diğer maceraya atılana kadar yine metaliksiz bir gringo olarak kalırdı.

Her ne kadar soğuk bir çizgiroman kahramanı gibi görünse de, diğer kahramanlarla kıyaslanlandığında çok sahici, insancıl ve paylaşımcı bir abimizdi. Birçok abuk subuk kahramanın filmi çekilmişken, onu beyaz perdeye niye taşımamışlardır anlaşılmaz. Belki de gerçeğe çok yakın olduğundandır!

Mandrake

Sihirbazlar Kralı Mandrake'yi ve onun insan irisi yardımcısı Abdullah'ı nasıl unutabiliriz ki?

En çok okunan çizgiromanların başındaydı Mandrake... Karısının adı Narda'ydı. Kötü ikiz kardeşi Derek vardı. Mandraken'nin ezeli düşmanı, ki onun eski öğretmeniydi, Kobra diye biri ve onun çetesi 8 vardı. Bu çetenin dünyanın her yerinde karargahları vardı. Karargahlarını genelde adalara kurarlardı ve de adadaki her şey 8 şeklindeydi; ağaçlıklar, havuzlar, telefonlar ve aklınıza ne geliyorsa 8 şeklindeydi. Ama Mandrake ve Abdullah her macera bu karargahlardan birini mutlaka yok ederdi.

Mandrake'nin insanları hipnotize edip yaşadıklarını projektör gibi duvara yansıtması ve bu sayede yalan söyleyip söylemediklerini test etmesi müthiş etkileyiciydi. İnanılmaz derecede iyi düşünülmüş atraksiyonlar bu çizgiromanda yer alırdı.

Kızılmaske

"Ormanda Fantom için 10 kaplan gücünde derler!"

Bir dönem mizah dergilerinde posası çıkartılan bu cümle, aslında Kızılmaske'yi anlatmak için sarf edilirdi.

O Kızılmaske efsanesi ki, sonradan sinema filmi yapılarak rezil rüsva edildi ve hatta kızıl elbisesi bile mor renge çevrildiyse de, çizgiroman olarak bir efsane olarak kalmıştır kalplerimizde. Kafatası mağarası, vurunca bir daha hiç çıkmayan bir kurukafa izi bırakan yüzüğü, aslanı, fili ve pigme dostları hiç unutulur mu?

Fantom'un bir de sevgilisi vardı; Diana. Bazen onun için Fantom şehre gider, bazen de sevgilisi ormana gelirdi

Fantom'un yaşadığı kurukafa mağarasının sadece adı mağaraydı. Çünkü burası oldukça lüks ve donanımlı bir yerdi. Bu mağaranın içinde mezarlar bile vardı ve bu mezarlarda Fantom'un ölmüş ataları vardı. Mağaranın bulunduğu yer Eden Adası diye bir yerdi ve bu adada, Fantom'un dostu olan kısa boylu pigmeler yaşardı.

Kaptan Swing

Kaptan Sving, Gamlı Baykuş ve çelimsiz köpek Puik! Ne muhteşem bir üçlüydü onlar! O dönemde aşağı yukarı bütün çizgiromanlar Amerikan bağımsızlık propagandası yapardı. Sving ve Ontorio kurtları da bunlardan biriydi.

Gamlı Baykuş'la Puik'in kapışmaları acayip komikti. Gamlı Baykuş'un ölmüş bir ulu büyük dedesi vardı. Gamlı Baykuş sürekli ondan sözler söylerdi ve bunlar da son derece felsefi idi.

Vampirella

O dönemin en farklı çizgi romanlarından biriydi. Hem korkar hem okurduk. Siyah deriden dar bir elbise giyen, seksi bir hatundu Vampirella... O kadar çekici çizilirdi ki, bir erkek olarak korksak mı, hoşlansak mı karar veremezdik.

İnsanların kanını emdiği sahneleri acayip gerçekçi çizerlerdi. Aslında iyi niyetli bir vampirdi. İhtiyacı olduğu kadar kan emerdi ve kolay kolay da insanları öldürmezdi Vampirella ablamız.

Fenerbahçeli Abdülkerim

Fenerbahçe'nin uzun boylu, kadabayı tavırlı liberosuydu. Bazan sempatik bazen de deli dolu kabadayı tavırları ile Abdülkerim, o zamanların tipik futbolcu karakteristiğini yansıtıyordu. Gece hayatına acayip derecede düşkündü.

Fenerbahçe'ye Karagümrük'ten transfer olmuştu ki Karagümrük, o zamanlar hatırı sayılır bir kulüptü. Fenerbahçe tribünlerinin futbolcuyu önüne çağırma seremonilerinde verdiği selam ile, tribünlerin sevgilisi olmuştu. Hırçınlığı yüzünden iki maçın biri kırmızı kart yerdi. Karagümrük'te bir kahvehane işlettiği söylenirdi.

Abdülkerim, Wembley'de İngilizler'den fark yediğimiz maçlardan birisinin öncesinde yapılan son idman için stada geldiklerinde otobüsten hızla atlamış ve koşa koşa stada girmiş; bunu gören İngilizler de şaşırmışlar. Arkadaşları ona bunu neden yaptığını sorunca da Abdülkerim, "Bu stada ilk ayak basan Türk futbolcu ben olmak istedim" demiş. Bu anekdotu, yine aynı dönemin efsanelerinden biri olan Fenerbahçeli kaleci Yaşar Duran (Kova Yaşar) anlatmıştır.

Cevat Prekazi

Türkiye'ye, şort altına tayt giyme modasını getiren futbolcu! Muz ortayı Türkiye'ye öğreten futbolcu! "Sağ ayağımı daha fazla kullanabilseydim burada ne işim vardı be kardeş! Gider Real Madrid'de oynardım!" diyen ilk futbolcu!...

Tabii ki bunlar işin biraz magazin tarafı... Prekazi'nin Galatasaraylılar için unutulmaz olmasının esas sebebi, Galatasaray-Monako Şampiyon kulüpler kupası çeyrek final maçının 20. dakikasında, kaleyi yaklaşık 35 metre sol çaprazdan gören yerden attığı muhteşem frikik golüdür.

"Ve gooool ve gooooool ve gooooool ve goolll!... İşte goollll, işte goooollll! Bravo Prekaziii, bravo Prekazii!"

Monako'ya attığı o enfes golün ardından İlker Yasin'in dudaklarından dökülen bu cümleler hâlâ kulaklarımızda çınlıyor. Maç sonrasındakaleci Simoviç'in bayrağımızla yaptığı sevinç gösterisi de elbette unutulmazlar arasında...

Cevat Prekazi, Türkiye'ye gelmiş en iyi yabancı oyuncular arasındaki yerini hâlâ korumaktadır...

Kaleci Yaşar

İngilizler'e 8-0 yenildiğimiz maçta İngilizler'in bir korner atmaya hazırlandıkları sırasında defans oyuncumuz Abdülkerim, Yaşar'a seslenerek "Linekır'ı gördün mü?" diye sorar, Yaşar da "Evet, biraz önce burdaydı." diye cevap verir, korner kullanılır ve Linekır golü atar!

O dönemin bahtsız kalecisi Yaşar, yıllar sonra bir spor programında kendisine 8-0'lık İngiltere maçı sorulunca şöyle demişti: "Ne yapayım kardeşim, degaj yapıyorum top duvara çarpmış gibi geri geliyor. Sahadaki 20 futbolcunun hepsi bizim sahada ve hepsinin yüzü bana dönük!"

Fenerbahçe'nin ve milli takımın o dönemdeki kültlerinden biri olan Yaşar, gerçekten de bahtsız bir kaleciydi. Sadece onun suçu değil ama 8-0'lık maçlar hep onu çağrıştırırdı. Maçı anlatan spiker bile, "Sayın seyirciler maç bitti ama biz hâlâ gol yiyoruz" ve "Bir İngiltere atağını daha gol yiyerek neticelendirdik!" gibi veciz cümleler söylemişti...

Metin-Ali-Feyyaz

"1-2-3 gol yetmez 4-5-6 olsun, Metin-Ali-Feyyaz atsın, Beşiktaşım şampiyon olsun!" İşte, o dönemin Beşiktaş tribünlerinde en çok söylenen şarkı!

O dönemde 13-20 yaş grubunda olup da bu üç futbolcudan birine aşık olmayan kız hemen hemen yok gibiydi.

Ne Beşiktaş'a, ne de diğer üç büyük takıma böyle bir üçlü bir daha asla gelmedi

Hepsi de çok kibar, yakışıklı ve üniversiteli futbolculardı. Futbolu yürekten oynayan o efsane Beşiktaş'ın neferleriydiler. Maçtan önce ve sonra hep birliktelerdi. Beşiktaş'ın o dönem bir kolej takımı havasında olmasında, özellikle üniversitelililer arasında Beşiktaş hayranlığının artmasında, genç kızların Beşiktaş'ın idmanlarını tıklım tıklım doldurmasında bu üçlünün payı çok büyüktür.

Van Basten

O, 80'li yılların gerçekten en büyük golcüsüydü. Uzun boyuna rağmen inanılmaz çalımlar atar, roveşata ile goller atardı. 1988'de Avrupa Kupasını Hollanda'ya neredeyse tek başına kazandırmıştı. Basit goller atmayı hiç istemez, gollerinde estetik

ve yaratıcılık göze çarpardı. Fakat Marco van Basten, Borisya Dortmund maçında Mario Bassler adlı kazma tarafından sakatlanmış ve çok genç yaşta futbolu bırakmak zorunda kalmıştı.

Maradona

O gerçek bir futbol efsanesidir! Orta sahadan topu alıp, önüne geleni çalımlayıp, en son kaleci Şiltın'a da son bir çalım basarak attığı gol unutulmazlar arasındadır.

O dönemde birçoğumuz Pele'yi seyretmeye yetişemediği için onun futbolu hakkında pek bilgi sahibi değildik. Ama birçoğumuz Maradona'yı ağız tadıyla, naklen seyretme bahtiyarlığına nail olduk.

Onun futbolu, futbolun hâlâ romantik düşüncelerle oynandığı dönemin sonunda ortaya çıktı. Maradona, futbolun tam anlamıyla paraya yenilmediği bir dönemin en sonlarında sahne alan bir efsaneydi. Yeşil sahalardaki futbol şairiydi. Tek ihtiyacı olan şey, bir anlık ilhamdı. Sahada gerçekten rakiplerinin bile ağzını hayretten açık bırakacak hareketler sergilerdi.

Kokain kullandığı ve hayranlarını üzüntüye sevk ettiği kötü dönemlerini bir tarafa bırakırsak, ezilenlerin yanında yer alan siyasi tavrıyla da Maradona, sadece bir futbol dehası olmanın çok ötesinde, gerçek bir yeryüzü efsanesi olmaya henüz hayattayken hak kazanmış ender isimlerdendir.

Tony Schumacher

80'lerin tartışmasız bir numaralı, efsane kalecisidir...

Fenerbahçe'ye transfer olacağı haberleri gelince kulaklarımıza inanamamıştık. Çünkü Tony Şumaher dünyaca ünlü bir kaleciydi. O dönemde Alman milli takımın kalecisiydi ve Fenerbahçe'nin kalesini koruyacaktı. Fener'in ezeli rakipleri bile bu transfere gıpta ile bakmışlardı.

Her maça çıktığında kalenin içine koyduğu bir çantası vardı. Galiba bu onun uğuruydu. İlk geldiği 88-89 sezonunun ilk beş haftasında kalesinde hiç gol görülmemişti. Ona ilk golü, Adanademirspor'da oynayan eski Fenerli Zafer atmıştı. Sürekli olarak ya sarı, ya da yeşil renkte kaleci kazağını giyerdi. Kaleci oynamaktan nefret eden çocuklar, o geldikten sonra mahallede kaleciliğe özenir olmuşlardı.

Şumaher'in İzmir'deki jübilesinde Fenerbahçe ile Bayern Münih oynamıştı. Şumaher 15. dakikada çıkıp yerini Engin'e bırakmıştı. Şumaher daha seyircileri selamlarken Engin gol yemiş ve seyirciler de "Şumaher kaleye!" diye tempo tutmuşlardı.

Rıdvan Dilmen

Şeytan Rıdvan! O, Türk futbolunun efsanelerinden biridir ev onun stilinde bir futbolcu henüz gelmemiştir. Ne yazık ki futbol hayatı boyunca onu sahalardan çok ameliyat masalarında gördük.

Rıdvan gerçekten çok iyi bir futbolcuydu. Bir anlamda kendi yeteneğinin kurbanı oldu. Onu durduramayan rakip takım oyuncuları çok sert müdahalelerle onu defalarca sakatladılar. Yesiç'in bir tekmesiyle kötü sakatlandı ve bir daha da toparlanamadı. Yaşadığı bu sakatlıktan sonra sahalara döndüyse de, bu

sakatlık onu çok erken yaşta ve daha seyrettireceği çok şey varken sahalardan koparttı.

Fenerbahçe'nin Türk futbol tarihine geçmiş 103 gollü şampiyonluğunda çok büyük pay sahibidir.

O günlerde mahalle maçlarında önüne hızlı bir top atılan çocuklar "Şeytannnn Rıdvaaannnn!" diyerek topa koşardı.

Onunla ilgili şöyle bir espri vardı:

"Vıınnnnn"

- Ne oldu?

- Şeytan Rıdvan geçti!

Platini

O 80'li yılların gerçek anlamda futbol virtiüözlerinden biriydi. 1984 Avrupa Kupası maçlarındaki golleri hâlâ hafızalardadır. Daha sonraları teknik direktörlüğe soyunduysa da futbolculuk kariyerinin yanından bile geçemedi. Milimetrik paslarıyla, romantik futbolun son temsilcilerinden biriydi.

Bize o güzelim futbolu seyrettiren son adamlardan olan platini, o dönemin birkaç futbol efsanesinden biridir.

60'lar hikaye 70'ler terane 80'ler şahane

Muharrem Kaşıtoğlu

Bazen gülümseyerek, bazen hüzünlenerek hatırladığımız, o 80'ler, bizim 80'lerimiz...

- 'Issız bir adaya düşsen yanına alacağın üç şey nedir?' efsane sorulu cicili bicili anket defterleri...
- 'Breyk, breyk, breyk arkadaş arıyorum, arkadaş' nidalarının yükseldiği uzun antenli izbe telsiz odaları...
- Kız, erkek hepimizin hayran olduğu Harbi Süpermen Mak Gayvır...
- 'Bir bilmecem var çocuklar...', 'Mintaks'la canım Mintaks'la...' diye başlayan unutulmaz reklamlar...
- 'Elleri ve kolları oluşturun. Bacakları ve gövdeyi oluşturun. Ben de başını oluşturacağım! Voltran, Voltran, Voltran...' ya da 'Güç bende artık...' nidalarıyla başlayan maceralar...
- Olmazsa olmaz kıyafetlerimiz.. Amerikan Rugby oyuncularına özendiğimiz kuş yuvası modundaki vatkalı omuzlarımız, şetland kazaklarımız ve şalvar kotlarımız...

Haydi elinizde kitabınız yavaşça müzik bölümüne ilerleyin. Maykıl Ceksın, Madonna ya da belki Modern Tolking'i bulun ve kendinizi çocukluğunuz ve ilkgençliğinizin sıcak kollarına bırakın.

Hatıraları birlikte paylaşalım, çünkü 80'ler Şahane...

ISBN 975-9198-62-2
www.birharfyayinlari.com
9 799759 198625

www.hepsiburada.com / www.idefixe.com / www.kitapyurdu.com / www.netkitap.com / www.yenisayfa.com